18 - 26 september 2021, Vlaanderen

Maatschappelijke impact en legacy:
EVALUATIE 2021 UCI ROAD WORLD CHAMPIONSHIPS

VUB VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

Universiteit Utrecht

Maatschappelijke impact en legacy:

EVALUATIE 2021 UCI ROAD WORLD CHAMPIONSHIPS

Opdrachtgever: EventFlanders (Toerisme Vlaanderen)
Onderzoekers: Vrije Universiteit Brussel en Universiteit Utrecht

AUTEURS:
Inge Derom (Vrije Universiteit Brussel)
Laurens De Backer (Vrije Universiteit Brussel)
Ineke Deelen (Universiteit Utrecht)
Frank van Eekeren (Universiteit Utrecht)

© 2022 Vrije Universiteit Brussel, Sport & Society

Pleinlaan 2, 1050 Brussel
https://saso.research.vub.be
ISBN: 9789072325129
Fotografie: © Flanders 2021
Vormgeving: Cousto

INHOUD

SAMENVATTING **4**
SUMMARY **6**
HOOFDSTUK 1: INLEIDING **8**
Organisatie van het WK 2021 8
Doelstellingen van het onderzoek 9
Structuur van het rapport 9
HOOFDSTUK 2: AFBAKENING VAN CONCEPTEN **10**
Maatschappelijke impact en legacy 10
Planningsfase 11
LOC Flanders 2021 13
Uitvoeringsfase 14
HOOFDSTUK 3: MAATSCHAPPELIJKE IMPACT **16**
Case: Kom op tegen Kanker 16
Case: Flanders 2021 Roadshow 19
Case: Para-Cycling Race 23
Case: Innovation Hub 26
Case: Duurzaamheidsacties 29
HOOFDSTUK 4: EVENT LEGACY **32**
Fietsbeleid als geplande event legacy 32
Nieuwe samenwerkingsverbanden als ongeplande event legacy 36
HOOFDSTUK 5: BEVRAGING VAN INWONERS **38**
Waardering van inwoners 38
Beleving van inwoners 41
Maatschappelijke meerwaarde voor inwoners 43
Ervaring van overlast door inwoners 46
Fietsgedrag van inwoners 46
Profiel van de bevraagde inwoners 47
HOOFDSTUK 6: CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN **50**
LITERATUURLIJST **56**
BIJLAGEN **58**

SAMENVATTING

Van zaterdag 18 september tot en met zondag 26 september was Vlaanderen de trotse gastregio van de 2021 UCI Road World Championships (hierna WK 2021). Het was een feestelijke editie want in 2021 vierden de UCI en de wielersport namelijk de 100ste verjaardag van het wereldkampioenschap wielrennen. In die voorbije 100 jaar mocht België al 9 keer het wereldkampioenschap ontvangen, waarvan 6 keer in Vlaanderen. De organisatie was in handen van het LOC Flanders 2021, een samenwerking tussen Flanders Classics en Golazo. Vanuit de Vlaamse overheid werd het LOC Flanders 2021 begeleid en ondersteund door EventFlanders en Sport Vlaanderen. De kandidatuur, planning en uitvoering gebeurde hiernaast met de medewerking en expertise van Belgian Cycling, Cycling Vlaanderen en de 4 gaststeden van het WK 2021 als belangrijkste stakeholders. Voor de tijdritten werd er een parcours uitgetekend tussen Knokke-Heist en Brugge. De wegritten vonden plaats tussen Antwerpen en Leuven.

In de organisatie van het WK 2021 werd er vanuit de Vlaamse overheid, naast de organisatie van een toon-aangevend 'state-of-the-art' wereldkampioenschap, gestreefd naar een aantal (maatschappelijke) doel-stellingen. Zo wou men onder meer Vlaanderen als (fiets) bestemming internationaal op de kaart zetten en het wielrennen, en het fietsen in de brede zin, promoten. De toewijzing van het WK 2021 aan Vlaanderen was in de eerste plaats een katalysator voor de Vlaamse overheid om evenementen van deze grootorde te omsluiten met een bredere strategie om maatschappelijke (beleids-) doelstellingen te realiseren. Het momentum van het evenement aangrijpen om doelstellingen (versneld) te realiseren, is een belangrijke stap in het strategisch managen van topevenementen en veronderstelt een verschuiving van impact naar leverage.

Om de maatschappelijke waarde (zowel de korte termijn impact als de lange termijn legacy) van het WK 2021 te onderzoeken, werd er een kwalitatieve en kwantitatieve deelstudie uitgevoerd. Er werden semigestructureerde interviews afgenomen met 45 stakeholders die betrokken waren bij de organisatie van het WK 2021. Deze stakeholders vertegenwoordigen onder meer het LOC Flanders 2021, de gaststeden, EventFlanders en Sport Vlaanderen. Er werden ook interviews afgenomen met vertegenwoordigers van Belgian Cycling, Cycling Vlaanderen en de UCI, alsook een aantal diensten van de Vlaamse overheid, vanuit het fietsbeleid, mobiliteit en andere partners. Aanvullend werden er via een gesloten vragenlijst data verzameld bij inwoners (N = 2359) uit de vier gaststeden: Knokke-Heist, Brugge, Antwerpen en Leuven.

Ondanks de negatieve impact van COVID-19 op de planning en organisatie van activiteiten in aanloop van het WK 2021, is het LOC Flanders 2021 erin geslaagd om een ruim en ambitieus voortraject te realiseren, in samenwerking met de gaststeden en andere stakeholders met expertise in wielrennen en sporten in de brede zin. De verschillende activiteiten en campagnes zorgden voor zichtbaarheid en promotie van een aantal maatschappelijke thema's, zoals duurzaamheid (rookvrij WK 2021), sportparticipatie (Flanders 2021 Roadshow), toegankelijkheid (Para-Cycling Race) en innovatie (Innovation Hub). Omwille van de belangstelling en het maatschappelijk draagvlak voor het evenement, konden deze activiteiten en campagnes op belangstelling bij het brede publiek rekenen. In de voorliggende rapportage worden verschillende activiteiten van dit voortraject, alsook de leeruitkomsten ervan, beschreven.

In functie van de organisatie van het WK 2021 heeft men ervoor gekozen om een event legacy te creëren voor Vlaanderen en haar inwoners op vlak van fietsbeleid. In april 2021 werd 'De Grote Versnelling' opgericht, een initiatief van de Vlaamse overheid, de Vlaamse provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), ondersteund door het kenniscentrum Fietsberaad Vlaanderen. De Grote Versnelling is een netwerkorganisatie met de intentie om samen met de betrokken stakeholders (overheden, kenniscentra, belangenorganisaties, bedrijven, verenigingen) over verschillende beleidsdomeinen heen (mobiliteit en verkeersveiligheid, milieu, sport, onderwijs, gezondheid, toerisme, economie) het fietsbeleid naar een hoger niveau te tillen. Het zal nog een aantal jaren duren voordat we de ware impact van De Grote Versnelling kunnen evalueren en dus ook de geplande legacy van het WK 2021. In samenwerking met overheden, bedrijven, scholen en verenigingen heeft De Grote Versnelling de ambitie om fietsdeals te sluiten. Eén van de succesvolle fietsdeals georganiseerd in het voortraject van het WK 2021 was Bike for Life, een campagne om het gebruik van de fiets voor woon-werkverplaatsingen te stimuleren. De campagne was een succes wat betreft het aantal deelnemende bedrijven, het aantal gesponsorde fietstochten en de opgehaalde opbrengst voor het goede doel. We kunnen besluiten dat het maatschappelijk draagvlak voor zulke campagnes groot is, aangezien meer dan één vierde van de bevraagde inwoners uit de gaststeden aangeeft deze campagne te kennen. Het programma van De Grote Versnelling bevindt zich momenteel in een groeifase waar men niet alleen het aantal fietsdeals maar ook het aantal betrokken partijen uit verschillende domeinen wenst te vergroten.

De Vlaamse overheid wou met de organisatie van het WK 2021 toonaangevend zijn op vlak van duurzaamheid. Dit was een belangrijk thema inzake legacy met de ontwikkeling en implementatie van een duurzaamheidsplan en duurzaamheidskader (duurzaamheidsrapport Deloitte) dat inspiratie kan bieden voor toekomstige evenementen. Het duurzaamheidsrapport biedt overheden en organisatoren van toekomstige sportevenementen een referentiekader om doelstellingen op vlak van duurzaamheid te formuleren en om de opbrengsten ervan te evalueren. Tijdens het WK 2021 werd een lokaal actieplan rond duurzaamheid uitgewerkt en werden duurzaamheidsacties in de gaststeden opgezet. Meer dan de helft van de bevraagde inwoners vindt het belangrijk dat er in Vlaanderen grote (top) sportevenementen georganiseerd worden. Daarbij vragen inwoners dat organisatoren aandacht hebben voor duurzaamheid, het promoten van sport en bewegen, en dat er geen mobiliteitsproblemen veroorzaakt worden. Deze maatschappelijke thema's dienen opgenomen te worden in een overkoepelende visie van de Vlaamse overheid voor het aantrekken van grote topevenementen.

De organisatie van het WK 2021 heeft ook geleid tot nieuwe samenwerkingsverbanden als ongeplande event legacy. De realisatie van deze samenwerkingsverbanden situeert zich op verschillende niveaus. In de gaststeden heeft de organisatie van het WK 2021 gezorgd voor verbeterde samenwerking tussen de stadsdiensten en met lokale organisaties zoals verenigingen en horeca. Aanvullend is er ook sprake van een verbeterde samenwerking tussen de gaststeden onderling en tussen de gaststeden en de Vlaamse overheid, gefaciliteerd door de coördinatie van EventFlanders. Tot slot is er ook een verbeterde samenwerking tussen de diensten van de Vlaamse overheid. Bijvoorbeeld in het netwerk van De Grote Versnelling zullen diensten zoals sport, toerisme en mobiliteit in de toekomst op een structurele manier blijven samenwerken om een schaalsprong in het fietsbeleid te kunnen realiseren en het sportief en recreatief fietsgebruik nauwer te laten aansluiten met het functioneel fietsgebruik.

We kunnen stellen dat de inwoners uit de gaststeden positief terugkijken op het WK 2021. De inwoners waardeerden de organisatie van het evenement met een gemiddelde score van 7.3 op een schaal van 1 tot 10. Onder inwoners die meerdere interacties hadden met het evenement, stijgt het waarderingscijfer tot 8.4 op 10. Ongeveer de helft van de inwoners is trots dat het WK 2021 in Vlaanderen werd georganiseerd. Net zoals de waardering, stijgt het gevoel van trots naarmate inwoners meer interactie hadden met het evenement en/of randactiviteiten. Ongeveer één derde van de bevraagde inwoners heeft het WK 2021 live bijgewoond in een start- of aankomststad of op een andere plaats langs het parcours. De maatschappelijke meerwaarde van het WK 2021 is het hoogst onder de inwoners die het evenement live hebben bijgewoond én die hebben deelgenomen aan één of meerdere activiteiten van het voortraject. Ongeveer 7 op de 10 inwoners met hoge interactie met het evenement waren tijdens het WK gastvrij naar andere bezoekers. Georganiseerde activiteiten bieden tevens opportuniteiten aan inwoners om nieuwe mensen te leren kennen. Lokale verankering van het evenement via een laagdrempelig aanbod van sportieve, culturele of sociale activiteiten, die actief gepromoot worden, in aanloop van het evenement is daarom een niet te onderschatten uitdaging.

Hoewel het (lange termijn) effect op fietsgebruik of sportparticipatie bij de inwoners van de gaststeden nog niet onderzocht kon worden, werden wel de intenties tot fietsen en sporten/bewegen in kaart gebracht. Ongeveer 15% van de bevraagde inwoners voelde zich omwille van het WK 2021 geïnspireerd om (meer) te fietsen of te sporten/bewegen. Het organiseren van activiteiten en het betrekken van de bevolking heeft een invloed op dit 'inspiratie effect'. Inwoners die deelnamen aan activiteiten en/of de wedstrijd(en) live bijwoonden, gaven steeds een hogere graad van inspiratie aan. Het creëren van een laagdrempelig aanbod aan activiteiten in de context van het WK 2021, kan helpen om inwoners te inspireren om meer te fietsen en sporten/bewegen. Hierin is het belangrijk om acties lokaal voort te zetten in samenwerking met onder meer lokale (sport)verenigingen, scholen en bedrijven. Of deze inspiratie wordt omgezet in een gedragsverandering en of dit effect blijvend is, moet verder onderzocht worden.

Dankzij het WK 2021 hebben betrokken partijen ontzettend veel kennis opgedaan over het betrekken en engageren van stakeholders in de planning, uitvoering en evaluatie van een topevenement. EventFlanders wordt omwille van haar ondersteunende en begeleidende rol tijdens het WK 2021 door de geïnterviewde stakeholders aangeduid als organisatie om deze kennis te borgen. Op die manier kan EventFlanders de komende jaren een adviserende rol vervullen in het streven naar impact en legacy bij andere grote (sport)evenementen in Vlaanderen. Het streven naar impact en legacy is een proces en de leeruitkomsten van het proces van het WK 2021 kunnen waardevol zijn in de planning van andere (top)evenementen. Het is belangrijk om bij de aanvang van het traject aandacht te schenken aan een heldere formulering van maatschappelijke doelstellingen, en deze bij voorkeur op te stellen met alle stakeholders waarbij duidelijke rollen bepaald worden. Het formuleren van gemeenschappelijke doelstellingen kan bijdragen tot een groter (financieel) engagement van de betrokken stakeholders en een gerichtere inzet van middelen.

SUMMARY

From Saturday 18 to Sunday 26 September Flanders was the proud regional host of the 2021 UCI Road World Championships (the WC 2021). It was a festive occasion, as in 2021 the UCI and the sport of cycling were celebrating the centenary of the world championships road bicycle racing. Belgium had hosted the world championships 9 times in the last 100 years, six of those in Flanders. The task of organising the event fell to the LOC Flanders 2021, a partnership between Flanders Classics and Golazo. The LOC Flanders 2021 received Flemish government support and guidance through EventFlanders and Sport Vlaanderen. In addition, the candidacy, planning and execution relied on the collaboration and expertise of Belgian Cycling, Cycling Vlaanderen and the four host cities of the WC 2021 as main stakeholders. A course for the time trials was set out between Knokke-Heist and Bruges. The road races were held between Antwerp and Leuven.

Besides hosting a cutting edge, state-of-the-art world championships, the government of Flanders aimed to achieve a number of (societal) goals through the organisation of the WC 2021. They hoped to put Flanders on the international map as a (cycling) destination, and to promote road bicycle racing and cycling in the broadest sense. In the first place the government of Flanders greeted the award of the WC 2021 to Flanders as a catalyst to incorporate events of this magnitude in a broader strategy to attain social (policy) objectives. Harnessing an event's momentum to achieve goals (by accelerated action) is an important step in the strategic management of top events, and it presupposes a shift from impact to leverage.

The societal value (short-term impact, long-term legacy) of the WC 2021 was investigated by means of a qualitative and quantitative sub-study. Semi-structured interviews were conducted with 45 stakeholders who were involved in the organisation of the WC 2021. These stakeholders were representatives of organisations such as the LOC Flanders 2021, the host cities, EventFlanders and Sport Vlaanderen. Interviews were also conducted with representatives from Belgian Cycling, Cycling Vlaanderen and the UCI, and from several Flemish government services, cycling policy, mobility and other partners. Additionally, through a closed questionnaire, data (N = 2359) were collected from residents of the four host cities: Knokke-Heist, Bruges, Antwerp and Leuven.

Despite the negative effects of COVID-19 on the planning and organisation of activities leading up to the WC 2021, the LOC Flanders 2021 managed to stage a vast and ambitious run-up of activities in partnership with the host cities as well as other stakeholders with expertise in cycle racing and sports in general. The activities and campaigns ensured visibility and promotion of a number of societal themes such as sustainability (non-smoking WC 2021), sports participation (Flanders 2021 Roadshow), accessibility (Para-Cycling Race) and innovation (Innovation Hub). Due to the attention and public support for the event, these activities and campaigns caught the attention of the general public. The present report describes the activities in the run-up to the event, as well as the learning outcomes.

It was decided that an event legacy, in terms of cycling policy, should be created for Flanders and its residents through the organisation of the WC 2021. In April 2021 'De Grote Versnelling' (The Big Acceleration) was introduced, an initiative from the government of Flanders, the Flemish provinces and the Association of Flemish Cities and Municipalities (VVSG), supported by the centre of expertise Fietsberaad Vlaanderen. De Grote Versnelling is a network organisation, set up to unite stakeholders (authorities, centres of expertise, interest groups, businesses, associations, etc.) across a variety of policy areas (mobility and traffic safety, environment, sport, education, health, tourism, economy) with a view to lifting cycling policy to a higher level. It will be another few years before we can assess the true impact of De Grote Versnelling, and thus the legacy planned for the WC 2021. De Grote Versnelling aims to set up cycle deals in partnership with authorities, businesses, schools and associations. One of the successful cycle deals organised in the run-up to the WC 2021 was Bike for Life, a campaign to stimulate commuters to travel by bicycle. The campaign was successful in terms of the numbers of business participants and sponsored bike rides, and in terms of the revenues collected for the cause. We can conclude that public support for these campaigns is high, with over a quarter of residents surveyed in the host cities reporting that they had heard of the campaign. The Big Acceleration programme is in its growth phase, and the desire is to increase not only the number of cycle deals, but also the number of parties engaged from various domains.

In the organisation of the WC 2021, the government of Flanders aimed to blaze a trail in sustainability. It was an important legacy theme, involving the development and implementation of a sustainability plan and sustainability framework (Deloitte sustainability report) that would provide inspiration for future events. The sustainability report gives authorities and future sporting event

organisers a framework of reference by which to set sustainability goals and assess the outcomes. During the WC 2021, a local action plan on sustainability was developed and sustainability campaigns were set up in the host cities. More than half of the residents surveyed think that it is important to organise large (top) sporting events in Flanders. The residents also ask event organisers to pay attention to sustainability, to promote sports and exercise, and to not cause mobility issues. When it comes to attracting large top events, these societal themes must be incorporated as part of the Flemish government's overall vision.

The organisation of the WC 2021 has also led to new alliances, which together make up an unplanned event legacy. Alliances which have come into being at various levels. In the host cities the organisation of the WC 2021 has improved cooperation between municipal services, and among local organisations such as clubs, associations and hospitality businesses. There is also talk of better cooperation among the host cities and between the host cities and the government of Flanders, made possible by the coordinating efforts of EventFlanders. Finally, there is also better cooperation among the various services of the Flemish government. For example, in the network of De Grote Versnelling, services such as sports, tourism and mobility will continue to work together systematically in the future to bring about a quantum leap in cycling policy and bring sportive and recreational cycling more in line with the functional use of the bicycle.

We can say that residents in the host cities look back on the WC 2021 in a positive light. The residents appreciate that the event was held and award it, on average, 7.3 on a scale of 1 to 10. Among residents who had multiple interactions with the event, that appreciation rises to 8.4 out of 10. Roughly half of the inhabitants are proud that the WC 2021 was held in Flanders. As with appreciation, the residents' sense of pride rises the more they interact with the event and/or its run-up activities. About a third of the residents surveyed attended the WC 2021 live, either at the start or finish line in one of the host cities or somewhere else along the race route. The added societal value of the WC 2021 is the highest among residents who attended the event live and participated in one or more activities in the run-up. About 7 in 10 residents who had multiple interactions with the WC 2021 showed hospitality towards other visitors during the event. Organised events also give residents the opportunity to meet new people. Embedding the event locally through an accessible range of sporting, cultural or social activities that are promoted actively in the run-up to the event is therefore a challenge that cannot be underestimated.

Although the (long-term) effect on sport participation or bicycle use among residents in the host cities could not yet be investigated, it was possible to show the intentions to cycle or play sports/engage in exercise. About 15% of the residents surveyed felt inspired by the WC 2021 to engage (more) in cycling, sports/exercise. The organisation of activities and involvement of the public in those activities does tend to have an 'inspiration effect'. Residents who took part in activities and/or attended the race(s) live, consistently reported a higher level of inspiration. The creation of an accessible range of activities in the context of the WC 2021 can help inspire residents to engage more in cycling, sports/exercise. In this respect, it is important to continue local actions in partnership with organisations such as local (sports) clubs, schools and businesses. Further research is needed to establish whether that inspiration leads to a change in behaviour, and whether the effects are lasting.

The WC 2021 has enabled the parties involved to gain an incredible amount of knowledge about stakeholder involvement and engagement in the planning, execution and evaluation of a top event. Due to its supportive and guiding role in the WC 2021, EventFlanders was identified as the ideal organisation to bank this knowledge by the stakeholder interviewees. Thus, in years to come, EventFlanders could play an advisory role when aiming for impact and legacy through other major (sporting) events in Flanders. Aiming for impact and legacy is a process, and the learning outcomes of the WC 2021 process could be of value when planning other (top) events. It is important to define societal goals with clarity from the outset, and it is best for all stakeholders to be involved while setting clear roles. The formulation of shared goals can contribute to greater (financial) engagement on the part of stakeholders and a more targeted use of resources.

HOOFDSTUK 1

INLEIDING

Van zaterdag 18 september tot en met zondag 26 september werden de 2021 UCI Road World Championships georganiseerd in de regio Vlaanderen. In deze inleiding bespreken we het aantrekken en de organisatie van dit wielerevenement. Daarnaast komen de doelstellingen van de projectorganisatie aan bod en wordt het opzet van dit evaluatieonderzoek uiteengezet.

ORGANISATIE VAN HET WK 2021

Op 12 januari 2018 besliste de Vlaamse Regering om de 2021 UCI Road World Championships te kwalificeren als een aan te trekken topevenement. Vlaams minister bevoegd voor sport Philippe Muyters maakte vanuit het beleidsdomein sport 3,25 miljoen euro vrij om de kandidatuur samen met de wielerfederaties Belgian Cycling en Cycling Vlaanderen voor te bereiden. De ondersteuning voor het evenement werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 6 juli 2018. Op 27 september 2018 werd de organisatie van de 2021 UCI Road World Championships door de UCI toegewezen aan Vlaanderen.

De organisatie van het evenement was in handen van een lokaal organisatiecomité (LOC), in dit geval de vzw WK 2021, een samenwerkingsovereenkomst tussen Flanders Classics en Golazo. Twee partijen met een ongeëvenaarde ervaring en expertise in grote wielerwedstrijden en massa-evenementen, die tevens ook goede relaties hebben met de internationale wielerfederatie (UCI). De Vlaamse overheid heeft haar schouders onder dit evenement gezet en de organisatie kon rekenen op de medewerking van EventFlanders, in 2016 opgericht als onderdeel van Toerisme Vlaanderen met als doel de organisatie van topevenementen te adviseren en begeleiden. EventFlanders stond samen met Sport Vlaanderen in voor de inhoudelijke opvolging, ondersteuning en begeleiding van de organisatie van de 2021 UCI Road World Championships (hierna WK 2021) door het LOC Flanders 2021.

De investeringen voor de organisatie van het WK 2021 komen van verschillende partijen. De grootste investeerders zijn de Vlaamse overheid, de vier gaststeden (Knokke-Heist, Brugge, Antwerpen en Leuven) en de provincie Vlaams-Brabant. De investering van de Vlaamse overheid bedraagt (maximaal) 13 miljoen euro. De gaststeden hebben samen 2,89 miljoen euro geïnvesteerd. De provincie Vlaams-Brabant leverde een investering van 500.000 euro. Naast de investeringen van de overheid, ging de vzw WK 2021 op zoek naar inkomsten van commerciële partners via sponsoring en hospitality.

De Vlaamse ministers bevoegd voor sport en toerisme hebben namens de Vlaamse overheid de subsidieovereenkomst met de vzw WK 2021 ondertekend. Deze overeenkomst bevat de modaliteiten en voorwaarden voor aanwending van de subsidie, met onderstaande doelstellingen voor Vlaanderen.

DE VLAAMSE OVERHEID WIL MET HET WK 2021 DE VOLGENDE DOELSTELLINGEN BEREIKEN:

- Vlaanderen als merk en (fiets)bestemming internationaal op de kaart plaatsen en buitenlandse (fiets)toeristen naar de regio halen (met gunstige impact op de reputatie en economische impact voor Vlaanderen);
- Vlaanderen als (top)sportregio naar buiten brengen;
- Het wielrennen, en het fietsen in de brede zin, promoten om een hogere participatie en versterking van de populariteit van het fietsen en wielrennen en een duurzame sportparticipatie in Vlaanderen te realiseren;
- Als deel van het innovatiebeleid van de Vlaamse Regering, jonge bedrijven (start-ups) en/of kenniscentra uitdagingen voorleggen die een dergelijk evenement met zich meebrengt (waaronder maar niet beperkt tot duurzaamheid met onder meer afvalbeperking en mobiliteit, beleving, etc.); en jonge beloftevolle innovatieve start-ups kansen bieden.

De strijd om 11 wereldtitels werd verspreid over de regio Vlaanderen. Voor de organisatie van de tijdritten werd er een parcours uitgetekend tussen Knokke-Heist en Brugge. De wegritten vonden plaats tussen Antwerpen en Leuven. Vier gaststeden hebben zich met aantrekkelijke wedstrijden, unieke tv-beelden en een positieve ambiance langs het parcours – mede geholpen door het zonnige weer – internationaal in de kijker gezet. Naast de organisatie van de tijd- en wegritten was het LOC Flanders 2021 ook verantwoordelijk voor de voorbereiding van het

voortraject voorafgaand aan het WK 2021, met onder meer de lancering van de Wielergekste school in mei 2021 en de start van de Roadshow in juli 2021. De organisatie van het voortraject moest voor een maximale betrokkenheid bij de lokale bevolking zorgen en de perceptie van Vlaanderen en de gaststeden als aantrekkelijke (fiets)bestemming en sportregio versterken op lokaal en (inter)nationaal niveau. De doelstelling van het voortraject was om het fietsen in Vlaanderen te promoten en inwoners uit te nodigen om deel te nemen, zowel actief als passief.

DOELSTELLINGEN VAN HET ONDERZOEK

In juni 2021 lanceerde EventFlanders een oproep voor een evaluatieonderzoek naar de maatschappelijke waarde (zowel de korte termijn impact als de lange termijn legacy) van het WK 2021 in Vlaanderen. Dit onderzoek werd uitgevoerd door de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met de Universiteit Utrecht. De achtergrond van het onderzoek wordt beschreven in bijlage 1. De onderzoeksopdracht werd opgedeeld in een kwalitatief en kwantitatief deel, met als opzet om de volgende onderzoeksvragen te beantwoorden.

De gehanteerde onderzoeksmethodiek wordt beschreven in bijlage 2.

STRUCTUUR VAN HET RAPPORT

Het rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 geeft de lezer achtergrond bij de concepten maatschappelijke impact en legacy. De planningsfase en uitvoeringsfase in het managen van een evenement worden toegelicht vanuit de context van het WK 2021. Vervolgens gaat hoofdstuk 3 in op een aantal cases die deel uitmaakten van het voortraject van het WK 2021. De cases worden gedetailleerd beschreven en kwalitatief geanalyseerd om inzicht te bieden in de manier waarop deze cases een maatschappelijke impact kunnen creëren. Voor elke case worden er leeruitkomsten beschreven. Daarna zoomt hoofdstuk 4 in op het realiseren van een schaalsprong in het fietsbeleid als een *geplande event legacy*, alsook de realisatie van nieuwe samenwerkingsverbanden als *ongeplande event legacy*. Dit wordt gevolgd door hoofdstuk 5 waarin we de waardering, beleving en maatschappelijke impact van de bewoners uit de vier gaststeden toelichten. Het rapport sluit af met conclusies en aanbevelingen voor de organisatie van (top)evenementen in de toekomst.

ONDERZOEKSVRAGEN KWANTITATIEVE DEELSTUDIE:

- Op welke manier wordt het WK wielrennen gewaardeerd en beleefd door de inwoners van de vier gaststeden?
- Op welke manier beoordelen zij de maatschappelijke meerwaarde van het WK wielrennen?
- Welke impact heeft het WK wielrennen op hun fietsgedrag (fietsen en wielrennen, zowel sportief als functioneel)?

ONDERZOEKSVRAGEN KWALITATIEVE DEELSTUDIE:

- Op welke manier draagt het WK wielrennen op korte termijn bij aan de vier (maatschappelijke) doelstellingen (promotie van wielrennen en fietsen in de brede zin en verhoging van de sportparticipatie en populariteit, duurzaamheid, toegankelijkheid en innovatie)?
- Op welke manier is het WK wielrennen een katalysator op lange termijn voor deze doelstellingen?
- Welke verschillende samenwerkingsverbanden zijn ontstaan als gevolg van het WK wielrennen?
- Op welke manier wordt de kwaliteit van de organisatie van het WK wielrennen beoordeeld?

HOOFDSTUK 2

AFBAKENING VAN CONCEPTEN

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT EN LEGACY

In onderzoek naar grote sportevenementen worden er verschillende termen gehanteerd om de opbrengsten uit evenementen te duiden, zoals impact, legacy en leverage (Taks, Chalip, & Green, 2015). De term impact verwijst naar de positieve of negatieve effecten die min of meer het automatisch gevolg zijn van het organiseren van een evenement. Hier vormt het organiseren van het evenement de essentie, en dit binnen de richtlijnen en vereisten van de rechtenhouder van het evenement (Smith, 2012). Hoewel men algemeen veronderstelt dat het organiseren van een sportevenement automatisch zal leiden tot een verhoging van de sportdeelname, is er tot op heden weinig empirische ondersteuning voor deze inherente associatie (Teare & Taks, 2021; Weed et al., 2015). Als men een verhoging van de sportdeelname wenst te bereiken, zal men voorafgaand aan het evenement strategische plannen moeten maken om dit te realiseren.

Wanneer de effecten van een evenement een duurzaam karakter hebben, spreekt men over de 'legacy' of het nalatenschap van een evenement (Preuss, 2007). Het concept legacy bestaat uit drie dimensies en omvat "alle geplande en ongeplande, positieve en negatieve, tastbare en ontastbare structuren die voor en door een sportevenement gecreëerd worden en die langer blijven bestaan dan het evenement zelf" (Preuss, 2007, p. 211). Wanneer we de doelstellingen met betrekking tot de organisatie van het WK 2021 voor Vlaanderen in het conceptueel kader van Preuss (2007) plaatsen, merken we dat deze doelstellingen 'gepland', 'positief' en 'ontastbaar' zijn. Omwille van de significante investeringen van overheidsgeld in het aantrekken en organiseren van grote sportevenementen en het belang van het rendement van deze investeringen, staat het realiseren van een positieve legacy op de agenda van lokale organisatiecomités en overheden in aanloop van grote sportevenementen (Thomson, Cuskelly, Toohey, Kennelly, Burton, & Fredline, 2019).

Het realiseren van een positieve legacy gebeurt echter niet vanzelf. Er zijn strategieën voor nodig gericht op het creëren van een duurzame maatschappelijke impact. Het implementeren van strategieën wordt 'event leveraging' genoemd (Chalip, 2004; 2014). Een belangrijk gegeven in dit proces is dat het momentum van een evenement wordt aangegrepen om beleidsdoelstellingen (versneld) te realiseren. Het evenement wordt gebruikt als hefboom om indirecte opbrengsten te genereren, buiten het primaire doel van het evenement. Er is aandacht voor projecten en initiatieven die parallel aan het evenement georganiseerd en gerealiseerd kunnen worden. Deze projecten en initiatieven vallen buiten de richtlijnen en vereisten van de rechtenhouder van het evenement. Het zijn dus vrijwillige inspanningen van stakeholders uit de publieke, non-profit en/of commerciële sector om de maatschappelijke impact van het evenement te vergroten.

> "De verschuiving van impact naar leveraging vereist een verschuiving in de manieren waarop evenementen worden gepland, gemanaged en geëvalueerd. Het is niet langer voldoende om evenementen te organiseren in de hoop dat de gewenste resultaten worden bereikt; het is noodzakelijk om strategieën en tactieken uit te stippelen en toe te passen die ten volle gebruik maken van de kansen die elk evenement biedt."
>
> *(Chalip, 2004, p. 245)*

Hoewel de timing van deze onderzoeksopdracht het niet toelaat om de legacy van het WK 2021 in Vlaanderen op lange termijn in kaart te brengen, biedt dit onderzoek wel een aantal inzichten in maatschappelijke veranderingen die toegeschreven kunnen worden aan de organisatie van het evenement. De uitdaging bestaat erin om deze resultaten op te volgen met longitudinaal onderzoek (tot vijf jaar na afloop van het evenement) om empirisch te kunnen evalueren of deze maatschappelijke veranderingen zich hebben doorgezet en in welke mate deze veranderingen kunnen toegeschreven worden aan de organisatie van het WK 2021.

Het 'Strategic Event Management Framework' wordt als leidraad gebruikt om het proces dat gehanteerd werd om een maatschappelijke impact en legacy van het WK 2021 te realiseren op een kwalitatieve manier te beschrijven en evalueren (Schulenkorf, 2012; Schulenkorf, Schlenker, Rammal, Peachey, & Morgan, 2022). Een proces wordt

opgevat als een reeks van acties om vooropgestelde doelstellingen te realiseren, waarbij de beschikbare middelen van overheden (lokaal/regionaal) worden ingezet voor de organisatie van activiteiten die de maatschappij ten goede komen (Chelladurai, 2009). Het proces kan visueel voorgesteld worden aan de hand van een logisch model, een grafische voorstelling die de beoogde verbanden tussen investeringen, activiteiten en resultaten laat zien. **Het Strategic Event Management Framework biedt een raamwerk voor beleidsmakers; organisatoren en onderzoekers, waarbij de organisatie van een evenement wordt weergegeven in vier fasen die verondersteld worden elkaar logisch op te volgen: planning, uitvoering, maximalisatie en evaluatie (zie figuur 1)**. Inzichten uit de interviews met stakeholders die betrokken waren bij de planning en uitvoering van het WK 2021 worden gebruikt om te illustreren op welke manieren de organisatie van het WK 2021 verondersteld wordt een maatschappelijke impact en legacy te realiseren (Griffiths & Armour, 2013; Lovett & Bloyce, 2017).

Figuur 1. Strategic Event Management Framework, aangepast uit Schulenkorf et al. 2022 (p. 15)

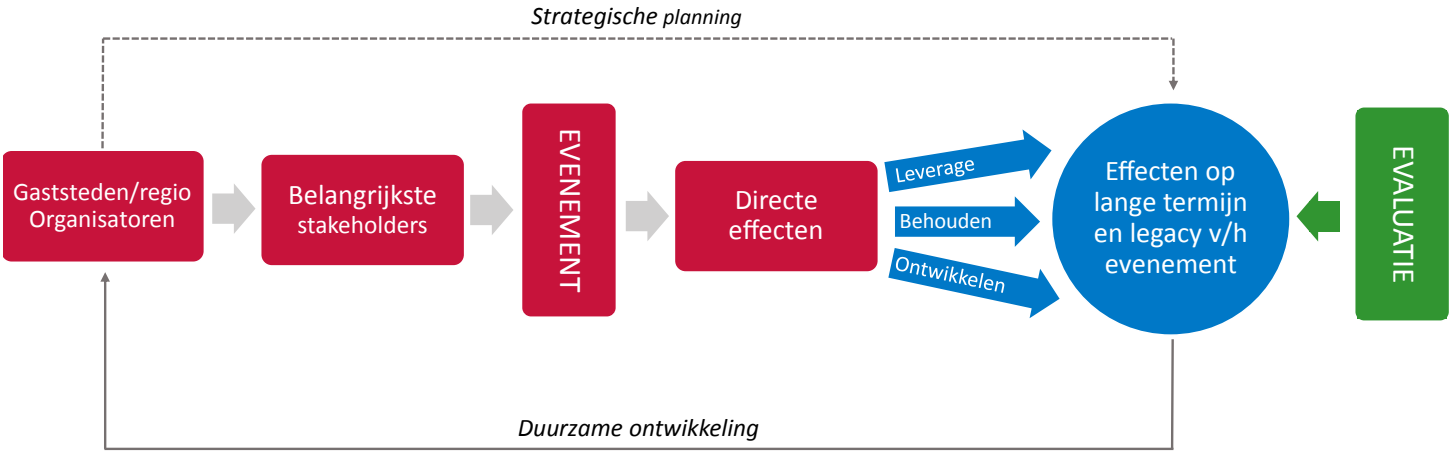

PLANNINGSFASE

Om event leverage op een progressieve manier te benaderen, moet dit proces opgestart worden in de planningsfase van een evenement, idealiter vóór het indienen van de kandidatuur om een evenement te organiseren (Smith, 2014). Stakeholders die centraal staan in de planningsfase – en die het grootste belang hebben bij de organisatie van het WK 2021 omwille van de geïnvesteerde middelen – zijn de Vlaamse overheid, de gaststeden en de organisatoren van het evenement. Bij de voorbereiding van de kandidatuur voor de organisatie het WK 2021 in Vlaanderen werden de expertise en steun van wielerfederaties Belgian Cycling en Cycling Vlaanderen aan het consortium toegevoegd. **De planningsfase gaat vooraf aan alle andere activiteiten en heeft betrekking op het identificeren en consolideren van doelstellingen en het vrijmaken en inzetten van financiële middelen.**

In juni 2018 gaf de Vlaamse Regering de vzw WK 2021 de goedkeuring om de kandidatuur (inclusief het biddossier, de begroting en de bijdrage van Vlaanderen voor maximaal 13 miljoen euro) in te dienen bij de UCI. De Vlaams minister bevoegd voor sport nam de verantwoordelijkheid om een afsprakenkader uit te werken met de vzw WK 2021, wat na toekenning van het evenement aan Vlaanderen vertaald werd in een subsidieovereenkomst met de vzw WK 2021. De geschetste procedure leert ons dat het afsprakenkader en de subsidieovereenkomst, inclusief de voorgestelde beleidsdoelen door de Vlaamse overheid met betrekking tot onder meer duurzaamheid en innovatie, werden onderhandeld na de toekenning van het WK 2021 aan Vlaanderen. Om een ex-ante benadering en maximalisatie van event leveraging te kunnen garanderen, waarbij de beleidsdoelen in de kandidatuur vertaald worden naar actiepunten en verantwoordelijkheden, is het noodzakelijk om heldere verwachtingen en voorwaarden vóór de toekenning van het bid te besluiten.

De organisatie van het WK 2021 in Vlaanderen was in de eerste plaats een katalysator voor de Vlaamse overheid om evenementen van deze grootorde voor een eerste keer te

omsluiten met een bredere strategie om maatschappelijke doelen te realiseren. Vanuit de Vlaamse overheid werd de lat voor de realisatie van een maatschappelijke impact en legacy voor het WK 2021 hoog gelegd. De potentiële impact werd niet enkel geïnspireerd vanuit het beleidsdomein sport, maar ook vanuit de beleidsdomeinen toerisme, innovatie, mobiliteit, milieu en economie. De opportuniteiten die het evenement biedt, een groot internationaal bereik in combinatie met een groot maatschappelijk draagvlak, waren aantrekkelijke elementen over de beleidsdomeinen heen. De financiële middelen die vrijgemaakt worden voor de organisatie van een groot evenement, zowel vanuit de overheden als het (financieel risico voor het) lokaal organisatiecomité, moeten echter voldoende zijn om de vooropgestelde (maatschappelijke) doelen en legacy te kunnen realiseren. Anders is er onvoldoende draagkracht om een impact te creëren die verder reikt dan het primaire doel van het evenement (in dit geval het organiseren van een kwaliteitsvol, state-of-the-art internationaal wielerevenement).

Dit werd onderbouwd door zowel stakeholders uit de Vlaamse overheid als door stakeholders uit de lokale overheden. Men bevestigt dat de investering om het evenement aan te trekken en kwaliteitsvol te organiseren, moet aangevuld worden met een extra investering om de vooropgestelde (maatschappelijke) doelen en legacy te kunnen realiseren. In de gaststeden werd de verantwoordelijkheid voor de organisatie van het WK 2021 neergelegd bij de dienst sport of de dienst evenementen. Er werd gesteld dat medewerkers binnen deze lokale diensten verondersteld werden collega's uit andere diensten te overtuigen van het maatschappelijk belang van het evenement voor de stad en haar inwoners. Aanvullend waren deze medewerkers ook verantwoordelijk om leden van het bestuurscollege te overtuigen om voor de organisatie van het sportevenement extra middelen vrij te maken. Het gaat hier niet alleen om directe investeringen, maar ook indirecte investeringen via de inzet van personeel. **Er was consensus over het feit dat mensen een mandaat moeten kunnen krijgen om het evenement lokaal te ondersteunen in planning en uitvoering. De grootorde en het maatschappelijk belang van het WK 2021 rechtvaardigt volgens de bevraagde stakeholders deze (tijdelijke) extra personeelsinzet.** Investeringen werden ook besproken in functie van de planning en uitvoering van het voortraject waar secundaire stakeholders aanvullend op het LOC Flanders 2021 ook een investering hebben geleverd via financiële middelen en personeelsinzet.

LOC FLANDERS 2021

Centraal in de organisatiestructuur van het WK 2021 staat het samenwerkingsverband tussen Flanders Classics en Golazo, twee commerciële organisaties met een ongeëvenaarde ervaring en expertise in grote wielerwedstrijden en massa-evenementen, die tevens ook goede relaties hebben met de internationale wielerfederatie (UCI). De samenwerking tussen Flanders Classics en Golazo is op zich niet uniek aangezien beide partijen al samenwerken voor de organisatie van recreatieve wielertochten in België via de joint venture 'We Ride' met als commerciële naam 'Peloton'. De intentie van Flanders Classics en Golazo – de twee grootste Vlaamse organisatiepartijen – om de handen in elkaar te slaan en als co-organisatoren het WK 2021 aan te trekken, maakte de kandidatuur ijzersterk om op te treden als lokaal organisatiecomité bij Belgian Cycling. Hiermee werd vermeden dat ze als concurrenten tegen elkaar zouden uitkomen. **De huidige kandidatuur met twee co-organisatoren maximaliseert tevens de kwaliteit van het project voor Vlaanderen. Wat Flanders Classics en Golazo verenigt in de organisatie van het WK 2021 is dat beide partijen zich internationaal nog verder wilden bevestigen als kwaliteitsvolle organisator.**

De kwaliteit van het LOC Flanders 2021 werd in het algemeen door verschillende stakeholders die betrokken waren bij de organisatie van het WK 2021 als heel positief ervaren. Gezien hun portfolio aan evenementen in Vlaanderen, waren de twee organisaties reeds bekend bij de meerderheid van de betrokken stakeholders vóór de toewijzing het WK 2021. Eerdere lokale samenwerkingen (bijvoorbeeld de organisatie van de Brabantse Pijl in Leuven en de Baloise Belgium Tour in Knokke-Heist) faciliteerden de samenwerking met medewerkers van het LOC Flanders 2021, aangezien men op basis van voorgaande ervaringen een realistisch kader kon creëren met betrekking tot de organisatorische verwachtingen en het niveau van uitvoering van het WK 2021. Eerdere samenwerkingen zorgden ook voor korte lijnen in de communicatie met medewerkers van het LOC Flanders 2021.

Er zijn een aantal factoren die het stakeholder management hebben beïnvloed in de planningsfase. De aankondiging van de versterkte COVID-19 maatregelen in België in maart 2020 (met onder meer de sluiting van de cultuur- en sportsector, het verbod op evenementen en de verplichting van telewerk) zorgde voor extra uitdagingen voor vrijwel alle betrokken stakeholders. Medewerkers van het LOC Flanders 2021 noteerden ook positieve effecten, zoals het efficiënter samenwerken in een online werkomgeving en het efficiënter vergaderen (in functie van winsten in verplaatsingstijd en bereik van stakeholders). Toch zijn er ook belangrijke aandachtspunten, zoals minder sociale contacten, minder ruimte voor informeel overleg en minder mogelijkheden om te netwerken, aspecten die niet alleen de kwaliteit van het evenement ten goede kunnen komen maar ook aspecten die het evenement kunnen overstijgen (via bijvoorbeeld kennisdeling en toekomstige samenwerking tussen stakeholders).

Omwille van het groot aantal betrokken stakeholders tijdens online overlegmomenten, werden deze momenten door aanwezigen voornamelijk waargenomen als een toelichting van de stand van zaken waarbij het LOC Flanders 2021 de informatie die intern werd voorbereid extern wou delen. Deze momenten boden volgens sommige stakeholders te weinig ruimte voor grondige discussie, lokale inbreng en verankering. Ondanks dat de slogan 'de koers is van ons' ook buiten de geschreven pers veelvuldig gebruikt wordt, blijft het LOC Flanders 2021 de organisator van het WK 2021 en niet de gaststeden of andere betrokken stakeholders. De vragen tot grotere lokale betrokkenheid (wat werd versterkt door de aanwezigheid van vier verschillende gaststeden) moeten gekaderd worden als lokale respons op de opportuniteiten die het evenement biedt. **Het LOC Flanders 2021 probeerde, met ondersteuning van de Vlaamse overheid (EventFlanders en Sport Vlaanderen), hieraan tegemoet te komen door de oprichting van thematische werkgroepen, bijvoorbeeld rond duurzaamheid en innovatie, waar stakeholders omwille van hun expertise voor werden uitgenodigd. Via deze actieve inbreng werd er getracht om met een andere blik naar de organisatie van een wielerwedstrijd te kijken en de gangbare praktijken te overstijgen**.

UITVOERINGSFASE

Naarmate de planning van het evenement vorderde, werden plannen uitgevoerd en omgezet in activiteiten. Op het moment van toewijzing was het voor het LOC Flanders 2021 nog niet helemaal duidelijk wat de begrippen impact en legacy zouden betekenen voor de organisatie van het WK 2021. Het enige wielerevenement dat in de buurt komt van een wereldkampioenschap is de Ronde van Vlaanderen, al duurt deze wedstrijd slechts één dag. Voor de organisatie van de Ronde van Vlaanderen zit de organisator in een jaarlijkse flow waarbij het enthousiasme voor de wedstrijd stijgt, specifiek in de Vlaamse Ardennen. De Ronde van Vlaanderen bestaat al meer dan 100 jaar en heeft een duidelijke legacy waarbij de actieve beleving van het wielererfgoed een centrale plaats inneemt (Derom & Ramshaw, 2016; Ramshaw & Bottelberghe, 2014). Wielerliefhebbers kunnen zelf ervaren hoe het voelt om een 'Flandrien' te zijn door mythische en moeilijke hellingen te fietsen. Wat Vlaanderen onderscheidt van andere fietsvriendelijke bestemmingen is de aanwezige wielercultuur en -geschiedenis, waarvan de Ronde van Vlaanderen een belangrijk onderdeel is. De Vlaamse voorjaarsklassiekers kunnen op belangstelling rekenen bij een internationaal publiek. De rijke wielergeschiedenis van Vlaanderen werd ook symbolisch gepositioneerd in het biddossier voor het WK 2021, de 100ste verjaardag van het WK wielrennen.

In de literatuur ontbreekt er een duidelijke verwijzing naar welke stakeholders verantwoordelijk zijn voor het realiseren van een maatschappelijke impact en legacy en welke stakeholders hiervan moeten kunnen profiteren (Tian & Johnston, 2008). Deze verantwoordelijkheden zijn wel duidelijk voor het realiseren van een economische impact en legacy, waarbij overheden verantwoordelijk voor economische en toeristische ontwikkeling en commerciële netwerkorganisaties geïdentificeerd zijn als belangrijke stakeholders (O'Brien, 2006). Volgens Chalip en Heere (2014) "is er echter geen enkele entiteit waarvoor (maatschappelijke) event leverage een vanzelfsprekende opdracht is" (p. 189). Dit zorgt voor onduidelijkheid in het proces van event leverage. Het goede nieuws is dat bid- en organisatiecomités inzien dat niet-economische opbrengsten meer aandacht moeten krijgen, zeker in de planningsfase van het evenement (Pentifallo & VanWynsberghe, 2012). Organisatiecomités hebben de medewerking van andere stakeholders nodig om sociale opbrengsten te realiseren. Dit proces valt daarom in toenemende mate onder de verantwoordelijkheid van verschillende stakeholders, waaronder overheden, niet-gouvernementele organisaties, de rechtenhouder van het evenement en andere stakeholders die geen deel uitmaken van het LOC Flanders 2021 maar die de ambitie delen om een impact en legacy te realiseren (Smith, 2014).

Ook in de context van het WK 2021 was het volgens de betrokken stakeholders niet altijd duidelijk wie exact welke rol zou opnemen in de realisatie van de legacy van het WK 2021 de komende jaren. Er was wel consensus dat het de taak is van de betrokken partijen om in de planningsfase al te gaan nadenken over hoe men de legacy in de toekomst kan realiseren. Toch was er de vaststelling dat niet alle stakeholders met het realiseren van de event legacy aan de slag zullen gaan. De implicaties voor overheden, gaststeden en betrokken sportfederaties zijn heel verschillend van de implicaties voor de commerciële co-organisatoren van het WK 2021. De focus van Flanders

Classics en Golazo zal na het WK 2021 immers vooral liggen op hun dagdagelijkse activiteiten en minder op het opvolgen van de legacy. Wel zullen beide partijen vermoedelijk zelf ook duurzame voordelen ondervinden als gevolg van het WK 2021, wat tevens beschouwd kan worden als een organisatorische legacy (bijvoorbeeld verworven kennis en expertise, samenwerkingsverbanden en/of commerciële partnerships).

De geïnterviewde stakeholders kijken voor het uitdragen van de legacy van het WK 2021 vooral naar de Vlaamse overheid. Met de Vlaamse overheid worden instanties bedoeld zoals EventFlanders (Toerisme Vlaanderen), Sport Vlaanderen en het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW). Al blijft het belangrijk om dit niet alleen vanuit één standpunt te benaderen. Het belang om vanuit een bredere strategie meerdere partijen te betrekken moet benadrukt worden. Deze brede strategie – bijvoorbeeld om zoveel mogelijk mensen op de fiets te krijgen – kan geïmplementeerd worden in verschillende beleidsdomeinen, inclusief sport, mobiliteit, toerisme en economie. Verder geeft men het advies om een overkoepelende visie uit te werken vanuit overheden voor het aantrekken van dergelijke grote evenementen en dit in samenwerking met relevante partners. In de context van het WK 2021 is bijvoorbeeld Cycling Vlaanderen – aanvullend op Sport Vlaanderen – geïdentificeerd als een relevante partner. De wielerfederatie kan het enthousiasme voor het wielrennen en het fietsen in de brede zin aangrijpen om nog meer mensen op de fiets te krijgen. Tenslotte kijken de stakeholders ook naar de UCI voor de internationale legacy van het WK 2021. Dit kan bijvoorbeeld door bepaalde aspecten van het WK 2021 – zoals het monitoren en evalueren van duurzaamheid en het hanteren van een duurzaamheidscharter – te integreren in de organisatie van toekomstige evenementen.

Hoewel er veel aandacht werd besteed aan het organiseren van het voortraject en het creëren van een maatschappelijke impact, is het belangrijk om de focus op het primaire doel te behouden, namelijk het organiseren van een state-of-the-art wielerwedstrijd. Stakeholders zoals Belgian Cycling en de UCI waren in de planningsfase en uitvoeringsfase hoofdzakelijk bekommerd over de technische organisatie van de wedstrijden, het parcours en de veiligheid. Hoewel ze het belang van een maatschappelijke impact bevestigen, zijn randactiviteiten voor hen ook echt randactiviteiten. Het belang van deze activiteiten is secundair aan de kwaliteit van de wedstrijden. Een voorbeeld hiervan was dat alle randactiviteiten al uitgewerkt waren terwijl het definitieve parcours nog niet vastlag. Het programma aan randactiviteiten werd door sommigen als 'te groot' en 'te druk' gepercipieerd. Het maatschappelijk draagvlak voor wielrennen is in Vlaanderen uitzonderlijk groot en daarom was er ruimte voor de organisatie van een ruim en laagdrempelig voortraject. Niet voor elk topevenement zal het realistisch zijn om een gelijkaardig ruim voortraject aan te bieden. Zowel Belgian Cycling als de UCI waren heel tevreden met de kwaliteit van de wedstrijden, inclusief de technische organisatie, het parcours en de veiligheid.

Figuur 2. Timing van cases geselecteerd voor diepte-analyse

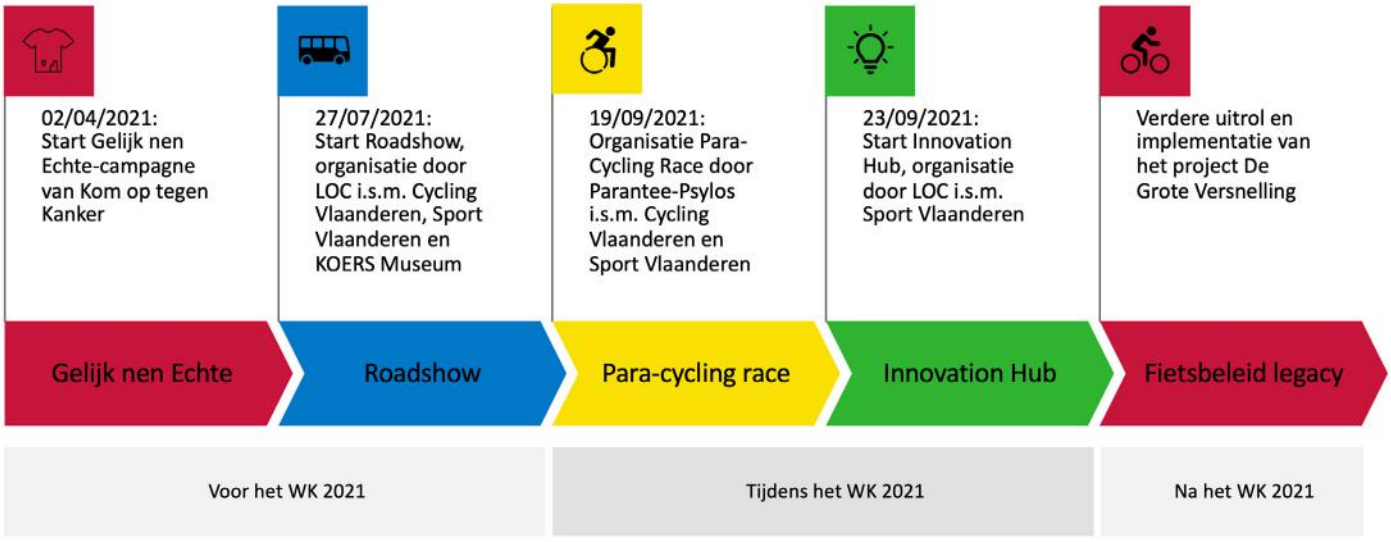

HOOFDSTUK 3

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

CASE: KOM OP TEGEN KANKER

Kom op tegen Kanker was de officiële 'charity partner' van het LOC Flanders 2021. Kom op tegen Kanker wil als niet-gouvernementele organisatie de voortrekker en het aanspreekpunt zijn in de strijd tegen kanker in Vlaanderen. Als charity partner heeft Kom op tegen Kanker getracht om de organisatie van het WK 2021 in Vlaanderen aan te grijpen – mede omwille van de massale belangstelling en het maatschappelijk draagvlak voor het evenement – om haar doelstellingen met betrekking tot preventie en fondsenwerving onder de aandacht te brengen. Kom op tegen Kanker wil het aantal rokers in de samenleving terugdringen en een rookvrije samenleving creëren. De ambitie van het partnerschap was om van het WK 2021 een rookvrij evenement te maken. Tevens wil Kom op tegen Kanker groeien in fondsenwerving, aangezien dit een noodzakelijke randvoorwaarde is om haar strategische doelstellingen te realiseren. Fondsenwerving verliep via de lancering van 'Gelijk nen Echte', een campagne met fietsuitdagingen gekoppeld aan kledingverkoop in samenwerking met JBC en Santini, officiële partner van het WK 2021.

Het partnerschap tussen Kom op tegen Kanker en het LOC Flanders 2021 ontstond vanuit het idee om van het WK 2021 een rookvrij evenement te maken. Uit het eerste contact over het rookvrij evenement is het idee gegroeid om als charity partner te fungeren en het voortraject in te vullen met fondsenwerving. Voor het LOC Flanders 2021 paste het organiseren van een rookvrij evenement in het duurzaamheidsplan, zowel op vlak van gezondheidspromotie als op vlak van afvalbeheer. Het WK 2021 past ook in de filosofie van Kom op tegen Kanker dat de voorbije jaren meer ingezet heeft op visibiliteit in de sportomgeving. Men heeft al heel wat stappen gezet in bijvoorbeeld het voetbal, waar vanaf het seizoen 2021-2022 de tribunes in de Pro League rookvrij zijn. Toch zijn er nog heel wat kleine, lokale voetbalclubs die niet rookvrij zijn. Om het beleid en bestuur verder te inspireren, was het belangrijk om een internationaal sportevenement rookvrij te organiseren in Vlaanderen.

Hoe werd het evenement rookvrij gemaakt? Er werd een charter ondertekend door de gaststeden en het LOC Flanders 2021, wat het engagement toont om samen werk te maken van een rookvrij evenement. Men heeft ook de campagne 'Smoke Free Fans' gelanceerd en uitgerold in de gaststeden. Deze campagne werd ondersteund

via boodschappen op spandoeken in de publiekszones, schermen in de WK-fandorpen en sociale media. Onder het motto 'we laten ons liever horen dan te smoren' werden er toeters uitgedeeld om het rookvrij supporteren visueel en auditief onder de aandacht te brengen. Het organiseren van een volledig rookvrij evenement, waarbij het parcours en de fanzones vrij toegankelijk zijn voor alle supporters, blijft uiteraard moeilijk aangezien men langs het parcours (de openbare weg) geen rookverbod kan opleggen. **De maatschappelijke impact van het rookvrije WK 2021 lag dan ook voornamelijk in de communicatie en sensibilisering. Het LOC Flanders 2021 heeft in samenwerking met Kom op tegen Kanker een duidelijk statement gemaakt en dit statement kan men kopiëren naar andere sportomgevingen. Zo werden op 13 september 2021 de sportfederaties in Vlaanderen per brief uitgenodigd om samen met Kom op tegen Kanker en het Vlaams Instituut Gezond Leven werk te maken van (meer) rookvrije sportverenigingen.** Naar de toekomst toe kan men de maatschappelijke impact van een rookvrij sportevenement vergroten door communicatie en sensibilisering te koppelen aan handhaving. Als men echt wil dat mensen niet roken, dan moet men stewards inzetten – niet alleen in de VIP-zones maar ook in de publiekszones – die op een vriendelijke manier mensen die roken motiveren om dit niet te doen. Het inzetten van stewards voor de handhaving van een rookvrij evenement veronderstelt dat de organisatie voldoende vrijwilligers ter beschikking heeft en dat men de inzet van deze vrijwilligers (boven op de kostprijs van eventuele sensibiliseringscampagnes) heeft begroot.

Wat betreft de ambities rond fondsenwerving werd de campagne 'Gelijk nen Echte' gelanceerd. De ambitie van deze campagne was om de grootste wielerploeg in Vlaanderen te vormen en met verschillende uitdagingen

geld in te zamelen voor Kom op tegen Kanker. Men wou iedereen in Vlaanderen verbinden, aanzetten tot sporten en meehelpen aan de strijd tegen kanker. De opbrengst van deze campagne ging naar preventieprojecten van Kom op tegen Kanker. Karl Vannieuwkerke, Ine Beyen en Maarten Vangramberen waren ambassadeurs van dit project. In functie van de doelgroep die men wenst te bereiken – bijvoorbeeld kinderen en jongeren via generatie rookvrij – is het aan te bevelen om in de toekomst ambassadeurs aan te trekken die meer lijken op de doelgroep die men wenst te bereiken. Onderzoek toont aan dat zulke ambassadeurs meer kans hebben om effectieve ambassadeurs te zijn in functie van de vooropgestelde doelstellingen (Vescio, Wilde, & Crosswhite, 2005). Dit is bijvoorbeeld wel gelukt bij de organisatie van de Wielergekste school met ambassadeurs Jesse Vandenbulcke en Thibau Nys, aangezien sporters van jongere leeftijd in staat zijn om jongeren en jonge adolescenten te inspireren om deel te nemen (Wicker & Frick, 2016; Mutter & Pawlowski, 2014).

Gelijk nen Echte bestond uit verschillende fietsuitdagingen (ook challenges genoemd), georganiseerd tussen april 2021 en september 2021. Iedereen kon, mits een kleine bijdrage, deelnemen. Een eerste challenge werd gelanceerd onder de naam 'Samen fietsen tegen kanker'. Deze challenge liep van 2 april 2021 tot en met 29 april 2021 met de bedoeling om zoveel mogelijk keer de afstand rond de aarde af te leggen (40.000 km). Zowel bedrijven, scholen of elke andere geïnteresseerde persoon kon hieraan deelnemen. De deelnameprijs voor het goedkoopste pakket was 20 euro. Uiteindelijk werd er 1.581.130 km afgelegd door 3.189 enthousiaste fietsers. Dit komt overeen met 39 keer rond de aarde fietsen. De tweede challenge bestond uit het zo lang mogelijk proberen te surplacen. Dit wil zeggen zo lang mogelijk op je fietst blijven zonder vooruit te gaan of een voet aan de grond te zetten. De oproep aan de deelnemers was om de challenge te delen op sociale media met #gelijknenechte en vrienden uit te dagen om mee te doen. De verliezer werd opgeroepen een vrije gift te doen aan Kom op tegen Kanker. Een derde challenge hield in dat men kon deelnemen aan het fietsen op rollen om zo een ballon op te blazen en te laten ontploffen. De vierde en laatste challenge, de Gelijk nen Echte WK-quiz, werd door een te beperkte belangstelling geannuleerd.
Hoewel men aan de start van de Gwelijk nen Echte-campagne in april 2021 kon rekenen op veel media-aandacht en enthousiasme, nam dit af naarmate de challenges vorderden. De campagne heeft voor Kom op tegen Kanker uiteindelijk onvoldoende opgebracht in functie van fondsenwerving. De timing van de campagne wordt hier als een belangrijke factor naar voor gebracht. De veronderstelling dat het WK 2021 een half jaar voorafgaand aan het evenement 'top-of-mind' zou zijn bij het grote publiek, bleek niet realistisch. Aanvullend moeten we ook rekening houden met het feit dat de campagne en activatie van het WK 2021 tot een zeer korte periode werd herleid (sportzomer 2021). Het was tevens een uitzonderlijk drukke sportzomer met de organisatie van het UEFA EURO 2020, de Tour de France en de Tokyo 2020 Olympische en Paralympische Spelen. Omwille van de steeds veranderende gezondheidssituatie en bijhorende COVID-19 maatregelen was het lang onduidelijk wat georganiseerd kon worden. Dat verschillende activiteiten op een korte tijdspanne georganiseerd werden, zorgde voor veel verschillende communicatieboodschappen en was een beperkende factor voor het WK 2021 om 'top-of-mind' te zijn gedurende een lange periode.

Verder bleek het ook niet realistisch te veronderstellen dat fundraising 'top-of-mind' zou zijn bij fans van het WK 2021. **Op basis van de literatuur kunnen we veronderstellen dat niet alleen de timing van de campagne een negatieve invloed heeft gehad op de fondsenwerving, maar ook de inhoudelijke uitwerking ervan.** Het organiseren van participatieve sportevenementen (vb. de 1.000 km van Kom op tegen Kanker) is belangrijk omdat deze evenementen niet alleen een kans bieden om sport en bewegen te promoten, maar ook een mechanisme zijn om fondsen te werven en de organisatie te promoten (King, 2004). Onderzoek toont aan dat persoonlijke betrokkenheid bij het goede doel, alsook de betrokkenheid van een persoon bij de sport in kwestie belangrijke motivaties zijn om deel te nemen aan zulke evenementen (Bennett, Mousley, Kitchin, & Ali-Choudhury, 2007). Bij succesvolle evenementen heerst er tevens een gevoel van betrokkenheid en verbondenheid onder de deelnemers (Filo, Funk, & O'Brien, 2008; Filo, Lock, Sherry, & Hung, 2018). We maken ons de bedenking dat er tijdens de Gelijk nen Echte-campagne slechts één sportieve challenge georganiseerd werd (namelijk samen fietsen tegen kanker) en dit uitsluitend op een virtuele manier. Sportactiviteiten werden geregistreerd met sportapplicaties zoals Strava en Garmin en toegevoegd aan een online platform. De andere challenges waarbij de verliezer via het gebruik van hashtags werd opgeroepen om een vrije gift te doen aan Kom op tegen Kanker slagen er mogelijks onvoldoende in om betrokkenheid en verbondenheid te creëren, zowel onder deelnemers en het goede doel. Zonder die betrokkenheid en verbondenheid zijn ze een minder effectief instrument voor fondsenwerving.

Wat betreft de ambities rond fondsenwerving heeft Kom op tegen Kanker haar eerste stappen gezet in kledij en retail. Ter ondersteuning van de Gelijk nen Echte-campagne werd een kledingcollectie op de markt gebracht. Voor fanatieke wielrenners werd er een wieleroutfit ontworpen in samenwerking met Santini, officiële partner van de

UCI. Voor het brede publiek werd er een vrijetijdscollectie ontworpen met een knipoog naar de koers. Men wou een collectie van goede kwaliteit en aanvaardbare prijs aanbieden. Potentiële partners werden gescreend op basis van een aantal criteria zoals het waarborgen van ethische arbeidspraktijken in de productielanden. Om de collectie te ontwerpen, produceren en verkopen, werkte Kom op tegen Kanker samen met JBC, een Belgische kledingketen met 145 winkels in België, Luxemburg en Duitsland. JBC was erg gemotiveerd om hieraan mee te werken en had al vergelijkbare collecties op de markt gebracht zoals die van 'Vive le vélo'. Mede dankzij Jean-Baptiste Claes, de oprichter en voormalig wielrenner, is er een liefde voor de koers bij JBC.

Algemeen gezien is Kom op tegen Kanker heel tevreden over de kledingcollectie die op de markt werd gebracht. De verkoop van de kledij heeft goed gewerkt, met de vaststelling dat men voornamelijk kledij voor mannen heeft verkocht en dit zowel bij de wielercollectie als de vrijetijdscollectie. Toch zijn er twee grote uitdagingen geïdentificeerd voor de verkoop van kledij, onder meer de onzekerheid over de mobilisatiekracht van Kom op tegen Kanker voor de verkoop van kledij en de bescherming van de officiële partners van de UCI wat betreft de verkoop van wieleroutfits. Kom op tegen Kanker moest rekening houden met het partnerschap van de UCI en Santini, die ook de officiële Flanders 2021 wieleroutfit op de markt heeft gebracht. Tijdens het WK 2021 was het niet toegelaten om de kledij van Kom op tegen Kanker aan te bieden in bijvoorbeeld publiekszones, waar bezoekers wel de outfit van Santini konden aankopen. De organisatie van een groot sportevenement blijft uiteraard een speelveld waar commerciële relaties belangrijk zijn.

LEERUITKOMSTEN OVER HET CREËREN VAN EEN MAATSCHAPPELIJKE IMPACT EN LEGACY:

- Voor het eerst in de geschiedenis van de UCI Road World Championships was er een ambitie om het evenement rookvrij te organiseren. In de publiekszones en VIP-zones werd het rookvrij supporteren onder de aandacht gebracht met de campagne 'Smoke Free Fans'. De populariteit van wielrennen als kijksport in Vlaanderen biedt een opportuniteit om de zichtbaarheid en erkenning van campagnes die streven naar een rookvrije samenleving te vergroten.
- Er werd een charter ondertekend door de gaststeden en het LOC Flanders 2021, wat het engagement toont om samen werk te maken van een rookvrij evenement.
- Naar de toekomst toe kan men de maatschappelijke impact van een rookvrij evenement vergroten door communicatie en sensibilisering te koppelen aan handhaving. Dit veronderstelt het inzetten van stewards die in publiekszones en VIP-zones mensen die roken motiveren om dit niet te doen. Het moet de ambitie zijn van overheden, wielerfederaties, gaststeden en organisatoren om de rookvrije WK-campagne als voorbeeld te gebruiken en verder te werken aan rookvrije (wieler) evenementen. Aansluitend op deze campagne werden sportfederaties in Vlaanderen aangeschreven om werk te maken van (meer) rookvrije sportomgevingen.
- Het koppelen van fondsenwerving aan een eenmalig evenement is moeilijk, zeker wanneer fondsenwerving plaatsvindt in een virtuele context waar het moeilijker is om betrokkenheid en verbondenheid te creëren, zowel onder de deelnemers als met het goede doel. Jaarlijkse participatieve sportevenementen bieden een meer gunstige context in functie van fondsenwerving.
- De timing van de lancering van campagnes en activiteiten in het voortraject van een evenement moet geanalyseerd worden in functie van de ruimere kalender aan activiteiten. Deze kalender werd beïnvloed door de onzekerheden rond COVID-19 waardoor de activatie- en communicatiecampagne werd herleid tot een veel kortere periode. Aanvullend was er een heel drukke sportzomer met uitgestelde internationale en lokale sportevenementen.

CASE: FLANDERS 2021 ROADSHOW

Een belangrijk project in het voortraject van het WK 2021 was de Flanders 2021 Roadshow. Het project kan omschreven worden als 'een rondreizend wielerbelevingsdorp'. Tussen 24 juli 2021 en 11 september 2021 trok de Roadshow naar 16 verschillende steden en gemeenten om inwoners enthousiast te maken voor het evenement. Sommige steden en gemeenten hadden een directe link met het WK 2021 (start- en aankomststeden en WK-dorpen), maar anderen lagen verder van het WK-parcours. Het creëren van een belevingsaanbod voor een zo breed mogelijke doelgroep was een belangrijk uitgangspunt. Met aandacht voor wielrennen en fietsen in de brede zin is het vanzelfsprekend dat je een aantrekkelijk aanbod kan creëren voor wielerliefhebbers, bijvoorbeeld via virtuele fietswedstrijden. Maar ook voorbijgangers zonder specifieke wielerkennis of -interesse konden op een laagdrempelige manier meer te weten komen over de geschiedenis van het WK. Met betrekking tot de brede doelgroep was toegankelijkheid ook een belangrijk maatschappelijk thema. Daarom was er een belevingsaanbod met aangepaste fietsen voor mensen met een beperking, maar ook mensen zonder een beperking werden uitgenodigd om deze fietsen (bijvoorbeeld handbikes) uit te proberen.

Om een brede doelgroep te kunnen aanspreken, is een divers belevingsaanbod noodzakelijk. Het LOC Flanders 2021, de bezieler en organisator van de Roadshow, heeft hiervoor samengewerkt met een aantal belangrijke stakeholders met expertise in de wielersport. Met de inbreng van Sport Vlaanderen, Cycling Vlaanderen en KOERS werd het project geïmplementeerd. De inbreng van de verschillende stakeholders werd als een belangrijke succesfactor geïdentificeerd. In de planningsfase hadden sommige stakeholders wel wat grootsere ideeën, maar uiteindelijk is men tevreden over wat men gerealiseerd heeft. De betrokken stakeholders hebben de Roadshow kunnen aangrijpen om zich te tonen aan het brede publiek; het betekent visibiliteit en promotie voor hun organisatie in 16 verschillende steden en gemeenten.

KOERSBUS VAN KOERS

De KOERSbus is een mobiel wielermuseum van KOERS, het museum van de wielersport in Roeselare. Het museum is een belangrijke stakeholder in Vlaanderen met expertise in de wielersport. Er is maar één door de Vlaamse overheid erkend museum rond koers, wielersport en fietsen. Met zijn archief en documentatiecentrum herbergt KOERS het kenniscentrum van de wielersport. De collectie behoort tot de grootste in Europa. Voor het bijzondere wielerjaar van 2021 werd er een tweedehands autobus omgebouwd en ingericht tot een wielermuseum op wielen. In de KOERSbus werden bezoekers aan de hand van collectiestukken, prachtige foto's en unieke verhalen ondergedompeld in de rijke geschiedenis van het WK. Door de geschiedenis te tonen, heeft men bijgedragen aan de beleving van het WK 2021. In het voorjaar van 2021 werd de KOERSbus heel lokaal ingezet waarbij de werking van het museum werd uitgelegd tijdens bezoeken aan scholen in Roeselare. Nadien heeft het museum een Ronde van België georganiseerd waarbij men op eigen initiatief 20 steden en gemeenten bezocht heeft met een link naar het WK. Later werd de KOERSbus ingezet tijdens de Roadshow. Een dergelijk project was uniek in Vlaanderen en ver daarbuiten. De KOERSbus kon dan ook rekenen op heel wat nationale en internationale media-aandacht, want met een wielermuseum rondtrekken naar aanleiding van een wielerevenement was ongezien. Naar schatting hebben 7.500 mensen de KOERSbus bezocht, een doelgroep waaraan men KOERS heeft kunnen voorstellen. Door effectief naar de mensen te gaan en door het project gratis aan te bieden, kan je een aantal drempels wegnemen voor doelgroepen die minder frequent een museum bezoeken.

LITTLE CHAMPIONS VAN CYCLING VLAANDEREN

Met het Little Champions project was de aandacht van Cycling Vlaanderen tijdens de Roadshow volledig gericht op de jeugd, meer bepaald kinderen tussen 5 en 14 jaar. Ook zonder het WK 2021 zat de wielerfederatie al in een soort voortraject in die zin dat ze een project hadden – Kidz on Wheelz – waarmee men langsging op scholen en lokale evenementen om kinderen te laten kennismaken met de diversiteit van de fiets. Dat project werd omgevormd tot Little Champions, met een link naar de organisatie van het WK 2021. De doelstelling van het project was kinderen fietsplezier bezorgen en hen laten werken aan hun fietsvaardigheden. Door gebruik te maken van duurzame materialen werd er een uitdagend fietsparcours gemaakt. Men heeft gebruik gemaakt van materialen – simulatie van bochten, drempels en kasseien – die uit gerecycleerd rubber zijn gemaakt. Op die manier had Cycling Vlaanderen, als lid van het LOC Flanders 2021, ook aandacht voor duurzaamheid. Naar schatting hebben 7.200 kinderen deelgenomen aan Little Champions, een doelgroep die Cycling Vlaanderen heeft kunnen informeren over de mogelijkheden binnen het wielrennen. Men wil op die manier jongeren de weg naar Cycling Vlaanderen tonen, want ook na het WK 2021 zal de federatie blijvend inzetten om de jeugd te ondersteunen. Na afloop kregen de kinderen een informatieboekje over de werking van de federatie.

Onderzoek bij meer dan 100 deelnemers van Little Champions toont aan dat jongens meer interesse hadden in wielrennen dan meisjes (De Backer, 2021). Tevens hadden jongens volgens de verzamelde data meer kennis over het wielrennen, keken ze meer naar het wielrennen en beoefenden ze de sport meer frequent dan meisjes. De meerderheid van de bevraagde kinderen had al één of meerdere keren naar een wielerwedstrijd gekeken op tv of langs het parcours en deze kinderen waren meer gemotiveerd om het WK 2021, de renners en het wielrennen te volgen. Het veelvuldig in contact komen met wielrennen kan dus een belangrijke schakel zijn in de constructie van fandom bij jonge kinderen. Er was echter een beperkte interesse in het volgen van fietslessen en trainingen, wat aantoont dat de bevraagde kinderen hun fietsvaardigheden als voldoende inschatten (De Backer, 2021).

FIETSSPECIALS VAN SPORT VLAANDEREN

Sport Vlaanderen nam het initiatief om in te zetten op het thema toegankelijkheid tijdens de Roadshow. Vanuit hun expertise hebben ze sportpromotie voor mensen met een beperking onder de aandacht gebracht. Samen met Parantee-Psylos, de organisator van de para-cycling race, sloegen ze de handen in elkaar om het onderdeel fietsspecials uit te werken. Men heeft getracht om een maatschappelijke impact te realiseren op vlak van de beleving en attitudes van bezoekers en deelnemers via een niche aanbod. Het doel van de fietsspecials was om bezoekers te laten kennismaken met een breed gamma aan aangepaste fietsen die voorzien zijn voor mensen met een beperking. Zo kon men op een gesloten parcours bijvoorbeeld race tandems of handbikes uitproberen. Om de doelgroep van mensen met een beperking en G-sporters onder de aandacht te brengen, wou men meer doen dan enkel informatie verstrekken. Het was belangrijk om bezoekers de kans te geven G-sport te beleven en in de

huid te kruipen van een persoon met een beperking. Op die manier werd G-sport tastbaar gemaakt voor het brede publiek. Het project van de fietsspecials paste niet alleen in het voortraject van de Roadshow, maar het had ook een duidelijke link naar de para-cycling race die – met steun van Sport Vlaanderen – georganiseerd werd door Parantee-Psylos tijdens het openingsweekend van het WK 2021.

BELEVINGSTRAILER VAN LOC FLANDERS 2021

Met de KOERSbus kon men terugblikken op het verleden en met de Flanders 2021 belevingstrailer kon men een blik werpen op de toekomst van het wielrennen. Bezoekers werden ondergedompeld in de virtuele fietswereld. Met hightech indoortrainers kon men actief enkele passages van het WK-parcours verkennen, zoals de Moskesstraat. Met een tijdritfiets in de windtunnel werd er voor de bezoekers een professionele wielerbeleving gecreëerd. Met de geleverde inspanningen in de belevingstrailer kon men leuke prijzen winnen. Er was ook een presentatie over innovatieve materialen. Aanvullend op andere projecten in de Roadshow, werd met de belevingstrailer het thema innovatie onder de aandacht gebracht. Door bezoekers op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met innovatieve technologieën en materialen in de context van het wielrennen, paste het project in het voortraject van de Roadshow en had het tegelijk een duidelijke link naar de Innovation Hub die georganiseerd werd in het M-Museum Leuven tijdens het WK 2021.

DE ROADSHOW IN VLAANDEREN

Gedurende een aantal weken trok de Roadshow langs vier gaststeden, vijf WK-dorpen en een aantal andere locaties in de nabijheid van het WK-parcours. Het programma van de Roadshow werd voorgesteld in 16 steden en gemeenten in Vlaanderen (inclusief Brussel en Louvain-La-Neuve).

Programma van de Flanders 2021 Roadshow:

- **Knokke-Heist** (24-25 juli)
- **Leuven** (31 juli-1 augustus)
- **Gent** (4 augustus)
- **Antwerpen** (7-8 augustus)
- **Damme** (11 augustus)
- **Brugge** (14-15 augustus)
- **Huldenberg** (21 augustus)
- **Kessel-Lo** (22 augustus)
- **Baal** (25 augustus)
- **Brussel** (28 augustus)
- **Overijse** (29 augustus)
- **Diest** (1 september)
- **Louvain-La-Neuve** (4 september)
- **Huizingen** (5 september)
- **Keerbergen** (9 september)
- **Tervuren** (11 september)

Medewerkers van de Roadshow stelden vast dat de opkomst van bezoekers niet overal even groot was. De mindere opkomst kan mogelijks toegewezen worden aan een aantal factoren: de grootte van de stad of gemeente; de locatie van de Roadshow; en de promotie van de Roadshow. Kleinere gemeenten hebben uiteraard minder inwoners, wat kan zorgen voor een lagere opkomst. Toch was het aantal inwoners geen correcte graadmeter om de opkomst en het enthousiasme in te schatten. De locatie van de Roadshow op een centrale plaats in de stad of gemeente was ook een belangrijke factor. De zichtbaarheid van de Roadshow op een centrale en drukke plaats nodigde toevallige voorbijgangers uit om kennis te maken met het belevingsaanbod. De aantrekkingskracht van de Roadshow lag uiteraard lokaal, daarom ook de implementatie in 16 steden en gemeenten. Maar wanneer de verschillende onderdelen van de Roadshow in één stad of gemeente op verschillende pleintjes werden geplaatst, werd het belevingsaanbod versnipperd en was de zichtbaarheid en aantrekkingskracht minder groot. De kracht van de Roadshow was volgens de betrokken stakeholders net de combinatie van de vier verschillende onderdelen, wat zorgde voor een uniek en laagdrempelig belevingsaanbod. In de toekomst kan een afweging van alternatieven en een betere afstemming tussen het LOC en lokale besturen een oplossing bieden. Een laatste factor is de promotie van de Roadshow vanuit de stad of gemeente. Lokale promotie van de Roadshow – aanvullend op de promotie van het LOC Flanders 2021 – had namelijk een duidelijk positief effect op de bezoekersaantallen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de communicatie naar scholen, sportclubs of jeugdverenigingen.

Het gebrek aan communicatie naar lokale inwoners was voor sommige betrokken stakeholders ook te wijten aan de aangepaste planning van de Roadshow. De kortere periode liet niet toe om meerdere dagen op een locatie te blijven, waardoor men geen gebruik kon maken van lokale mond-aan-mond reclame. De oorspronkelijke doelstelling was om in het voorjaar te starten maar omwille van COVID-19 werd dit uitgesteld tot de zomervakantie. Gedurende een aantal maanden was het onduidelijk wat wel en wat niet zou kunnen in functie van de geldende COVID-19 maatregelen. Omwille van de gecondenseerde periode van de Roadshow en de drukke sportzomer waar er opeens ruimte was voor verschillende (uitgestelde) lokale initiatieven, was het een uitdaging om als lokaal bestuur actief aan de slag te gaan met de promotie van de Roadshow. COVID-19 bracht niet alleen uitdagingen, maar ook opportuniteiten. De Roadshow zorgde voor visibiliteit en promotie, niet alleen voor de betrokken stakeholders maar ook voor het fietsen in het algemeen. Het fietsen heeft tijdens COVID-19 aan populariteit gewonnen onder de algemene bevolking (Scheerder, Willem, De Bosscher, Thibaut, & Ricour, 2020), wat het maatschappelijk draagvlak voor het fietsen en de organisatie van lokale initiatieven zoals de Roadshow heeft bevestigd.

LEERUITKOMSTEN OVER HET CREËREN VAN EEN MAATSCHAPPELIJKE IMPACT EN LEGACY:

- De realisatie van een laagdrempelig belevingsaanbod werd geïdentificeerd als een belangrijke succesfactor in de implementatie van de Roadshow. Dit werd gerealiseerd door de spreiding en activatie van de Roadshow in verschillende locaties in Vlaanderen, door het belevingsaanbod gratis aan te bieden en door doelbewust aandacht te geven aan verschillende doelgroepen.
- De maatschappelijke impact van het belevingsaanbod werd vergroot door de samenwerking van verschillende stakeholders met expertise in de wielersport en sporten in de brede zin: KOERS, Cycling Vlaanderen, Sport Vlaanderen en het LOC Flanders 2021. Deze stakeholders zijn erin geslaagd om een complementair aanbod te creëren, met aandacht voor thema's zoals sportdeelname, duurzaamheid, toegankelijkheid en innovatie. Dankzij de aandacht voor deze thema's sluit de Roadshow aan bij de beleidsdoelstellingen van de Vlaamse overheid met betrekking tot de organisatie van het WK 2021 en bij andere initiatieven die na afloop van de Roadshow georganiseerd werden (bijvoorbeeld de Innovation Hub).
- De directe impact van de Roadshow situeert zich op vlak van zichtbaarheid en promotie, zowel voor het WK 2021 in het algemeen als voor de betrokken stakeholders in het bijzonder. Doelgroepen die (nog) niet op de hoogte waren van de organisatie van het WK 2021 werden tijdens de Roadshow geïnformeerd en mogelijks gemotiveerd om de wedstrijd langs het parcours te volgen.
- De indirecte impact van de Roadshow, zoals besproken door KOERS en Cycling Vlaanderen, situeert zich op vlak van het aantrekken van bezoekers naar het museum en het aantrekken van jeugdleden naar de wielerfederatie, omwille van de beleving en informatie die ze hebben ontvangen. Het verstrekken van informatie alsook het verzamelen van gegevens zijn belangrijke processen om de indirecte impact te kunnen evalueren.

CASE: PARA-CYCLING RACE

Toegankelijkheid was één van de kernwaarden van het WK 2021. In aanloop van en tijdens het evenement probeerde de organisatie een zo groot mogelijke doelgroep te bereiken, zowel in functie van de toeschouwers als de atleten en de deelnemers aan het randprogramma. In het openingsweekend werd er op zondag 19 september een para-cycling race georganiseerd, voor de start van de individuele tijdrit van de elite mannen. Het is nog maar de tweede keer in de geschiedenis van de UCI Road World Championships dat een wedstrijd voor mensen met een beperking deel uitmaakte van het programma. Op de openingsdag van de 2019 UCI Road World Championships in Yorkshire (UK) streden voor het eerst 89 mannelijke en vrouwelijke para-atleten tegen elkaar in niet minder dan 26 verschillende wedstrijden in vier classificaties. De 2024 UCI Road World Championships in Zurich (Zwitserland) zal het eerste evenement zijn waarbij het LOC zowel het wielrennen als het para-wielrennen zal organiseren. Zwitserland organiseerde eerder de 2015 UCI Para-cycling Road World Championships in Nottwil en kiest resoluut voor de combinatie en integratie van beide evenementen in 2024.

De para-cycling race tijdens de 2021 UCI Road World Championships was de laatste manche van het Open Kampioenschap van Vlaanderen, georganiseerd door Parantee-Psylos. Parantee-Psylos is de Vlaamse unisportfederatie G-sport en coördineert het recreatief en competitief sportaanbod voor personen met een beperking in Vlaanderen. Samen met Sport Vlaanderen en G-sport Vlaanderen geeft Parantee-Psylos vorm aan het G-sportbeleid in Vlaanderen. Vanaf 1 januari 2022 zijn G-sport Vlaanderen en Parantee-Psylos een eengemaakte fusieorganisatie. Parantee-Psylos ondersteunt Cycling Vlaanderen in haar integratiebeleid. De para-cycling race tijdens het WK 2021 werd georganiseerd door Parantee-Psylos, met medewerking van het LOC Flanders 2021, Cycling Vlaanderen en Sport Vlaanderen.

Door COVID-19 kon het Open Kampioenschap van Vlaanderen 2021 niet in de vooropgestelde vorm doorgaan en werden er een aantal manches geannuleerd. Het WK 2021 zorgde wel voor een unieke opportuniteit om de laatste manche van het kampioenschap in een uitzonderlijke setting af te sluiten. De deelnemende renners volgden grote stukken van het officieel tijdritparcours en fietsten een tijdrit van 25 km met start in Westkapelle en finish in Brugge. G-wielrenners met een geldige classificatie en een geldige UCI-licentie konden deelnemen aan de wedstrijd. Deelnemers uit verschillende competitieklassen waren toegelaten, inclusief wielrenners met een visuele beperking, fysieke beperking, verstandelijke beperking en autismespectrumstoornis. In totaal namen 27 mannelijke en vrouwelijke wielrenners uit 12 verschillende competitieklassen deel. Drie ingeschreven deelnemers hebben niet deelgenomen. Bij mensen met een fysieke beperking waren dit deelnemers met ligfietsen en twee- en driewielers, bij een visuele beperking enkel tandems en bij een verstandelijke beperking en autismespectrumstoornis enkel tweewielers.

De timing van de wedstrijd – net voor de tijdrit met medaillekandidaat Wout Van Aert – zorgde voor een grotere visibiliteit van para-wielrennen bij de toeschouwers langs het parcours. Deze visibiliteit is belangrijk aangezien men veronderstelt dat de zichtbaarheid van para-sport een positieve maatschappelijke invloed heeft op de attitudes en percepties ten opzichte van mensen met een beperking. We moeten hier wel de kanttekening maken dat er beperkte onderzoeksresultaten beschikbaar zijn die deze veronderstelling empirisch bekrachtigen, omwille van de uitdagingen om data te verzamelen bij toeschouwers voor, tijdens en na het evenement (Misener, McGillivray, McPherson, & Legg, 2015).

De timing van de wedstrijd – kort na de organisatie van de 2020 Paralympische Spelen in Tokyo – zorgde evenwel ook voor een aantal organisatorische uitdagingen. De periode in aanloop van en tijdens de 2020 Paralympische Spelen in Tokyo was een vrij intensieve periode voor medewerkers van Parantee-Psylos, wat ervoor zorgde dat een aantal organisatorische zaken voor de para-cycling race eerder nog last minute bekeken moesten worden. Het is namelijk ook zo dat Parantee-Psylos in normale omstandigheden niet de rol van organisator maar wel de rol van ondersteuner op zich neemt. Voor de para-cycling race was men echter als organisator verantwoordelijk

voor onder meer het aanvragen van de vergunningen, het voorzien van kleedkamers en parkings, en het transport van materiaal van de start naar de finish. **Met de geleverde inspanningen heeft Parantee-Psylos getoond dat de integratie van G-sport relatief weinig aanpassingen vraagt en dat de federatie haar schouders kan zetten onder de organisatie van G-sportevenementen. Naar de toekomst toe biedt deze ervaring zeker opportuniteiten voor de organisatie van andere G-sportevenementen in samenwerking met Sport Vlaanderen.**

Het toevoegen van de para-cycling race aan het draaiboek van het WK 2021 was geen prioriteit voor de UCI. Het LOC Flanders 2021 heeft wel het engagement getoond en de inspanningen geleverd om dit aan het draaiboek toe te voegen, uiteraard in overleg met de UCI. De finale goedkeuring van de UCI voor de organisatie van de para-cycling race kwam er pas twee à drie maanden voor de start van het evenement. Parantee-Psylos heeft op deze toewijzing gewacht om deelnemers uit te nodigen voor de wedstrijd. De timing van de communicatie naar potentiële deelnemers werd geïdentificeerd als een beperkende factor. Een meer uitgebreid communicatieplan zou meer deelnemers kunnen aantrekken. Want hoewel er de laatste jaren meer en meer G-sporters op een zeer hoog niveau presteren, hadden sommige G-sporters na een drukke sportzomer een rustperiode of andere verplichtingen waardoor ze niet aan de start kwamen van de para-cycling race tijdens het WK 2021. Het is omwille van de beperkte communicatie ook niet gelukt om alle potentiële deelnemers te overtuigen dat een wedstrijd met start en aankomst op verschillende locaties organisatorisch haalbaar zou zijn. Omwille van logistieke redenen is de start en aankomst normaal gezien op dezelfde locatie.

De timing van de wedstrijd – kort na de organisatie van de 2020 Paralympische Spelen in Tokyo – was ook een positieve factor aangezien het succes van de Belgische para-atleten, zoals bijvoorbeeld de zilveren medaille van Ewoud Vromant op de tijdrit, nog vers in het geheugen zat en gevierd kon worden. De Paralympische Spelen zorgde volgens de betrokken stakeholders voor een grotere belangstelling voor deze wedstrijd. Het had echter een meerwaarde kunnen zijn om meer topsporters en medaillewinnaars ter plaatse te krijgen, ook de atleten die niet deelnemen aan het para-wielrennen. De aanwezigheid en visibiliteit van deze atleten kan, zoals eerder gesteld, de zichtbaarheid van para-sport positief beïnvloeden, alsook de maatschappelijke attitudes en percepties ten opzichte van mensen met een beperking.

Niet alleen met de para-cycling race werd ingezet op toegankelijkheid. In functie van de organisatie van de openingsceremonie nam Cycling Vlaanderen het initiatief om aanvullend op de eigen werking ook G-sporters in de kijker te zetten. Een 120-tal kinderen tussen 12 en 18 jaar hebben het WK 2021 letterlijk op gang getrapt. Ze fietsten in truitjes van de landen die deelnemen aan het WK 2021 over het tijdritparcours richting de finish in Brugge. De kinderen komen uit verschillende clubs die aangesloten zijn bij Cycling Vlaanderen. Er reden ook een drietal kinderen met een beperking mee in dit peloton en op die manier werd er op een inclusieve manier aandacht besteed aan G-sporters tijdens de openingsceremonie.

Om toeschouwers met een beperking de mogelijkheid te geven om het WK 2021 maximaal te beleven, werkte het LOC Flanders 2021 samen met Inter, een Vlaams expertisecentrum in toegankelijkheid en Universal Design. Aanvullend op het contact met het LOC Flanders 2021 en de toegankelijkheidsambtenaren van de gaststeden, nam Inter ook contact op met doelgroep organisaties (bijvoorbeeld Doof Vlaanderen) voor input over de

plannen om de toegankelijkheid van het WK 2021 te optimaliseren. De start- en aankomstlocaties werden zo toegankelijk mogelijk gemaakt en werden voorzien van een rolstoelpodium. Er werd tevens aandacht gegeven aan voorbehouden parkeerplaatsen, verhoogde platformen en aangepaste sanitaire voorzieningen. Ook werden gidsen voor visueel gehandicapten en slechtzienden voorzien. In Antwerpen en Leuven waren er in totaal 6 tolken Vlaamse Gebarentaal aanwezig op de podia en kon men gebruik maken van ringleidingen. Ringleidingen zorgen ervoor dat slechthorenden met een hoortoestel het geluid van een geluidsinstallatie kunnen beluisteren zonder storend omgevingsgeluid. In Leuven werd een aparte zone voor doven en slechthorenden voorzien. Deze aparte zone werd voorzien omdat er geen rolstoelzone op het Ladeuzeplein was waar doven en slechthorenden ook terecht konden om de Vlaamse Gebarentolk beter te kunnen zien. In Antwerpen is er last-minute geopteerd om doven en slechthorenden toelating te geven om vooraan aan het podium te staan om ook hier de Vlaamse Gebarentolk beter te kunnen zien. Vrijwilligers van Inter waren in elke gaststad aanwezig om hulp te verlenen aan toeschouwers met specifieke noden en behoeften. De vrijwilligers van Inter stonden op dit WK, en op elk evenement dat ze begeleiden, in voor onthaal en assistentie voor bezoekers met een beperking. Zo waren er bijvoorbeeld vrijwilligers aanwezig aan de parkings en rolstoelzones om onthaal en assistentie te doen. Zij stonden ook in voor het controleren van het rechtmatig gebruik van deze zones. Verder waren ze beschikbaar om mensen met een visuele beperking te begeleiden. Ook werden informatiepunten en aangepaste routes voorzien om een goede verplaatsing te garanderen. In totaal werden er 33 vrijwilligers van Inter ingezet tijdens het WK 2021.

De opkomst van toeschouwers met een beperking was echter eerder beperkt, zeker in vergelijking met andere evenementen zoals bijvoorbeeld Rock Werchter. In totaal waren er 81 personen met een beperking die gebruik hebben gemaakt van de aangepaste zones of vrijwilligers van Inter. Hoewel 66 personen een aanvraag indienden bij de organisatie om hiervan gebruik te maken, waren er uiteindelijk toch meer personen met een beperking aanwezig. Tijdens de start in Knokke waren er 7 personen met een beperking aanwezig (enkel tijdrit heren). Bij de aankomst in Brugge volgden 33 personen met een beperking (26 voor de tijdrit heren en 7 voor de tijdrit dames) het WK 2021. De start in Antwerpen ontving 8 personen met een beperking (6 voor de wegrit dames en 2 voor de wegrit heren). Uiteraard was de aankomst in Leuven populair voor toeschouwers en ook voor deze doelgroep was dit niet anders. Hier werden de hoogste aantallen genoteerd, namelijk 11 personen tijdens de wegrit dames en 22 personen tijdens de wegrit heren. Het is mogelijk dat de doelgroep afgeschrikt werd door de voorspelde toestroom van toeschouwers in de gaststeden en de voorspelde negatieve impact op mobiliteit.

LEERUITKOMSTEN OVER HET CREËREN VAN EEN MAATSCHAPPELIJKE IMPACT EN LEGACY:

- Voor de tweede keer in de geschiedenis van de UCI Road World Championships maakte een wedstrijd voor mensen met een beperking deel uit van het programma. Het LOC Flanders 2021 heeft haar engagement getoond om deze wedstrijd aan het draaiboek toe te voegen, in overleg met de UCI. Zwitserland zal in 2024 voor het eerst een geïntegreerd WK organiseren met zowel wielrennen als para-wielrennen.
- Het organiseren van een para-cycling race tijdens het openingsweekend van het WK 2021 zorgde voor een grotere visibiliteit van para-wielrennen bij de toeschouwers langs het parcours. Deze visibiliteit is belangrijk aangezien men veronderstelt dat de zichtbaarheid van para-sport een positieve maatschappelijke invloed heeft op de attitudes en percepties ten opzichte van mensen met een beperking.
- Als wedstrijdorganisator heeft Parantee-Psylos getoond dat de integratie van G-sport relatief weinig aanpassingen vraagt en dat de federatie haar schouders kan zetten onder de organisatie van G-sportevenementen. Naar de toekomst toe biedt dit zeker opportuniteiten voor de organisatie van andere G-sportevenementen met de steun van Sport Vlaanderen. Tevens kunnen deze evenementen geïntegreerd worden in het randprogramma van de topevenementen die EventFlanders ondersteunt.
- De organisatie van de para-cycling race werd door de deelnemers en de organisatoren als heel positief ervaren, inclusief de verschillende locaties voor de start en aankomst van de wedstrijd.
- Naar de toekomst toe zou men een grotere maatschappelijke impact kunnen realiseren met evenementen zoals een para-cycling race door een groter deelnemersveld aan te trekken en door succesvolle G-sporters (bijvoorbeeld Paralympiërs uit verschillende sportdisciplines) actief te betrekken bij het evenement.

CASE: INNOVATION HUB

In aanloop van en tijdens het WK 2021 werd er vaak teruggeblikt op de rijke geschiedenis van het evenement. De 100ste verjaardag van het WK wielrennen werd gevierd met onder meer een foto-expo over 100 jaar WK wielrennen en een exclusief galadiner met ongeveer 50 aanwezige ex-wereldkampioenen. De organisatie van het WK 2021 biedt echter niet alleen een kans om terug te blikken op het verleden, maar ook om vooruit te kijken naar de toekomst. De toekomst van het wielrennen werd centraal gezet in de organisatie van de Innovation Hub. Het LOC Flanders 2021 en Sport Vlaanderen sloegen de handen in elkaar om dit project uit te werken. Vrij snel na de officiële gunning van het WK 2021 aan Vlaanderen kwam de verkennende vraag van de Vlaamse overheid (EventFlanders en Sport Vlaanderen) om het evenement als hefboom te gebruiken om innovatie en ondernemerschap in het wielrennen te faciliteren.

De inspiratie voor de Innovation Hub was de organisatie van SuperNova, een internationaal technologiefestival georganiseerd door Flanders DC en Scale-Ups.eu in september 2018 in Antwerpen. SuperNova is een festival waar bezoekers de toekomst kunnen ontdekken en beleven, met meer dan 120 interactieve demo's en installaties, presentaties, workshops en nog veel meer. Het festival werd onderverdeeld in meer dan 16 paviljoenen en één van deze paviljoenen was het sportpaviljoen van Sport Vlaanderen. Het paviljoen werd ingericht als een expeditie, een interactieve doe-tentoonstelling waar bezoekers werden ondergedompeld in de toekomst van de sport, met technologieën zoals virtual reality, een interactieve sport- en beweegmuur, Zwift[1] en nog veel meer. **Voor de uitwerking van sport in de toekomst werkte Sport Vlaanderen samen met Tomorrowlab, tevens betrokken bij de uitwerking van de Innovation Hub. Door het succes van het sportpaviljoen op SuperNova werd Sport Vlaanderen gevraagd om een gelijkaardig concept te implementeren tijdens het WK 2021.**

De grootste uitdaging voor de Innovation Hub was niet de conceptuele uitwerking ervan, maar wel het identificeren van innovatieve concepten, ideeën en bedrijven in functie van de planning van de Innovation Hub. Er was namelijk weinig zekerheid en houvast dat een concept dat in de planningsfase van de Innovation Hub als innovatief werd beschouwd, meer dan 9 maanden later in de implementatiefase nog steeds innovatief zou zijn. In het algemeen heeft timing een directe impact op de perceptie van innovatie. De doelstelling was om bezoekers van de Innovation Hub een unieke beleving te bezorgen, iets wat men nog nooit had gezien, dus het consulteren en betrekken van start-ups met toepassingen in het wielrennen was een belangrijke succesfactor. Twee processen hebben hiertoe bijgedragen: 1) **een verkenningsopdracht** uitgevoerd door Idea Consult in opdracht van EventFlanders en Sport Vlaanderen met aanbevelingen om het fietsbeleid te versterken, innovatie rondom de fiets te versterken en het fietsgebruik te stimuleren richting 2030; en 2) e**en marktbevraging** uitgevoerd door het LOC Flanders 2021 waarbij er meer dan 250 innovatieve bedrijven in het wielrennen werden geïdentificeerd.

Om de Innovation Hub conceptueel en inhoudelijk verder vorm te geven, had het LOC Flanders 2021 overleg met

1) Zwift is een applicatie voor fietsers en hardlopers om interactieve indoortrainingen te doen (www.zwift.com).

een aantal stakeholders met expertise in innovatie en ondernemerschap in Vlaanderen, onder meer Sport Vlaanderen, Tomorrowlab, SportUp en VLAIO. De Innovation Hub bestond uit drie grote pijlers: 1) Future of Cycling Experience; 2) Future of Cycling Meetups; en 3) Exhibition Domes. De opening van de Innovation Hub kon rekenen op heel wat media-aandacht onder meer dankzij de aanwezigheid van Vlaams minister Hilde Crevits bevoegd voor innovatie, Vlaams minister Ben Weyts bevoegd voor sport en burgemeester van Leuven Mohamed Ridouani.

De 'Future of Cycling Experience' was een expeditie doorheen het M-Museum Leuven waarbij bezoekers via doe-opdrachten en visuele voorstellingen konden kennismaken met de toekomst van het wielrennen. Zo was er bijvoorbeeld een laagdrempelige introductie van virtual reality, toegankelijk voor het brede publiek, ook voor bezoekers zonder voorkennis of specifieke interesse in het wielrennen. De expeditie was gedurende vier dagen gratis toegankelijk (van donderdag 23 september 2021 tot en met zondag 26 september 2021). Medewerkers van de expeditie ontvingen opmerkelijk veel internationale bezoekers, voornamelijk tijdens de eerste dagen van de Innovation Hub. Dit kan mogelijks verklaard worden door de aanwezigheid van internationale supporters die enkele dagen voorafgaand aan de wegrit van de elite mannen naar Vlaanderen zijn gekomen om de regio en de activiteiten rondom het WK 2021 te verkennen.

De 'Future of Cycling Meetups' waren drie verschillende thema-avonden waarop toonaangevende experts werden uitgenodigd voor een keynote presentatie en panelgesprek rond topics zoals gezondheid, uitrusting en materialen. Het was tevens een platform voor bedrijven en start-ups om zich te etaleren aan een Vlaams en internationaal publiek. De doelgroep waren professionals uit de sportindustrie, en aanvullend waren er ook partners, investeerders en beleidsmedewerkers aanwezig. De meetups waren enkel betalend toegankelijk. Hoewel er tijdens de Innovation Hub voor een avondprogramma werd gekozen, kunnen zulke meetups in de toekomst parallel aan het programma van de expeditie georganiseerd worden. Medewerkers van de meetups stelden vast dat mensen uit het bedrijfsleven reeds aanwezig waren in Leuven tijdens de wedstrijden van het WK 2021, wat uiteraard mogelijkheden biedt om overdag netwerkmomenten te organiseren en op die manier middelen (inclusief personeel) efficiënter in te zetten.

De 'Exhibition Domes' werden georganiseerd in de binnentuin van M Leuven, een ruimte die omsloten wordt door het oude en het nieuwe gedeelte van het museum. De binnentuin werd ingericht als een centrale en gezellige ontmoetingsplaats waar bezoekers de drukte van de stad konden ontvluchten, waar men kon napraten over de wedstrijd en waar bedrijven en start-ups konden netwerken in de sfeer van de wedstrijd. Tijdens de marktbevraging van het LOC Flanders 2021 toonden verschillende bedrijven

2) De titel werd uitgereikt door de Europese Commissie tijdens de 'European Research and Innovation Days' in september 2020. Leuven wil inzetten op innovatie op vlak van samenwerkingen, technologie en klimaat. .

interesse om hun producten aan te bieden tijdens de organisatie van het WK 2021. Daarom werd de binnentuin ingericht als een commerciële expo met ruimte voor een beperkt aantal bedrijven om hun producten te presenteren. De expo was gratis toegankelijk voor het brede publiek.

In overleg met de stad Leuven – tevens European Capital of Innovation[2] – werd het M-Museum Leuven aangewezen als locatie voor de Innovation Hub. Het museum is gelegen nabij de fanzone op het Ladeuzeplein, waar de wereldkampioenen van de wegritten gehuldigd werden. Naar schatting heeft men in totaal 2.500 bezoekers ontvangen in het M-Museum Leuven. De impact van de Innovation Hub was op basis van de bezoekersaantallen het grootst in de dagen voorafgaand aan de wegrit voor de elite mannen op zondag 26 september 2021. **Hoewel men op basis van het verwachte aantal toeschouwers in Leuven op de slotdag van het WK 2021 relatief veel bezoekers had verwacht aan de Innovation Hub, toonden de aanwezige toeschouwers die dag slechts een heel beperkte interesse in een bezoek aan de expeditie.** We kunnen besluiten dat bezoekers op de slotdag van het WK 2021 de unieke sfeer langs het parcours ten volle wilden beleven. Om in de toekomst een grotere maatschappelijke impact te creëren op basis van de bezoekersaantallen, is het opportuun om een centrale locatie te kiezen waar toeschouwers (omwille van strategische keuzes in functie van mobiliteit en passage) bijna verplicht moeten doorlopen.

Omwille van het succes van de Innovation Hub tijdens het WK 2021, besluiten de betrokken stakeholders dat samenwerkingen rond innovatie, ondernemerschap en sport een blijvende plaats kunnen krijgen bij de organisatie van grote sportevenementen in Vlaanderen. Een kanttekening hierbij is dat wielrennen een heel dankbare sport is om rond dit thema te werken in Vlaanderen, de bakermat van de wielersport. Het creëren van een expeditie, het faciliteren van meetups en het uitnodigen van exposanten kan uitdagender zijn binnen andere sporttakken.

LEERUITKOMSTEN OVER HET CREËREN VAN EEN MAATSCHAPPELIJKE IMPACT EN LEGACY:

- De organisatie van een innovatieve en interactieve doe-tentoonstelling (cfr. SuperNova en Sportinnovatiecongres) blijkt ook een succesvolle formule in de context van de organisatie van een groot sportevenement. Dit concept werd met de implementatie van de Innovation Hub uitgebreid met een aanbod voor bedrijven, start-ups en commerciële exposanten. Er zijn mogelijkheden om het netwerkmoment met en tussen bedrijven in de toekomst meer te integreren in het dagprogramma.
- De impact van de Innovation Hub voor deelnemende bedrijven en start-ups wordt bepaald door de verkoop van producten en diensten, het genereren van potentiële leads en het realiseren van nieuwe samenwerkingen. Deze opbrengsten moeten gemonitord en geëvalueerd worden op lange termijn.
- De maatschappelijke impact van de Innovation Hub voor de samenleving wordt deels bepaald door het aantal bezoekers, wat volgens de betrokken stakeholders beïnvloed werd door de locatie en de timing van de Innovation Hub. Een centralere locatie met passage van een groot aantal toeschouwers zal tot meer bezoekers leiden.
- De sfeer en beleving (alsook het weer) op de slotdag van het WK 2021 bleek tevens een grote aantrekkingskracht te hebben onder de aanwezige toeschouwers in Leuven, zelfs in die mate dat er relatief weinig bezoekers waren aan de Innovation Hub op de slotdag van het WK 2021. Initiatieven zoals de Innovation Hub zijn dus vooral aanvullend op het WK 2021 programma in aanloop van de slotdag met ook heel wat media-aandacht en internationale bezoekers.
- In navolging van het succes van de Innovation Hub, kunnen samenwerkingen rond innovatie, ondernemerschap en sport een plaats krijgen bij de organisatie van toekomstige grote sportevenementen in Vlaanderen. Er is interesse in het unieke belevingsconcept bij bedrijven en start-ups, alsook het brede publiek.

CASE: DUURZAAMHEIDSACTIES

De Vlaamse overheid wou met de organisatie van het WK 2021 toonaangevend zijn op vlak van duurzaamheid. De publicatie van het duurzaamheidsrapport door Deloitte (2021) deelt belangrijke inzichten in de processen en opbrengsten die gerealiseerd werden op basis van een ambitieus duurzaamheidsplan. Het duurzaamheidsplan werd gerealiseerd door het LOC Flanders 2021, in co-creatie met Deloitte, de vier gaststeden, EventFlanders en OVAM, de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij. Het duurzaamheidsrapport biedt overheden en organisatoren van toekomstige sportevenementen een referentiekader om doelstellingen op vlak van duurzaamheid te formuleren en om de opbrengsten ervan te evalueren.

In de planningsfase van het WK 2021 werd er een werkgroep rond duurzaamheid opgericht, gezien het belang van het thema in de subsidieovereenkomst tussen de Vlaamse overheid en de vzw WK 2021. Vanuit de intentie om een participatief traject op te zetten, stond de bijdrage van de milieuambtenaren uit de vier gaststeden centraal in

deze werkgroep, aangevuld met advies vanuit OVAM en de Vlaamse overheid en consultatie van UCI en Deloitte. Tijdens het participatief traject werden er voornamelijk ideeën verzameld om het evenement te verduurzamen in de gaststeden. Dit traject vormde de basis voor het uitwerken van een lokaal actieplan rond duurzaamheid. **Het opzetten van een participatief traject is een meerwaarde gezien de verschillen in contexten en ervaringen van de gaststeden met betrekking tot het organiseren van evenementen en het implementeren van duurzaamheidsacties.** Het aanstellen van een onafhankelijke moderator (bijvoorbeeld een extern studiebureau) in de werkgroep duurzaamheid werd – na afloop van het traject – geïdentificeerd als een potentiële meerwaarde. Een onafhankelijke moderator zou het referentiekader op lokaal niveau kunnen verruimen en overstijgen (onafhankelijk van ervaringen en beslissingen door lokale besturen).

Het gebrek aan slagkracht van de werkgroep duurzaamheid werd tevens geïdentificeerd als een zwakte door betrokken stakeholders. De slagkracht – en de maatschappelijke impact – had groter kunnen zijn indien duurzaamheid centraal zou geplaatst worden in het organigram van het LOC Flanders 2021. De organisatie van het WK 2021 toont aan dat duurzaamheid vervat zit in alle deelaspecten van het evenement. Duurzaamheid moet – bij voorkeur – horizontaal geïntegreerd worden in elk departement. Het verliest aan slagkracht wanneer het wordt ondergebracht in een aparte structuur naast bijvoorbeeld het departement competitie of marketing en communicatie. Door middel van horizontale integratie kan duurzaamheid gerealiseerd worden als een gedeelde verantwoordelijkheid. Aanvullend op de organisatiestructuur, dient men tegenover de verwachtingen op vlak van duurzaamheid ook een realistische begroting te plaatsen.

Het LOC Flanders 2021 publiceerde in aanloop van het WK 2021 een duurzaamheidsplan. Aanvullend op dit plan werd er een duurzaamheidscharter opgesteld dat van toepassing was op onder meer standhouders, cateraars en partners voor activiteiten en initiatieven van het LOC Flanders 2021. Betrokken stakeholders op lokaal niveau bevestigden dat gezien de timing van de communicatie van dit plan en charter (slechts enkele maanden voor de start van het WK 2021), een aantal belangrijke beslissingen op vlak van mobiliteit, energie en afval reeds genomen waren. Hoewel er tijdig gestart werd met de aanmaak van het plan, werd dit onvoldoende en te laattijdig (praktisch) doorgevoerd zowel binnen de afdelingen van het LOC Flanders 2021 als binnen de gaststeden. **De ervaringen tijdens het WK 2021 hebben voor lokale stakeholders wel het belang van duurzaamheidsacties bevestigd in de context van het**

organiseren van (eigen) evenementen in de toekomst. Omwille van de realisaties tijdens het WK 2021, is er – als het ware – geen enkel evenement meer te groot om met herbruikbare bekers te werken of aan doorgedreven afvalpreventie te doen.

In het verduurzamen van het evenement was de uitvoering van de nieuwe wetgeving cateringmateriaal een belangrijk visueel en maatschappelijk statement. Vanaf 1 januari 2020 is het gebruik van wegwerpbekers of -verpakkingen voor dranken (zoals blikjes, drankkartons of petflesjes) namelijk verboden op publieke evenementen (www.ovam.be). Omwille van COVID-19 en de afgelasting van verschillende sportieve en culturele evenementen in aanloop van het WK 2021, hebben lokale besturen, organisaties en verenigingen onvoldoende de kans gehad om het gebruik van herbruikbare bekers te testen. Het gegeven was dus dat start- en aankomststeden, alsook de WK-dorpen langs het parcours, voor een grote uitdaging stonden om deze wetgeving voor de eerste keer in de praktijk toe te passen, en dit op een heel grote schaal. De implementatie van de nieuwe wetgeving heeft ook financiële gevolgen aangezien men herbruikbare bekers moest huren of aankopen. Op lokaal niveau gebeurde de implementatie van de nieuwe wetgeving met wisselend succes.

Twijfels over een duurzame manier van organiseren kunnen weggenomen worden wanneer we luisteren naar de inwoners van de gaststeden (zie kwantitatieve deelstudie). Meer dan de helft van de bevraagde inwoners uit de gaststeden vindt het belangrijk dat er grote topsportevenementen georganiseerd worden. Een vijfde van de inwoners vindt dit niet belangrijk. Met betrekking tot het organiseren van grote evenementen in de toekomst, werd gevraagd om 11 stellingen te beoordelen. Stellingen rond duurzaamheid en mobiliteit werden in het algemeen als meest belangrijk beoordeeld. **Zo vindt bijna 75% van de inwoners het (zeer) belangrijk dat evenementen aandacht hebben voor duurzaamheid (onder andere afvalbeperking en mobiliteit). Slechts 6% van de populatie vindt dit onbelangrijk.**

In de werkgroep duurzaamheid groeide het idee om de CO2-uitstoot die gecreëerd werd door de organisatie van het WK 2021 deels te compenseren via een klimaatfonds. Dit klimaatfonds zou gebruikt kunnen worden om bos aan te planten in Vlaanderen, een tastbare legacy van het WK 2021. Omwille van de beperkte beschikbare financiële middelen, werd er niet gekozen voor een klimaatfonds maar wel voor een investering vanuit het LOC Flanders 2021 in lokale duurzaamheidsacties in de vier gaststeden. Deze acties ontvingen elk 5.000 euro en worden kort omschreven.

VELODROOM IN LEUVEN

De Velodroom is een houten ovale wielerpiste van kunstenaars Elke Thuy en Bruno Herzeele. Het doel van de Velodroom is om inwoners samen te brengen en om een toegankelijke ontmoetingsplek te creëren. De houten constructie nodigt uit om samen te komen, om samen te sporten, om samen iets te organiseren. De wielerpiste staat op het perceel van het voormalig Sint-Pietersziekenhuis, een site die zonder de Velodroom leeg zou staan. Het project wordt gedragen door verschillende stadsdiensten, namelijk ruimtelijke ontwikkeling, communicatie en stadsmarketing, samenleving, sport en cultuur. De coördinatie gebeurt door cultuurcentrum 30CC. In aanloop van het WK 2021 werden er verschillende lokale initiatieven georganiseerd op de Velodroom, zoals bijvoorbeeld een officiële recordpoging om met zo veel mogelijk nationaliteiten deel te nemen aan een estafette op een spinningfiets. In Leuven wonen er maar liefst 170 nationaliteiten op iets meer dan 100.000 inwoners. De diversiteit in Leuven werd samengebracht in aanloop van het WK 2021 en met maar liefst 89 verschillende nationaliteiten staat het nieuwe wereldrecord op naam van Leuven. Leuven werd niet alleen op de kaart gezet als diversiteitsstad, men is er ook in geslaagd om de Velodroom met dit initiatief voor te stellen aan het brede publiek en om verschillende nationaliteiten samen te brengen rond het wielrennen. Dit is opmerkelijk aangezien het wielrennen (ondanks de organisatie van evenementen op verschillende continenten) nog geen mondiale sport is. Tijdens het WK 2021 werd de Velodroom omgetoverd tot een fanzone. Verder biedt het ruimte voor verschillende initiatieven en exposities. De aanwezige bar en sanitaire voorziening beschikt nog niet over gezuiverd water. Het is de bedoeling om een tijdelijke plantenwaterzuivering aan te leggen. Water van de waterzuivering kan dan gebruikt worden voor bijvoorbeeld de buurtmoestuin. In de toekomst wil de stad op de site van de Velodroom nog meer acties rond duurzaamheid implementeren. De Velodroom blijft toegankelijk tot eind 2023.

FIETSSCHOOL IN ANTWERPEN

In Antwerpen coördineert Sporting A al sinds 2011 de fietsschool waarbij men fietslessen aanbiedt aan verschillende doelgroepen. De organisatie richtte zich in eerste instantie tot kansengroepen zoals anderstaligen en werkzoekenden. De doelstelling is om meer mensen op de fiets te krijgen, wat past binnen het thema duurzaamheid in functie van mobiliteit, milieu en gezondheid, sport en bewegen. In aanloop van het WK 2021 werd er een samenwerking opgezet tussen de fietsschool en De Wielredders, een organisatie uit Antwerpen die achtergelaten fietsen een opknapbeurt en een tweede leven geeft. Je kan er een tweedehandsfiets aankopen vanaf 90

euro. Hoewel er zich in de fietsschool heel wat anderstaligen aanmelden die willen leren fietsen (wat hen ook mobieler maakt in functie van werk, sociale contacten, onderwijs en gezondheid), blijft deze doelgroep financiële drempels ervaren in de aankoop van een fiets. Met de financiering van het LOC Flanders 2021 zullen deze financiële drempels deels weggewerkt kunnen worden door deelnemers de mogelijkheid te geven om een fiets te leasen en nadien aan een lagere prijs aan te kopen.

GROENE STROOM IN BRUGGE

Als lokale duurzame legacy van het WK 2021 wil men in Brugge het project 'battery as a service' implementeren zodat men in de toekomst op evenementen geen generatoren meer hoeft te gebruiken. Het is de bedoeling om op een mobiele batterij de extra energie uit de verbrandingsoven en publieke zonnepanelen op te slaan zodat deze energie gebruikt kan worden om stroom te leveren tijdens de organisatie van lokale evenementen. De uitwerking van het project werd wat vertraagd, maar het concept werd wel voorgesteld tijdens het WK 2021. De stad Brugge heeft voor de uitwerking ervan een toelage gegeven aan Brugge Geeft Energie vzw, een platform dat ondernemers met klimaatambities verenigt.

PLOGGEN MET DE FIETS IN KNOKKE-HEIST

'Ploggen' is een term en activiteit dat aan populariteit wint. Het is een combinatie van joggen en het Zweedse woord 'plocka' wat 'verzamelen' betekent. De bedoeling is dat je gaat joggen en terwijl onderweg afval opruimt en meeneemt. Het ploggen wordt al enkele jaren in de kijker gezet door Mooimakers, een Vlaams initiatief tegen zwerfvuil en sluikstort. Vanuit de gemeente Knokke-Heist wil men de financiering van het LOC Flanders 2021 inzetten om een transfer te maken van joggen naar fietsen. Ook wanneer je gaat fietsen, kan je een afvalzakje meenemen om samen te werken aan een propere samenleving. Dit initiatief past binnen het thema duurzaamheid in functie van milieu en gezondheid, sport en bewegen. De promotie van het ploggen zal gebeuren door een smartphone applicatie beschikbaar te stellen voor inwoners en hen op die manier te motiveren om op een actieve manier hun steentje bij te dragen aan een mooiere gemeente.

LEERUITKOMSTEN OVER HET CREËREN VAN EEN MAATSCHAPPELIJKE IMPACT EN LEGACY:

- Er werd een participatief traject opgezet vanuit het LOC Flanders 2021 in samenwerking met de milieuambtenaren uit de gaststeden, EventFlanders, OVAM en Deloitte. Er werden tijdens het traject heel wat ideeën verzameld en er werd een interessant plan opgesteld, maar nadien was er vertraging in de implementatie van het duurzaamheidsplan. Dit had een impact op de beslissingen en uitvoering van de duurzaamheidsacties van het LOC Flanders 2021 en de gaststeden.
- De maatschappelijke impact kan vergroot worden door de slagkracht van de werkgroep duurzaamheid te vergroten. Dit kan gefaciliteerd worden door een horizontale integratie van de werkgroep in het organigram van het LOC Flanders 2021 en het toekennen van een realistische begroting in functie van de vooropgestelde ambities.
- Een tastbare legacy is de realisatie van het duurzaamheidsrapport en het duurzaamheidscharter. In functie van kennisopbouw en -deling bieden deze documenten overheden en organisatoren een duidelijk referentiekader voor de organisatie van (meer) duurzame sportevenementen in de toekomst.
- De UCI startte recent ook met de implementatie van een strategie en visie rond duurzaamheid waarbij men samen met organisatoren, federaties, teams, wielrenners en partners wil bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van wielrennen. De documenten van het WK 2021 kunnen hierin een bijdrage leveren voor toekomstige organisatoren.

HOOFDSTUK 4

EVENT LEGACY

FIETSBELEID ALS GEPLANDE EVENT LEGACY

In het bid voor het WK 2021 werd het creëren van een event legacy opgenomen, aangezien een event legacy een duurzame maatschappelijke opbrengst kan betekenen voor de geleverde investeringen door de overheid. Men heeft ervoor gekozen om een event legacy te creëren voor Vlaanderen en haar inwoners op vlak van fietsbeleid. Deze keuze was geïnspireerd door de organisatie van de Tour de France Grand Départ in Utrecht (Nederland) in 2015 en de oprichting van het Tour de Force programma (www.fietsberaad.nl/tour-de-force). Ook in Vlaanderen wil men de organisatie van een wielerevenement aangrijpen om inwoners – en bij uitbreiding bedrijven, scholen en overheden – te betrekken bij het fietsbeleid met de doelstelling om meer frequent de fiets als vervoermiddel te gebruiken. Door het engagement van verschillende stakeholders wil men realisaties op vlak van fietsbeleid versnellen. De geplande event legacy kreeg als naam *'De Grote Versnelling'*. Het is een initiatief van de Vlaamse overheid, de Vlaamse provincies en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en wordt ondersteund door het kenniscentrum Fietsberaad Vlaanderen. Het plannen en implementeren van een event legacy was tevens een katalysator om de overheden (Vlaamse overheid, de provincies én lokale besturen) samen rond de tafel te brengen en beter te laten samenwerken rond fietsbeleid. De Grote Versnelling is een netwerkorganisatie, met de intentie om samen met betrokken stakeholders (overheden, kenniscentra, belangenorganisaties, bedrijven, verenigingen) over verschillende beleidsdomeinen heen (mobiliteit en verkeersveiligheid, milieu, sport, onderwijs, gezondheid, toerisme, economie) het fietsbeleid op een gelijkwaardige manier naar een hoger niveau te tillen.

DRIE DOELSTELLINGEN VAN HET PROGRAMMA VAN DE GROTE VERSNELLING:

- Het aandeel van de fiets in de functionele verplaatsingen doen stijgen tot 20% tegen ten laatste 2025.
- Versterkt inzetten op een jaarlijkse sterke daling van het aantal verkeersslachtoffers zodat er in 2040 geen dodelijke fietsslachtoffers meer vallen.
- Het functioneel fietsgebruik en het sportief/recreatief fietsgebruik nauwer met elkaar aansluiting te laten vinden zodat ze elkaar wederzijds kunnen versterken.

Het kenniscentrum Fietsberaad Vlaanderen voerde in opdracht van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken van de Vlaamse overheid een verkennend onderzoek naar de mogelijkheden van een programma om een schaalsprong te kunnen maken op vlak van fietsbeleid. Men verkende conceptueel welke opdracht zo een organisatie zou kunnen krijgen en welke organisatiestructuur nodig zou zijn om het programma te laten slagen. Aanvullend had Fietsberaad Vlaanderen vooral een motiverende rol door verschillende stakeholders samen te brengen om zich te engageren in het concept. Het verkennend onderzoek van Fietsberaad Vlaanderen resulteerde in de oprichting van De Grote Versnelling (www.degroteversnelling.be). Uiteindelijk werd de implementatie van dit programma door de Vlaamse overheid als een zelfstandige opdracht in de markt gezet. De gunning van de opdracht, gevolgd door het uitwerken van de structuur, het merk en de branding van De Grote Versnelling heeft de planning en implementatie ervan wat vertraagd.

Op 8 april 2021 ging De Grote Versnelling officieel van start. Dat gebeurde met de ondertekening van de intentieverklaring. Hiermee engageren de betrokken stakeholders zich tot het realiseren van een schaalsprong van het fietsbeleid in Vlaanderen. Het spreekt voor zich dat op het moment van de lancering van De Grote Versnelling – een half jaar voor de start van het WK 2021 – de voorbereidingen voor het evenement al volop bezig waren, wat het onmogelijk maakte om nog veel invloed te hebben op draaiboeken en actieplannen die nagenoeg klaar waren. **Wanneer je de fiets centraal wil zetten in de planning, implementatie en legacy van een groot sportevenement, is het aanbevolen om kort na de toewijzing van het evenement een organisatie zoals De Grote Versnelling op te nemen in een stuurgroep of klankbordgroep om werkelijk een fietsreflex te creëren.** Op die manier kan het programma van De Grote Versnelling meer betekenen voor de organisatie van het evenement. Verder kan men het momentum van het evenement aangrijpen om lokale stakeholders die niet betrokken zijn bij de organisatie van het evenement te sensibiliseren om acties en initiatieven op te zetten om de schaalsprong te ondersteunen.

In samenwerking met overheden, bedrijven, scholen en verenigingen heeft De Grote Versnelling de ambitie om fietsdeals te sluiten. Deze fietsdeals zijn oplossingen, ingrepen, projecten of campagnes om het fietsen in

Vlaanderen te stimuleren en om knelpunten in het fietsbeleid aan te pakken. Het zijn soms ideeën waar al aan gedacht werd maar waar geen capaciteit voor is om ze uit te voeren wegens een gebrek aan tijd of financiële middelen. De Grote Versnelling brengt vooral expertise en stimuleert kennisuitwisseling. Hiernaast faciliteren ze door nota's op te maken, contacten te leggen met andere stakeholders en op zoek te gaan naar financiering via subsidies of andere kanalen om projecten uit te werken. Bij aanvang van het programma zat men vooral rond de tafel met stakeholders uit het fietsbeleid en mobiliteitsbeleid, zoals onder meer de Fietsersbond, Fietsberaad Vlaanderen, de Vlaamse Stichting voor Verkeerskunde en de provincies. Nadien heeft men ook stakeholders uit andere beleidsdomeinen geconsulteerd, zoals de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO), het Vlaams netwerk van ondernemingen (VOKA), Sport Vlaanderen en het Vlaams Instituut Gezond Leven. **De geïnterviewde stakeholders bevestigden dat samenwerken over de beleidsdomeinen heen een noodzakelijke voorwaarde is om met het programma van De Grote Versnelling een geplande event legacy te kunnen realiseren. Er liggen opportuniteiten voor sport en toerisme, gezien deze domeinen een directe link hebben met de organisatie van het WK 2021 en het faciliteren van het recreatief en sportief fietsen in Vlaanderen.**

De UCI heeft de ambitie om in de organiserende steden en regio's van de UCI World Cycling Championships het dagelijks fietsbeleid mee te stimuleren. De Grote Versnelling tracht het functionele fietsen nauwer te verbinden met het sportieve en recreatieve fietsen want hier zijn nog winsten te realiseren. Mensen die in het weekend gaan fietsen, recreatief of sportief, nemen niet altijd de fiets voor hun functioneel transport naar het werk, de winkel of de school. Een gebrek aan kennis over fietsinfrastructuur en -mogelijkheden kan zeker een impact hebben op het feit dat wielertoeristen of recreatieve fietsers nog niet altijd functioneel fietsen. **Een fietsdeal die betrekking had op dit thema in aanloop van het WK 2021 was de Grote Verknoping. Er werd een connectie gemaakt tussen de gekende knooppuntenroutes en de bedrijven uit de buurt.** Aan de knooppunten werden bordjes opgehangen die als bewegwijzering dienden richting lokale bedrijven. Zo werd men tijdens een recreatieve fietstocht aangemoedigd om ook de fietsroutes te gebruiken voor functionele verplaatsingen naar het werk. Deze fietsdeal werd uitgevoerd in Brugge, Antwerpen en Leuven.

Hoewel het opzet van De Grote Versnelling was om samen met de vier gaststeden en provincies acties te implementeren in aanloop van en tijdens het WK 2021, bleek dit in de praktijk niet altijd realiseerbaar. Het was voor lokale stakeholders namelijk een heel drukke periode. Het evenement eiste grote inspanningen, zowel op vlak van financiële inzet als op vlak van personeel en werkdruk. Omwille van de grote inspanningen, waren bijkomende acties en initiatieven vaak de eerste die men liet vallen. Het laattijdig opstarten van de Grote Versnelling was mogelijks ook een beperkende factor. Een campagne om het functioneel fietsen te promoten bij de lokale bevolking tijdens het WK 2021 werd omwille van beperkte tijd en/of middelen niet uitgewerkt. De Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV) had hier nochtans graag op ingespeeld met een functionele fietscampagne. De fietscampagne, die ook opgenomen was in hun jaarcampagne (mei 2021), werd ter beschikking gesteld van de WK-steden. De VSV zou teksten en foto's aanleveren om het functioneel fietsen te promoten. De WK-steden hadden de mogelijkheid om dit materiaal aan te passen naar de lokale context. De bedoeling was om, aan de hand van de gepersonaliseerde boodschappen, het fietsen te promoten en inwoners te motiveren om met de fiets naar het WK te komen. Op die manier kon de link tussen het functioneel fietsen en het WK 2021 versterkt worden. Hoewel er opportuniteiten waren om een gepersonaliseerde campagne per WK-stad te implementeren, werden deze onvoldoende benut.

Een tweede fietsdeal die gerealiseerd werd in aanloop van het WK 2021 was Bike for Life 2021, een campagne georganiseerd door Bike to Work – een initiatief van de Fietsersbond om het gebruik van de fiets voor woon-werkverplaatsingen te stimuleren met aandacht voor de combinatie met andere duurzame vervoersmiddelen. De campagne werd georganiseerd tussen 1 september 2021 en 24 september 2021, met de steun van onder meer De Grote Versnelling. De periode van Bike for Life 2021 werd bewust gekozen om het enthousiasme rond

het WK 2021 te vertalen in dagelijks fietsen naar het werk bij bedrijven, werkgevers en overheden. In totaal legden 3.086 werknemers samen 29.219 ritten en 267.600 km af, wat resulteerde in een bedrag van 48.260 euro voor het goede doel. Hiervan werd 23.895 euro geschonken aan Kom op tegen Kanker en 11.091 euro aan het Oncologisch Centrum van het UZ Brussel. Het resterend bedrag kwam ten goede aan goede doelen gekozen door de deelnemende bedrijven. In vergelijking met de eerste editie van Bike for Life, was de tweede editie een succes wat betreft het aantal deelnemende bedrijven, het aantal gesponsorde fietstochten (stijging van 3.000 ritten naar ongeveer 30.000 ritten) en de opgehaalde opbrengst voor het goede doel (stijging van 12.000 euro naar ongeveer 50.000 euro). **Hoewel de campagne succesvol was, kunnen we niet besluiten dat mensen omwille van de campagne meer frequent de fiets gebruiken voor hun woon-werkverplaatsingen. We kunnen wel besluiten dat het maatschappelijk draagvlak voor zulke fietscampagnes groot is, aangezien meer dan één vierde van de bevraagde inwoners uit de gaststeden aangeeft de campagne te kennen.**

Om het fietsbeleid een duw in de rug te geven en het functioneel fietsen te promoten wou men tijdens de televisie-uitzending van het WK 2021 de fietsinfrastructuur in beeld te brengen. Internationaal kon men op die manier Vlaanderen als fietsregio verder promoten. Een voorbeeld van zulke fietsinfrastructuur is de vorkfietsbrug in Brugge op de N31 (aan de Koning Albert I-laan). Met helikopterbeelden van fietsinfrastructuur zou men de boodschap kunnen uitdragen dat het niet enkel om een wielerwedstrijd gaat, maar dat er in Vlaanderen ook elke dag gefietst wordt. Hoewel er input werd aangeleverd, kwam deze fietsinfrastructuur volgens de betrokken stakeholders amper of niet in beeld. De aandacht ging vaak naar toeristische trekpleisters langs de route. De transfer naar het functioneel fietsen werd te weinig gerealiseerd tijdens de uitzending van de wedstrijden.

Wanneer men wil inzetten op het creëren van een fietslegacy dient de fiets ook een centrale rol in te nemen bij de toeschouwers die aanwezig zijn in de start- en aankomststeden of op andere plaatsen langs het parcours. In samenwerking met Scelta Mobility werd er een mobiliteitsplan opgemaakt voor de organisatie van het WK 2021 in de vier gaststeden waarbij men heeft ingezet op het gebruik van de fiets richting het evenement. Uit de evaluatie van voorgaande UCI Road World Championships blijkt dat de impact op mobiliteit aanzienlijk is, met onder meer wegafsluitingen, geblokkeerde parkeerplaatsen en gewijzigde dienstregelingen van het openbaar vervoer (Bursa, & Mailer, 2021). Het evenement kan een maatschappelijke impact hebben op het gedrag van

inwoners uit gaststeden op lange termijn. Hetzij indirect, door nieuwe of aangepaste infrastructuur gerealiseerd omwille van het evenement, hetzij direct, door toeschouwers en deelnemers aan randactiviteiten te motiveren om meer te fietsen (Bursa, & Mailer, 2021). Om deze veronderstellingen empirisch te onderbouwen, is er nood aan longitudinaal onderzoek bij inwoners uit gaststeden (Bursa, & Mailer, 2021; Denstadli, & Solberg, 2021).

Op basis van het mobiliteitsplan werden mensen aangemoedigd om op een duurzame manier naar het WK 2021 te komen. Er werden bijvoorbeeld extra treinen ingelegd om de toeschouwers naar Leuven te brengen. Het treingebruik steeg aanzienlijk in vergelijking met een normale zaterdag of zondag in september. Naar schatting namen er op zondag meer dan 40.000 reizigers de trein naar Leuven. De doelstelling was om het transport met de auto af te raden en geen extra parkings te voorzien. De gaststeden ondersteunden het maximaal promoten van openbaar vervoer maar wensten tegelijkertijd nog voldoende parkingfaciliteiten te voorzien, zodat iedereen zijn/haar wagen kwijt kon in de stad. De verwachtingen waren vaak te uitgebreid wat resulteerde in onbenutte parkings en deels onnodig werk. Zo betekende dit niet alleen dat de beschikbare parkings gecontacteerd moesten worden, maar ook dat deze moesten opgenomen worden in het circulatieplan, dat er signalisatie en stewards voorzien moesten worden en dergelijke.

In het algemeen heeft de mobiliteitscampagne goed gewerkt. Hoewel de organisatie van het WK 2021 een éénmalig evenement was, kan de positieve ervaring benut worden voor de aanpak van toekomstige evenementen. Door het hanteren van een duidelijke communicatiestrategie en het aanbieden van verschillende mogelijkheden in functie van mobiliteit (ruimer aanbod openbaar vervoer, beveiligde fietsenstallingen, promotie van combinatieformules zoals 'park and bike') werd zware mobiliteitshinder vermeden. Dankzij de ervaring van het WK 2021, kunnen niet alleen Flanders Classics en Golazo maar ook de gaststeden en de Vlaamse overheid de uitgebreide kennis rond mobiliteit, bereikbaarheid en (fiets)infrastructuur blijven gebruiken voor toekomstige projecten. Op deze manier kunnen (meer) toeschouwers hun gedrag en mobiliteit aanpassen naar een duurzaam alternatief

Het tot nu toe beschreven fietsbeleid is vooral lokaal van toepassing, maar de geplande fietslegacy heeft ook een internationale component. In februari 2021 heeft Vlaanderen het Bike City Label ontvangen tijdens het UCI Mobility and Bike City Forum in Odense (Denemarken). In totaal hebben nu 20 steden en regio's dit label ontvangen, waarbij de UCI zich baseert op negen vooropgestelde criteria. Het zijn steden en regio's die evenementen van de UCI zullen organiseren of georganiseerd hebben, maar ook zeer duidelijke en uitgebreide plannen hebben om het fietsen in hun stad of regio te promoten. Het Bike City Label is hét programma van de UCI om het sportieve en functionele fietsen te verbinden. De UCI zorgt er voor dat alle steden en regio's die het label hebben ontvangen elkaar jaarlijks kunnen ontmoeten om te netwerken en kennis te delen. Internationaal gezien is dit label voor Vlaanderen een meerwaarde. Men is niet alleen fier dat men dit label heeft kunnen behalen dankzij het WK 2021, men heeft ook de ambitie om dit label te behouden en uit te dragen en het internationaal netwerk met de andere fietssteden/regio's te onderhouden.

LEERUITKOMSTEN OVER HET CREËREN VAN EEN GEPLANDE EVENT LEGACY:

- Het programma van De Grote Versnelling werd conceptueel uitgewerkt naar het voorbeeld van de Tour de Force dat werd opgericht tijdens de voorbereidingen van de Tour de France Grand Départ in Utrecht in 2015. Het programma Tour de Force heeft de ambitie om de positie van de fiets in Nederland te versterken. Als netwerkorganisatie, facilitator en agendasetter is Tour de Force aanjager, motivator en inspirator voor de fietsgerichte activiteiten die elk van de partners onder hun eigen verantwoordelijkheid uitvoert. Betrokken partijen (inclusief de rijksoverheid, provincies en vervoerregio's) dragen via cofinanciering bij aan het programma.
- Het plannen en implementeren van een event legacy was een katalysator om de overheden (Vlaamse overheid, de provincies én de lokale besturen) samen rond de tafel te brengen en beter te laten samenwerken rond fietsbeleid.
- Hoewel De Grote Versnelling op een relatief korte tijd een betekenisvol leertraject heeft afgelegd, vraagt het creëren van een event legacy meer tijd. Er is dus nood aan een planning en financiering op lange termijn om een schaalsprong in het fietsbeleid te realiseren.
- Voor de realisatie van nieuwe fietsdeals is er nood aan engagement en samenwerking vanuit verschillende beleidsdomeinen. Het is belangrijk om alle betrokken stakeholders op vlak van fietsbeleid in de brede zin te laten samenwerken. Zo liggen er ook opportuniteiten voor sport en toerisme, gezien de directe link met het WK 2021 en het recreatief en sportief fietsen in Vlaanderen.

NIEUWE SAMENWERKINGSVERBANDEN ALS ONGEPLANDE EVENT LEGACY

Het managen van het WK 2021 was een uitdaging van ongeziene grootte in Vlaanderen. Om de organisatie van het evenement financieel haalbaar te maken en de maatschappelijke impact maximaal te spreiden over Vlaanderen, werd er gekozen voor twee verschillende parcours en vier verschillende start- en aankomststeden. **Omdat er veel stakeholders betrokken waren bij de organisatie van het WK 2021, bracht het managen van deze relaties een bepaalde complexiteit met zich mee. Het afbakenen van de samenwerkingen vergde heel wat tijd in de planningsfase van het evenement. Zo heeft de Vlaamse overheid bepaalde vereisten, de vier gaststeden hebben elk hun belangen, de WK-dorpen willen graag in de kijker staan en ook de commerciële partners willen een bepaalde return ontvangen.** Omwille van de ambities van het LOC Flanders 2021 om de organisatie van het WK 2021 aan te grijpen om de expertise en kwaliteit van co-organisatoren Flanders Classics en Golazo op een internationaal niveau te bevestigen, werd er maximaal ingezet op het creëren van een unieke beleving onder de toeschouwers. Zo werd er voor de start van de tijdritten in Knokke-Heist een startramp gebouwd op het strand, ter hoogte van het casino. In de fanzone op de Groenplaats in Antwerpen werd een catwalk gebouwd om de renners voor te stellen aan het publiek met animatie en muziek. Tot slot werd er in de fanzone op het Ladeuzeplein in Leuven een extra podium gebouwd om de wereldkampioenen in de aanwezigheid van duizenden fans te huldigen. Nieuwe initiatieven van het LOC Flanders 2021 waren niet altijd makkelijk te implementeren binnen de richtlijnen van de UCI. De UCI is als rechtenhouder uiteraard een belangrijke stakeholder. De organisatie van de 100ste verjaardag van het WK wielrennen zorgde ook voor extra druk bij de UCI.

Het eerste niveau waarop er nieuwe samenwerkingsverbanden als ongeplande event legacy werden gerealiseerd is het lokale niveau van de vier gaststeden. Er werd een samenwerkingsovereenkomst onderhandeld en afgesloten tussen elke gaststad en het LOC Flanders 2021. Betrokken stakeholders uit de gaststeden hebben, met wisselende intensiteit, de samenwerkingsovereenkomst aangegrepen als opportuniteit om binnen de stadsdiensten een draagvlak te creëren voor het WK 2021 en de maatschappelijke doelstellingen rond duurzaamheid en fietsbeleid actief te koppelen aan het meerjarenplan van de stad of gemeente. De betrokken stakeholders waren unaniem over het feit dat de organisatie van de start of aankomst van het WK 2021 in hun stad of gemeente voor een betere interne samenwerking heeft gezorgd met verschillende stadsdiensten. De centrale rol van de sportdienst was hierin een uniek gegeven, aangezien medewerkers omwille van het WK 2021 op een veel ruimere en intensere manier hebben samengewerkt met onder meer mobiliteit, duurzaamheid, economie en handel, veiligheid, onderwijs en stadsreiniging. Waar men tijdens evenementen in het verleden veel minder contact had met deze diensten en ze vaak in de kantlijn kwamen te staan, waren ze nu prominenter aanwezig in aanloop van het WK 2021.

Zoals vermeld kregen de interne relaties in de gaststeden een boost doordat er dienstoverschrijdend werd gewerkt. Er werd tijd en moeite geïnvesteerd om met bepaalde diensten, waar nagenoeg geen samenwerking mee was, samen te zitten en mogelijkheden tot samenwerking te bespreken. Een goede interne samenwerking was ook een noodzakelijke voorwaarde om in de gaststeden een kwaliteitsvol evenement te kunnen organiseren met een positieve ervaring voor de inwoners en bezoekers. Denk hierbij onder meer aan een duidelijke communicatie en signalisatie, een goede betrokkenheid van verenigingen en horeca, het frequent reinigen van straten en pleinen, het aanbieden van randactiviteiten, en het implementeren van het duurzaamheidsplan. Interne samenwerking zorgde ervoor dat partijen hun netwerk hebben kunnen uitbreiden en nauwere contacten hebben kunnen realiseren. De communicatielijnen tussen sommige partijen zijn intenser geworden dan voorheen. Het blijven onderhouden van deze communicatielijnen is een belangrijk aandachtspunt na afloop van het evenement. Ook een aantal externe stakeholders zagen een versterking van hun samenwerking met de gaststeden. Zo zien ze dat de relatie met burgemeesters, schepenen en medewerkers sterker is geworden. Tevens zorgde het WK 2021 voor een betere samenwerking tussen stedelijke diensten en externe lokale stakeholders (onder meer scholen, (sport)verenigingen en horeca).

Het tweede niveau waarop er nieuwe samenwerkingsverbanden als ongeplande event legacy werden gerealiseerd is het bovenlokale niveau. Dit werd gefaciliteerd door frequent overleg en samenwerking tussen de gaststeden en de Vlaamse overheid. Enerzijds was er een maandelijks stedenoverleg tussen het LOC Flanders 2021, de gaststeden en de Vlaamse overheid. Anderzijds was er nog een afzonderlijk overleg tussen de gaststeden en de Vlaamse overheid, om de goede samenwerking en belangen van de overheden in dit dossier op een optimale manier op elkaar af te stemmen. Dit overleg werd gecoördineerd door EventFlanders en werd door betrokken stakeholders geïdentificeerd als een belangrijk mechanisme in het faciliteren van een betere samenwerking tussen de overheden. Overleg zorgde bij sommige thema's voor kennisdeling en kruisbestuiving. Een versterkte samenwerking tussen de steden biedt opportuniteiten om in de toekomst ook andere evenementen (op een optimale manier) te co-organiseren.

Omwille van de aandacht voor thema's zoals duurzaamheid, mobiliteit en fietsbeleid, was er regelmatig contact tussen verschillende partijen waardoor men elkaar (inhoudelijk) beter heeft leren kennen. Enkele voorbeelden hiervan zijn de samenwerkingen tussen Toerisme Vlaanderen, Sport Vlaanderen, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, OVAM en VVSG. Zo was het project De Grote Versnelling een katalysator om overheden rond de tafel te brengen en beter te laten samenwerken rond fietsbeleid. Naar de toekomst toe biedt De Grote Versnelling mogelijkheden om samenwerkingen verder uit te bouwen. Niet alleen vanuit mobiliteit en verkeersveiligheid, maar ook in samenwerking met onder meer toerisme, sport, onderwijs en economie zullen er acties en initiatieven gerealiseerd worden die het fietsbeleid naar een hoger niveau kunnen tillen. Vanuit Sport Vlaanderen heeft men kennis gemaakt met de Strapdag waarbij kinderen aangespoord worden om te voet of met de fiets naar school te gaan en met Bike to work waarbij werknemers aangespoord worden de fiets te gebruiken voor woon-werkverplaatsingen. De intentie is er om vanuit sport structureel samen te werken met deze initiatieven, wat een voorbeeld is van een ongeplande legacy.

De belangrijkste stakeholder was het LOC Flanders 2021, een samenwerking tussen Flanders Classics en Golazo. Door de jarenlange ervaring van beide partijen waren er al verschillende voorgaande contacten met stakeholders die betrokken waren bij de organisatie van het WK 2021. Zo organiseren Golazo en Flanders Classics al langer grote evenementen zoals de 100-km run en de 1.000 km in samenwerking met Kom op tegen Kanker. Ook Parantee-Psylos krijgt voor de organisatie van een aantal veldritten steun van Golazo en er worden in de gaststeden verschillende evenementen georganiseerd door Golazo en Flanders Classics. Sommige stakeholders hebben dankzij het WK 2021 hun samenwerking met deze partijen kunnen versterken in functie van toekomstige initiatieven. Zo werd er vanuit Cycling Vlaanderen gesteld dat men dankzij het WK 2021 een betere inhoudelijke samenwerking heeft kunnen realiseren met Flanders Classics. Cycling Vlaanderen heeft bijvoorbeeld het virtuele fietsen ondersteund met een aanbod voor de jeugd. Een ander voorbeeld is de Grote Prijs Jef Scherens. Deze relatief kleine wielerwedstrijd in Leuven was deels de inspiratie voor het WK-parcours en de Flandrienlus. De Koninklijke Stoempersclub Leuven, de organisator van de jaarlijkse Grote Prijs Jef Scherens, gaat de komende vijf jaar samenwerken met Golazo om de wedstrijd te professionaliseren en een mooie toekomst te geven als erfenis van het WK 2021.

De organisatie van het WK 2021 heeft een aantal stakeholders heel wat visibiliteit en promotie bezorgd. Men heeft de kans gehad om de werking van hun organisatie aan andere partijen voor te stellen. Men veronderstelt dat deze visibiliteit en promotie nog organisatorische voordelen zal opleveren in de toekomst, zoals samenwerkingen voor de realisatie van nieuwe evenementen of projecten.

LEERUITKOMSTEN OVER HET CREËREN VAN EEN ONGEPLANDE EVENT LEGACY:

- Het afbakenen van de voorwaarden tot samenwerken vraagt heel wat tijd in de planningsfase van een evenement. Deze voorwaarden leggen de basis voor een langdurige samenwerking tussen de betrokken stakeholders.
- Het eerste niveau waarop er nieuwe samenwerkingsverbanden als ongeplande event legacy werden gerealiseerd is het lokale niveau van de vier gaststeden. De organisatie van de start of aankomst van het WK 2021 heeft voor een betere interne samenwerking gezorgd tussen verschillende stadsdiensten. Waar men in het verleden vanuit de sportdienst slechts beperkt contact had met medewerkers uit andere stadsdiensten, was deze intensere samenwerking noodzakelijk gezien de grootte en impact van het WK 2021. Tevens zorgde het WK 2021 voor een betere samenwerking tussen stedelijke diensten en externe lokale stakeholders (onder meer scholen, (sport)verenigingen en horeca).
- Het tweede niveau waarop er nieuwe samenwerkingsverbanden als ongeplande event legacy werden gerealiseerd is het bovenlokale niveau. Dankzij het overleg tussen de gaststeden en de Vlaamse overheid werden de belangen van de overheden in dit dossier op een optimale manier op elkaar afgestemd. Dit overleg werd gecoördineerd door EventFlanders en werd door betrokken stakeholders geïdentificeerd als een belangrijk mechanisme in het faciliteren van een betere samenwerking tussen de overheden.
- Omwille van de aandacht voor thema's zoals duurzaamheid, mobiliteit en fietsbeleid, was er regelmatig contact tussen verschillende partijen zoals Toerisme Vlaanderen, Sport Vlaanderen, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken, OVAM en VVSG, en als gevolg ook een betere samenwerking. Zo was het project De Grote Versnelling een katalysator om overheden rond de tafel te brengen en beter te laten samenwerken rond fietsbeleid. Naar de toekomst toe biedt De Grote Versnelling mogelijkheden om samenwerkingen verder uit te bouwen. Niet alleen vanuit mobiliteit en verkeersveiligheid, maar ook in samenwerking met onder meer toerisme, sport, onderwijs en economie zullen er acties en initiatieven gerealiseerd worden die het fietsbeleid naar een hoger niveau kunnen tillen
- Tot slot hebben sommige stakeholders dankzij het WK 2021 hun samenwerking met Flanders Classics of Golazo kunnen versterken in functie van toekomstige initiatieven. Voor anderen heeft het WK 2021 heel wat visibiliteit en promotie bezorgd, waar indirect en op lange termijn nog nieuwe samenwerkingen uit kunnen voortvloeien.

HOOFDSTUK 5

BEVRAGING VAN INWONERS

WAARDERING VAN INWONERS

Inwoners van Knokke-Heist, Brugge, Antwerpen en Leuven werden bevraagd over hun waardering en beleving van het WK 2021. Het is belangrijk om mee te geven dat enkel lokale inwoners[3] bevraagd werden, met de kanttekening dat in Knokke-Heist ook tweede verblijvers en in Leuven ook kotstudenten uitgenodigd werden om deel te nemen aan het onderzoek. Bezoekers van het WK 2021 die niet in één van de vier gaststeden wonen, maakten dus geen deel uit van de populatie.

De inwoners van de gaststeden beoordeelden de organisatie van het WK 2021 in het algemeen met een gemiddeld waarderingscijfer van 7.3 op een schaal van 1 tot 10 (zie figuur 3). In totaal gaf 35 procent van de bevraagde inwoners het evenement een 9 of een 10 (17.6% gaf een 9 op 10 en 17.8% gaf een 10 op 10). In vergelijking met de organisatie van de Tourstart van 2019 in Brussel ligt dit waarderingscijfer hoger. De inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beoordeelden de Tourstart van 2019 met een gemiddeld waarderingscijfer van 7 op 10 (Derom & Deelen, 2019).

De waardering van het WK 2021 werd geanalyseerd op basis van een aantal kenmerken zoals geslacht, leeftijd, woonplaats en aantal interacties met het evenement. Uit de cijfers blijkt dat er significante verschillen zijn in het waarderingscijfer op basis van woonplaats en aantal interacties. Er is een significant verschil tussen de inwoners van Leuven en de andere gaststeden. Inwoners van Leuven gaven het WK 2021 in vergelijking met inwoners uit de andere steden een hoger waarderingscijfer van gemiddeld 8 op 10 ($p < .01$). Tussen de andere steden onderling werden er geen significante verschillen gevonden. Het aantal interacties met het WK 2021 zorgde ook voor significante verschillen ($p < .001$). Naarmate inwoners meer interacties hebben gehad met het evenement, stijgt het gemiddeld waarderingscijfer. Zo geven inwoners die geen enkele interactie hadden met het WK 2021 het evenement een gemiddeld waarderingscijfer van 6.7 op 10. **Onder inwoners die meerdere interacties hadden met het evenement, stijgt het waarderingscijfer tot 8.4 op 10.**

Figuur 3. Waardering van het WK 2021, in gemiddeld rapportcijfer.

3) Volgens de volgende postcodes:
- Antwerpen: 2000, 2018, 2020, 2030, 2040, 2050, 2060, 2100, 2140, 2170, 2180, 2600, 2610, 2660
- Brugge: 8000, 8200, 8310, 8380
- Leuven: 3000, 3001, 3010, 3012, 3018
- Knokke Heist: 8300, 8301

GEEN INTERACTIE MET HET WK:

- Inwoners die niet wisten dat het WK 2021 in Vlaanderen georganiseerd werd; OF
- Inwoners die wisten dat het WK 2021 bezig was, maar die er niet in aanraking mee gekomen zijn.

EÉN INTERACTIE MET HET WK:

- Inwoners die de start/finish hebben bezocht om naar het WK 2021 te kijken; OF
- Inwoners die het WK 2021 hebben gevolgd op één of meerdere locaties langs het parcours; OF
- Inwoners die een WK 2021 fanzone hebben bezocht; OF
- Inwoners die vrijwilliger waren tijdens het WK 2021; OF
- Inwoners die hebben deelgenomen aan randactiviteit(en) in aanloop van het WK 2021.

MEERDERE INTERACTIES MET HET WK:

- Inwoners die meerdere antwoordopties hebben aangeduid (zie hierboven).

De inwoners beoordeelden ook de kwaliteit van de organisatie van het WK 2021. Er werden een aantal onderdelen bevraagd en gerapporteerd met een waarderingscijfer op een schaal van 1 tot 10 (zie tabel 1). De gemiddelden worden weergegeven voor de totale steekproef. Er wordt ook een vergelijking gemaakt tussen inwoners die het evenement live hebben bijgewoond (ofwel aan de start of finish, ofwel op één of meerdere locaties langs het parcours) en inwoners die het evenement niet live hebben bijgewoond. Inwoners die het WK 2021 live hebben bijgewoond scoren alle onderdelen positiever in vergelijking met inwoners die het WK 2021 niet live hebben bijgewoond. Alle verschillen in waardering tussen deze twee groepen zijn statistisch significant ($p < .001$). Dat betekent dat deze verschillen niet op toeval berusten en dat dit voor de gehele populatie geldt.

Tabel 1. Waardering van het WK 2021, in gemiddeld rapportcijfer.

	TOTALE POPULATIE	LIVE AANWEZIG	NIET LIVE AANWEZIG
De organisatie van randactiviteiten in de regio	6.6	7.1	6.2
Bereikbaarheid van het WK 2021 te voet of met de fiets	7.2	7.7	6.8
Bereikbaarheid van het WK 2021 met het openbaar vervoer	6.8	7.1	6.5
Behulpzaamheid van vrijwilligers en medewerkers tijdens het WK 2021	7.2	7.7	6.8
Netheid van straten en pleinen tijdens het WK 2021	7.2	7.8	6.7
Gevoel van veiligheid tijdens het WK 2021	7.5	8.1	6.9
Sfeer en ambiance tijdens het WK 2021	7.7	8.2	7.2
Gastvrijheid van inwoners naar bezoekers van het WK 2021	7.0	7.5	6.7
Het WK 2021 als evenement in het geheel	7.3	8.0	6.8

In het algemeen werd de sfeer en ambiance tijdens het WK 2021 beoordeeld met het hoogste waarderingscijfer (7.7/10), gevolgd door het gevoel van veiligheid (7.5/10). Deze twee onderdelen werden het meest gewaardeerd door zowel inwoners die het WK 2021 live hebben bijgewoond als inwoners die het WK 2021 niet live hebben bijgewoond. Met betrekking tot het gevoel van veiligheid tijdens het WK 2021 is dit toch opmerkelijk. Veiligheid stond in het verleden voornamelijk in het teken van risicoanalyses en maatregelen in functie van het voorkomen van terreur tijdens evenementen. De COVID-19 crisis heeft hier (deels) voor een verschuiving gezorgd waarbij veiligheid ook in functie staat van de genomen maatregelen om coronabesmettingen te voorkomen (denk hierbij aan het dragen van een mondmasker, het beperken van sociale contacten, het respecteren van social distancing).

In het algemeen werd de organisatie van randactiviteiten in de regio beoordeeld met het laagste waarderingscijfer (6.6/10). Het is belangrijk om de impact van de COVID-19 maatregelen te vermelden in het kader van de organisatie van het WK 2021 voortraject. De federale regering en de regeringen van de deelstaten hebben op verschillende momenten in het Overlegcomité de coronasituatie besproken en gepaste maatregelen geïmplementeerd. Vanaf 8 mei 2021 was het mogelijk voor sportclubs en verenigingen om activiteiten te organiseren voor maximaal 25 personen buiten en dit voor alle leeftijden, maar zonder publiek. Nadien was het pas op 9 juni 2021 mogelijk om evenementen te organiseren (vb. culturele voorstellingen, optredens of sportwedstrijden) voor maximaal 400 personen buiten en maximaal 200 personen binnen, met mondmasker en op veilige afstand van elkaar (www.info-coronavirus.be). Op 10 juni 2021 was het een belangrijke datum voor het LOC Flanders 2021: nog 100 dagen tot de start van het WK 2021 in Vlaanderen. In elke gaststad werd een scherm met aftelklok onthuld door de burgemeesters en schepenen van sport. Wielerfans konden op zoek gaan naar 100 mini WK-mascottes, verspreid over het WK-parcours. Hoewel de '100 days to go' niet onopgemerkt bleef, hebben stakeholders uit de gaststeden en het LOC Flanders 2021 bevestigd dat men het voortraject met verschillende randactiviteiten niet heeft kunnen realiseren zoals oorspronkelijk gepland. Omwille van de geldende COVID-19 maatregelen werden er activiteiten afgelast of uitgesteld naar een latere datum, waardoor er verschillende activiteiten georganiseerd werden in de weken voorafgaand aan het WK 2021 (tijdens een nota bene drukke sportzomer met de organisatie van het UEFA EURO 2020 en Tokyo 2020 Olympische en Paralympische Spelen). We veronderstellen dat de timing en beperkingen een invloed hebben gehad op het laag waarderingscijfer.

De inwoners werden niet alleen gevraagd om de kwaliteit van de organisatie van het WK 2021 te beoordelen op basis van de bovenstaande onderdelen. Dezelfde onderdelen werden ook bevraagd met de volgende vraag: "Als er een groot sportevenement zoals bijvoorbeeld het WK wielrennen wordt georganiseerd in uw stad, hoe belangrijk vindt u de volgende aspecten?" Door deze vraag toe te voegen, wordt ook de belangrijkheid van de verschillende onderdelen voor de inwoners in kaart gebracht (zie tabel 2). Deze rapportering is zinvol voor de organisatie van toekomstige sportevenementen. Uit de analyse blijkt dat het gevoel van veiligheid tijdens een evenement heel belangrijk is voor inwoners (gemiddelde score van 8.0/10, rang = 1). Op de tweede plaats komt de netheid van straten en pleinen tijdens het evenement (gemiddelde score van 7.8/10, rang = 2). Ook de bereikbaarheid van het evenement is belangrijk (te voet, met de fiets en het openbaar vervoer), alsook de sfeer en ambiance tijdens het evenement. De organisatie van randactiviteiten in de regio is voor inwoners veel minder belangrijk (gemiddelde score van 5.9/10, rang = 8).

Het verschil tussen de belangrijkheid van de onderdelen en de beoordeling van de onderdelen in functie van de organisatie van het WK 2021 toont dat de er ruimte is voor verbetering in functie van de kwaliteit van de organisatie. De grootste verschillen situeren zich bij de netheid van straten en pleinen tijdens het evenement (belangrijkheid rang = 2; beoordeling rang = 5) en de bereikbaarheid van het evenement met het openbaar vervoer (belangrijkheid rang = 5; beoordeling rang = 7).

Tabel 2. Belangrijkheid en beoordeling van de kwaliteit van de organisatie, in gemiddeld rapportcijfer.

	BELANGRIJKHEID		BEOORDELING		VERSCHIL	
	M	RANG	M	RANG	M	RANG
De organisatie van randactiviteiten in de regio	5.9	8	6.6	8	0.7	0
Bereikbaarheid van het evenement te voet of met de fiets	7.7	3	7.2	4	0.5	-1
Bereikbaarheid van het evenement met het openbaar vervoer	7.4	5	6.8	7	0.6	-2
Behulpzaamheid van vrijwilligers/medewerkers	7.4	6	7.2	3	0.2	3
Netheid van straten en pleinen tijdens het evenement	7.8	2	7.2	5	0.6	-3
Gevoel van veiligheid tijdens het evenement	8.0	1	7.5	2	0.5	-1
Sfeer en ambiance tijdens het evenement	7.6	4	7.7	1	0.1	3
Gastvrijheid van inwoners naar bezoekers van het evenement	7.0	7	7.0	6	0.0	-1

BELEVING VAN INWONERS

Ongeveer één derde van de bevraagde inwoners (33%) heeft het WK 2021 live gezien, ofwel aan de start of finish, ofwel op één of meerdere locaties langs het parcours. Onder de live toeschouwers zijn er iets meer mannen (55%), met een gemiddelde leeftijd van 47 jaar (SD = 18 jaar, Min = 18 jaar, Max = 88 jaar). Ongeveer drie vierde van de live toeschouwers (73%) heeft in het verleden al eens een wielerwedstrijd live bijgewoond. De live toeschouwers zijn hoog opgeleid en meer dan één derde heeft een universitaire opleiding gevolgd (36%). Meer dan de helft van de live toeschouwers hebben betaald werk (53%) en ongeveer een vierde is gepensioneerd (26%). Wielrennen heeft nog steeds een grote aantrekkingskracht bij mannen, maar in vergelijking met voorgaande studies (van Schendel, Tike, & van Dijk, 2009) lijken er steeds meer vrouwen de weg naar de koers te vinden als toeschouwer. Als we de doelgroep van vrouwen nader bekijken, zien we dat het socio-demografisch profiel niet of amper afwijkt van dat van de mannen op vlak van gemiddelde leeftijd, opleiding en professionele status. Vrouwen die het WK 2021 live bijwonen, blijken volgens de cijfers wel minder vaak een live wedstrijd bijgewoond te hebben in het verleden (61% ten opzichte van de bovengemelde 73%). Om het aantal vrouwelijke toeschouwers en hun beleving verder in kaart te brengen, is extra onderzoek nodig.

Voor ongeveer de helft van de bevraagde inwoners (49%) was de organisatie van het WK 2021 in Vlaanderen een kans om een wielerevenement voor de eerste keer live mee te maken. Deze inwoners hadden nog nooit een wielerwedstrijd live bijgewoond. Dit percentage is toch opmerkelijk hoog, zeker gezien de organisatie van verschillende wielerwedstrijden in en rondom de gaststeden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de organisatie van de Ronde van Vlaanderen in Brugge en Antwerpen, de Baloise Belgium Tour in Knokke-Heist en de Brabantse Pijl in Leuven.

Hoewel de organisatie van het WK 2021 een grote impact had op de vier gaststeden, onder meer op vlak van mobiliteit, wist 10% van de bevraagde inwoners niet dat het WK 2021 in Vlaanderen georganiseerd werd (zie figuur 4). Ongeveer 33% wist wel dat het WK 2021 in Vlaanderen georganiseerd werd, maar zijn zelf niet in aanraking met het WK 2021 gekomen. Een grote groep van inwoners heeft het WK 2021 gevolgd op televisie of andere media (45%). Het is belangrijk te noteren dat inwoners meerdere antwoordopties konden selecteren met betrekking tot hun interacties met het WK 2021. Zo heeft 37% van de inwoners die het WK 2021 gevolgd heeft op televisie of andere media ook de wedstrijd gevolgd op één of meerdere locaties langs het parcours.

Figuur 4. Interacties van inwoners met het WK 2021, in percentages.

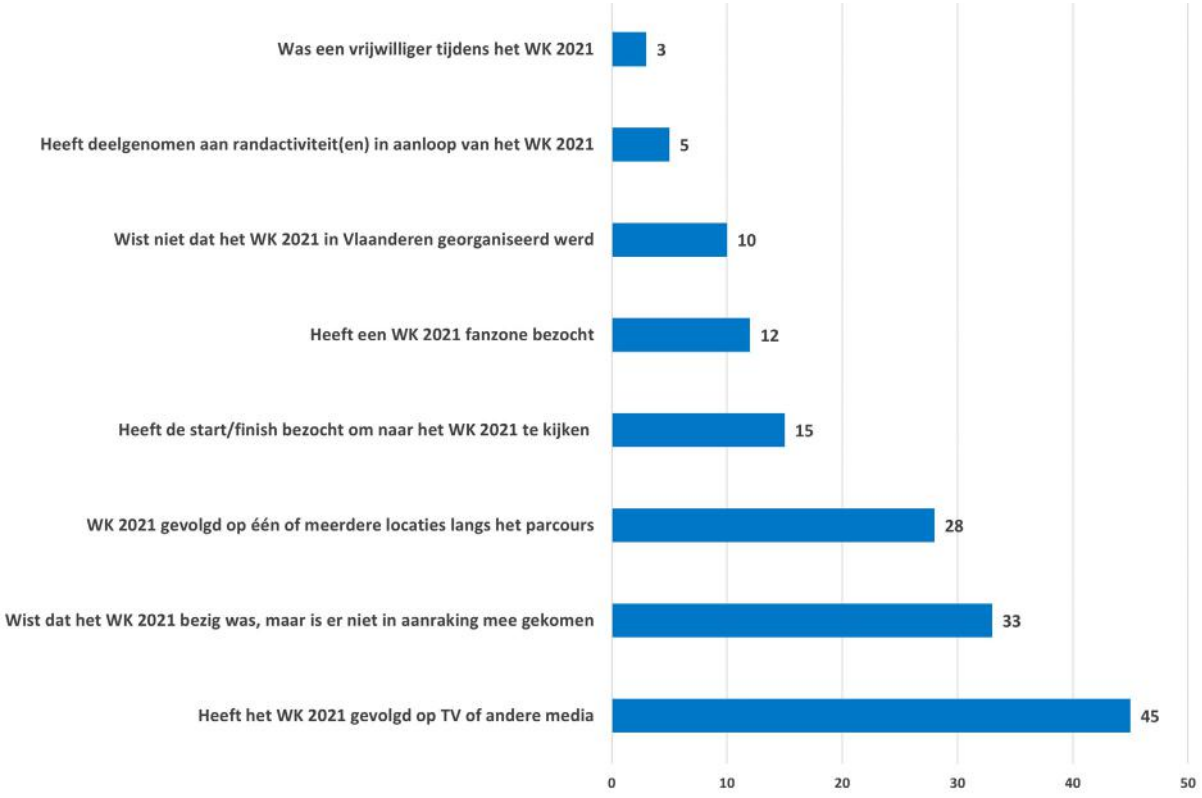

In aanloop van en tijdens het evenement werden er verschillende randactiviteiten georganiseerd door (partners van) het LOC Flanders 2021 alsook door lokale besturen en verenigingen uit de gaststeden en WK-dorpen. Ter illustratie, de lancering van de Wielergekste school was op 6 mei 2021 en de start van de Flanders 2021 Roadshow op 24 juni 2021. De cijfers (figuur 5) tonen een beperkte actieve deelname aan de randactiviteiten in aanloop van het WK 2021 onder de bevraagde inwoners. Ondanks de beperkte actieve deelname, zien we een relatief grote bekendheid met de Flanders 2021 Opening Ceremony (bekend bij 34% van de inwoners) en de Flanders 2021 Rides (bekend bij 28% van de inwoners). Randactiviteiten die georganiseerd werden door het LOC Flanders 2021 in verschillende steden en gemeenten in Vlaanderen (vb. Flanders 2021 Rides en Flanders 2021 Roadshow), hadden hogere cijfers wat betreft deelname en bekendheid in vergelijking met activiteiten die beperkt waren tot één stad (vb. Foto expo 100 jaar WK wielrennen en Innovation Hub in Leuven). De bekendheid van de campagnes Bike to work/Bike for life (bekend bij 26% van de inwoners) en Gelijk nen Echte van Kom op tegen Kanker (bekend bij 24% van de inwoners) tonen het potentieel om de implementatie en communicatie van brede maatschappelijke campagnes te enten op sportevenementen met een groot bereik en draagvlak onder de bevolking. Kom op tegen Kanker was zoals eerder besproken de officiële 'charity partner' van het LOC Flanders 2021.

Figuur 5. Deelname aan en bekendheid van randactiviteiten, in procenten.

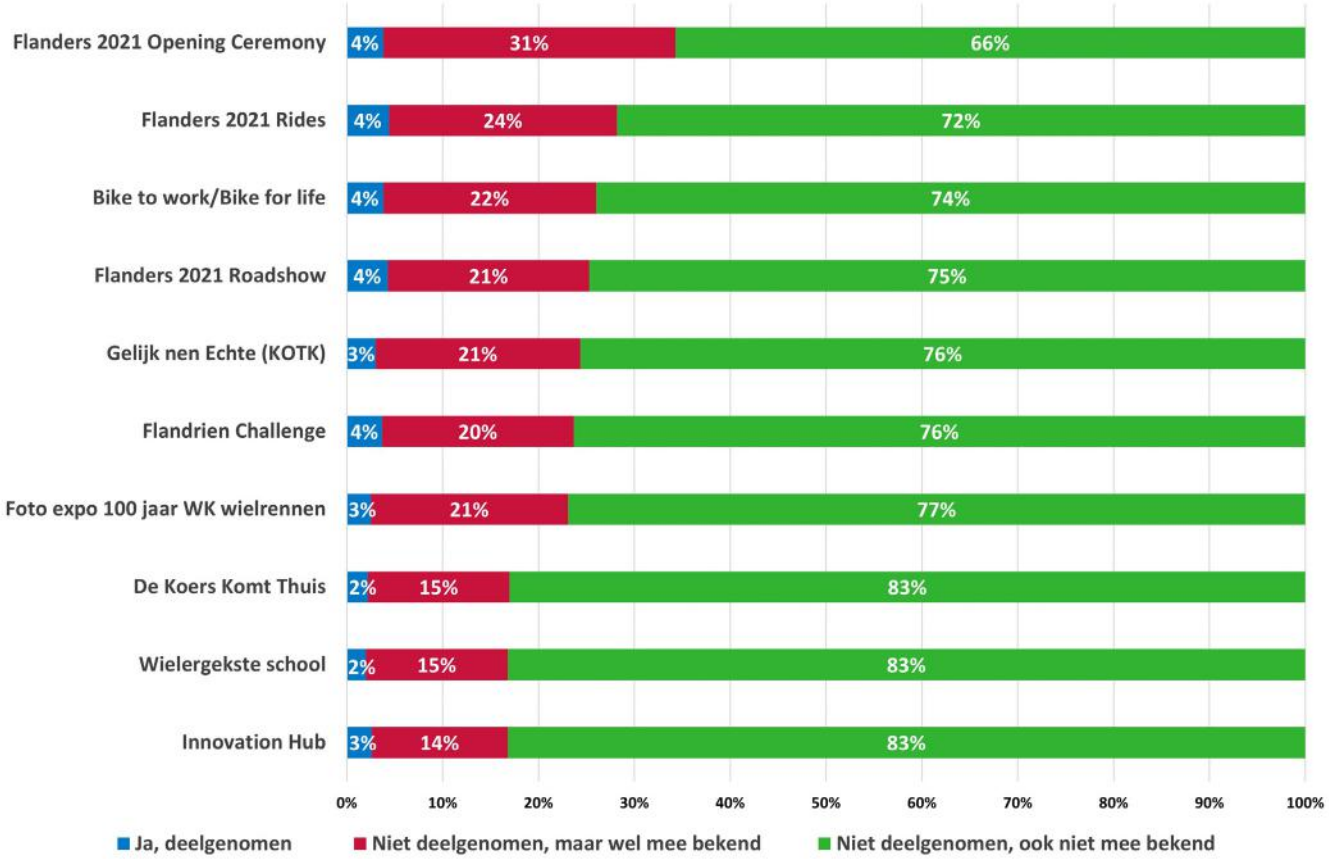

Aan inwoners die hadden deelgenomen aan een randactiviteit werd gevraagd in welk gezelschap ze dit hadden gedaan (zie figuur 6). Het is opvallend dat inwoners het meest frequent deelnamen aan randactiviteiten met vrienden/kennissen of hun partner, dus in een gezelschap zonder kinderen. Meer dan een derde van de inwoners die hebben deelgenomen aan een randactiviteit, deed dit met vrienden/kennissen. Het was mogelijk om meerdere antwoordopties aan te duiden.

Figuur 6. Gezelschap bij deelname aan randactiviteit(en), in procenten.

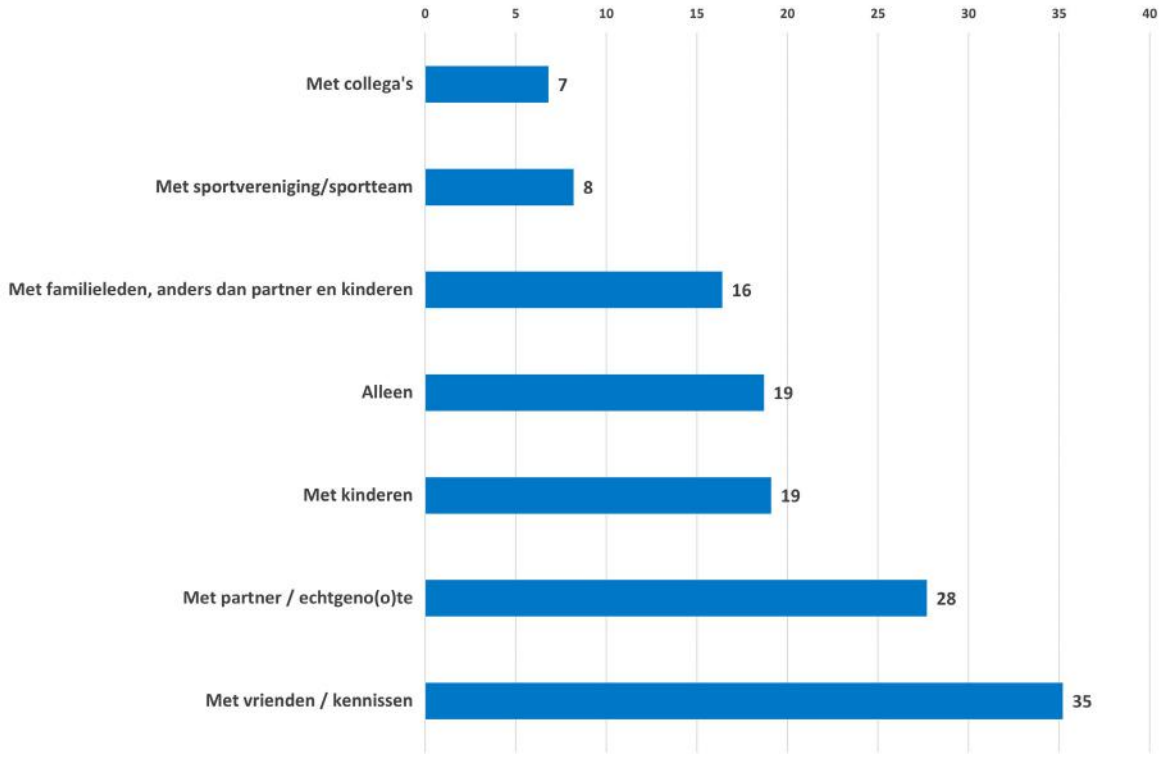

MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE VOOR INWONERS

Vanuit de wetenschappelijke literatuur veronderstellen we dat de hefboomwerking van een sportevenement het grootst is wanneer inwoners en bezoekers een interactie hebben met het evenement én met één of meerdere activiteiten van het evenement. Het type interactie met het WK 2021 werd geoperationaliseerd zoals hieronder weergegeven. Een potentiële maatschappelijke meerwaarde resulteert namelijk niet automatisch wanneer men een sportevenement organiseert in een bepaalde stad of regio (zie bijvoorbeeld Chalip, 2004; Chalip & Fairley, 2019; Schulenkorf, Schlenker, Rammal, Peachy, & Morgan, 2022). Een maatschappelijke meerwaarde kan gerealiseerd worden via strategische activiteiten die bepaalde doelstellingen vooropstellen. Het is daarom belangrijk om de percepties van inwoners met betrekking tot de maatschappelijke meerwaarde van het WK 2021 te analyseren in functie van hun interacties met het evenement én met activiteiten. De cijfers hieronder (zie figuur 7) geven deze vergelijkende analyse weer.

ENKEL INTERACTIE VIA LIVE WEDSTRIJD:

- Inwoners die de start/finish hebben bezocht om naar het WK 2021 te kijken; OF
- Inwoners die het WK 2021 hebben gevolgd op één of meerdere locaties langs het parcours.

ENKEL INTERACTIE VIA ACTIVITEIT:

- Inwoners die een WK 2021 fanzone hebben bezocht; OF
- Inwoners die vrijwilliger waren tijdens het WK 2021; OF
- Inwoners die hebben deelgenomen aan randactiviteit(en) in aanloop van het WK 2021

INTERACTIE VIA LIVE WEDSTRIJD ÉN RANDACTIVITEIT:

- Inwoners die meerdere antwoordopties hebben aangeduid (zie hierboven).

Figuur 7. Maatschappelijke meerwaarde van het WK 2021 volgens type interactie, in procenten.

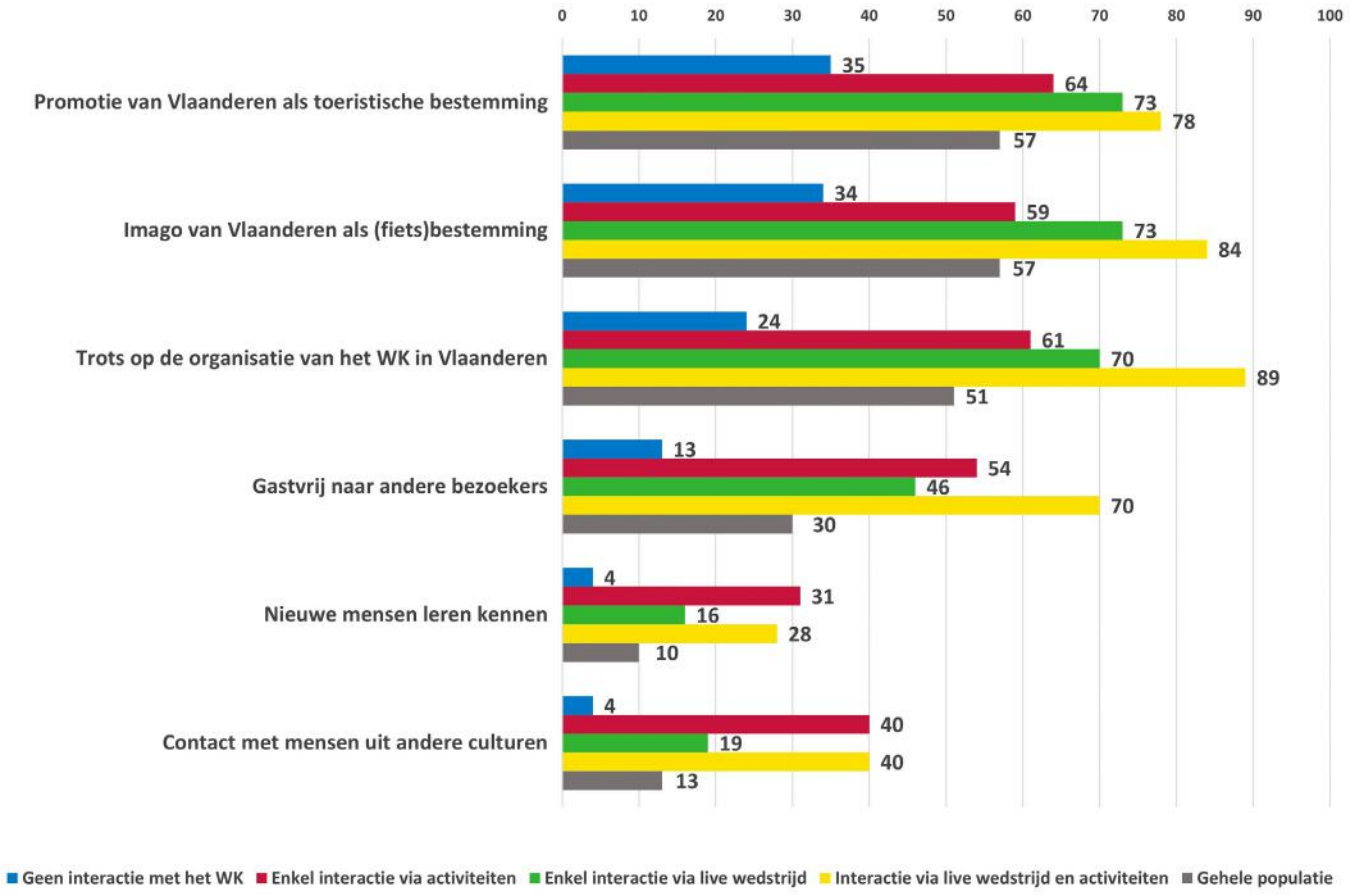

Bijna 8 op de 10 inwoners die het evenement én één of meerdere activiteiten hebben bijgewoond verwacht dat de organisatie van het WK 2021 zal bijdragen aan de internationale promotie van Vlaanderen als toeristische bestemming. Inwoners die geen enkele interactie hadden met het WK 2021 beoordelen de maatschappelijke meerwaarde het minst positief. Toch verwacht 35% van de inwoners die niets met het WK 2021 te maken hebben gehad, dat het evenement zal bijdragen aan de internationale promotie van Vlaanderen. Dit kan verklaard worden door de promotionele waarde van het evenement in nationale en internationale media. Gelijkaardige percentages van inwoners verwachten dat de organisatie van het WK 2021 een positief effect zal hebben op het imago van Vlaanderen als (fiets)bestemming.

Verder geeft bijna 9 op de 10 inwoners die het evenement én één of meerdere activiteiten het evenement hebben bijgewoond aan trots te zijn op dat het WK 2021 in Vlaanderen werd georganiseerd. Ook voor het ervaren van trots worden verschillen gerapporteerd tussen inwoners op basis van hun interactie met het evenement en randactiviteiten. Toch is het ook hier opmerkelijk dat ongeveer een vierde van de inwoners die niets met het WK 2021 te maken hebben gehad, aangeeft dat ze trots zijn op dat dit evenement in hun regio werd georganiseerd.

Ongeveer 7 op de 10 inwoners die het evenement én één of meerdere activiteiten hebben bijgewoond waren tijdens het WK gastvrij naar andere bezoekers. Dit percentage toont aan dat inwoners uit de gaststeden bezoekers positief hebben ontvangen. De gastvrijheid van inwoners was hoger onder inwoners die enkel aan een activiteit hebben deelgenomen (54%) dan onder inwoners die enkel de wedstrijd live hebben gevolgd (46%).

Een beperkt aantal inwoners heeft dankzij het WK 2021 nieuwe mensen leren kennen (10%) of heeft tijdens het WK 2021 contact gehad met mensen uit andere culturen (13%). Deze lage percentages zijn mogelijks te verklaren doordat dit WK vermoedelijk minder internationale bezoekers heeft ontvangen wegens de COVID-19 beperkingen. Het is wel opmerkelijk dat deelname aan een activiteit een positieve invloed heeft op de sociale contacten met anderen. Georganiseerde activiteiten in aanloop van het evenement bieden dus opportuniteiten om nieuwe mensen te leren kennen (31%). Nieuwe contacten blijken echter beperkt voor inwoners die enkel het evenement live hebben

bijgewoond aan de start, finish of een andere locatie langs het parcours, waaruit we veronderstellen dat het kijken naar de wedstrijd beperkt bleef tot reeds bestaande contacten met familieleden, vrienden en/of buren.

Bovenstaande cijfers tonen aan dat de maatschappelijke meerwaarde van een evenement het grootst is voor inwoners die in contact komen met het evenement én met activiteiten in aanloop van of tijdens het evenement. Omwille van deze resultaten is het ook belangrijk om het type interactie met het WK 2021 te analyseren in functie van enkele demografische kenmerken (zie figuur 8). Mannen hebben in procenten meer interacties gehad met het WK 2021, waarbij het verschil het grootst is voor de meest betekenisvolle interacties met de combinatie van de wedstrijd én één of meerdere activiteiten. In functie van leeftijd zien we een duidelijk verschil tussen de groep van 18 tot 29-jarigen en de oudere bevolking. Deelname aan één of meerdere activiteiten neemt af naarmate de leeftijd van de inwoners stijgt. Met het oog op de noodzakelijke verjonging van het wielrennen is het positief dat jongeren de weg de wedstrijd én de activiteiten vinden. Ook in de toekomst zal de verjonging van de vrijwilligers bij wielerevenementen op de agenda blijven staan van de organisatoren en de wielerfederaties. Tot slot hebben inwoners die langs het parcours wonen procentueel meer interacties gehad met de wedstrijd, wat uiteraard logisch is, én met activiteiten. Er zijn dus zeker opportuniteiten om mensen die langs het parcours wonen (en mogelijks negatieve effecten zullen ervaren omwille van het evenement) actief te betrekken.

Figuur 8. Type interactie met het WK 2021, volgens demografische kenmerken, in procenten.

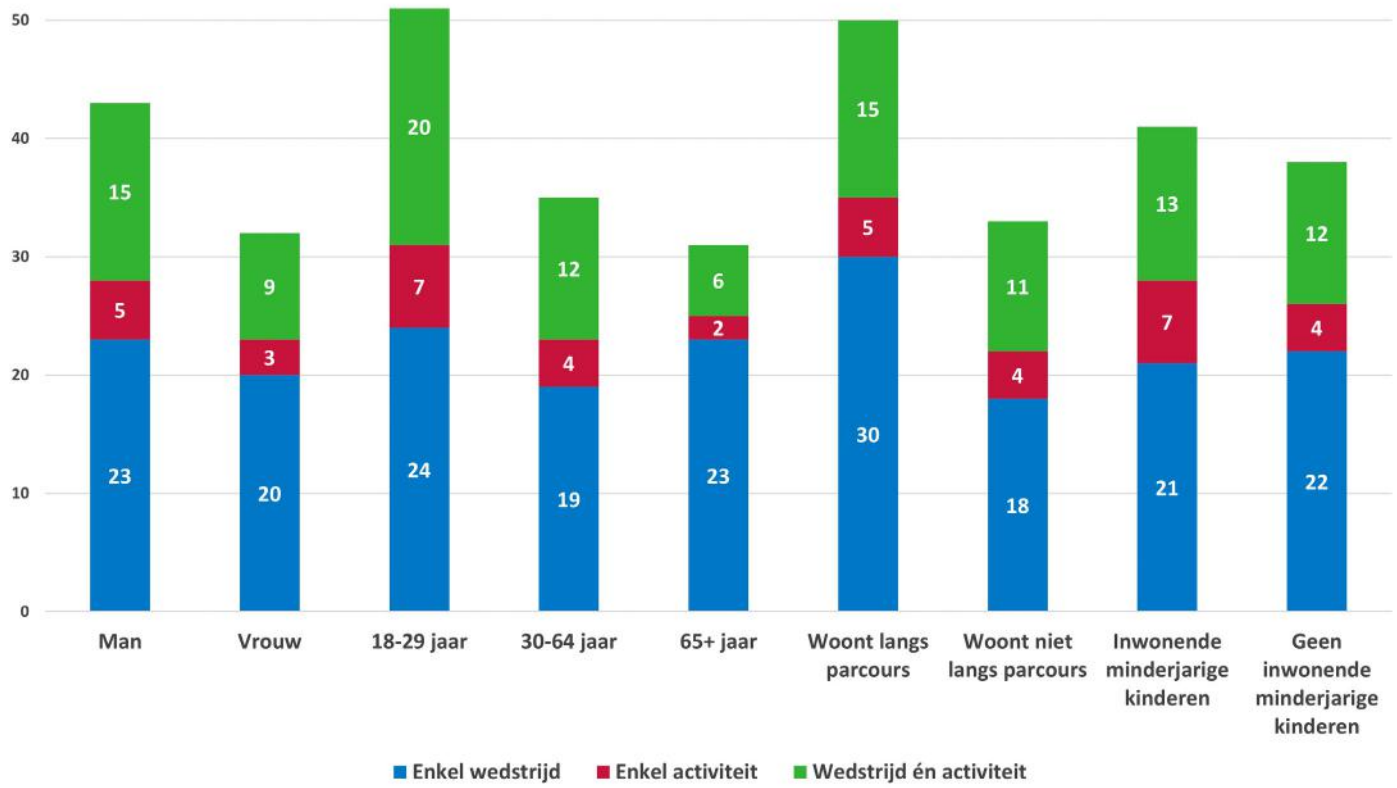

ERVARING VAN OVERLAST DOOR INWONERS

Hoewel de organisatie van 11 wielerwedstrijden verspreid werd over vier gaststeden om de overlast op de inwoners te beperken, kan de organisatie van een groot sportevenement toch nog voor potentiële negatieve effecten zorgen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan overlast wat betreft mobiliteit, geluid of drukte door bezoekers en toeschouwers. Het was dus belangrijk om ook deze negatieve effecten bij inwoners uit Knokke-Heist, Brugge, Antwerpen en Leuven te bevragen. Zo heeft 16% van de inwoners geluidsoverlast ervaren tijdens het WK 2021. De geluidsoverlast was het grootst voor inwoners die langs het parcours wonen, onafhankelijk van de gaststad.

Voor bijna 3 op de 10 inwoners heeft de organisatie van het WK 2021 de rust in hun dagelijkse leven verstoord. Deze overlast was opnieuw het grootst voor inwoners die langs het parcours wonen, aangezien voor ongeveer de helft van hen de organisatie van het WK de rust in hun dagelijkse leven heeft verstoord. Het proactief betrekken van inwoners die mogelijks negatieve effecten van het evenement zullen ervaren (vb. door randactiviteiten aan te bieden aan deze doelgroep), is omwille van deze resultaten een belangrijk aandachtspunt bij de organisatie van grote sportevenementen in de toekomst. **De inwoners van die de rust werd verstoord, hebben de organisatie van het WK 2021 erg negatief beoordeeld met een algemeen waarderingscijfer van 5.6 op 10. Dit cijfer staat in contrast met het waarderingscijfer van 8.3 op 10 door inwoners van wie de rust niet werd verstoord.**

Ongeveer een vierde van de bevraagde inwoners geeft aan dat ze de stad/regio bewust ontvlucht zijn wegens de drukte van het WK 2021. Dit percentage stijgt tot ongeveer een derde van de bevraagde inwoners die langs het parcours wonen. Op basis van de verwachte toeschouwersaantallen in Leuven is het opmerkelijk dat inwoners uit Leuven het minst aangaven de stad/regio bewust te ontvluchten. Inwoners uit Leuven blijken thuis te blijven om de unieke beleving mee te maken.

In het algemeen rapporteerden inwoners uit Knokke-Heist relatief veel en inwoners uit Antwerpen relatief weinig overlast ten opzichte van inwoners uit andere gaststeden. Deze resultaten tonen een verband tussen de mate van overlast en de grootte van de gaststad (meer ervaring van overlast in een kleine stad en minder ervaring in een grote stad).

FIETSGEDRAG VAN INWONERS

Fietspromotie was een centrale doelstelling van de organisatie van het WK 2021 in Vlaanderen. Men wou het wielrennen, en het fietsen in de brede zin, promoten om een hogere participatie en versterking van de populariteit van het fietsen en het wielrennen en een duurzame sportparticipatie in Vlaanderen realiseren. Alleen op lange termijn kan worden vastgesteld of de organisatie van het WK 2021 een stimulerend effect heeft gehad op de sportparticipatie in het algemeen en het fietsgedrag in het bijzonder. **In deze evaluatie kunnen we vaststellen dat ongeveer 15% van de algemene populatie zich daartoe geïnspireerd voelt.** Hierbij moeten we ons de vraag stellen of deze inspiratie in de praktijk tot daadwerkelijke sportparticipatie zal leiden. Uit eerder onderzoek is namelijk gebleken dat deze relatie niet vanzelfsprekend is: hoewel onderzoekers een stijging in sportdeelname hebben vastgesteld onmiddellijk na de organisatie van een groot sportevenement, werd er geen causaal verband gevonden tussen de organisatie van het sportevenement en de stijging in sportdeelname (Ramchandani, Kokolakakis, & Coleman, 2014). Studies hebben wel bevestigd dat de organisatie van grote sportevenementen niet automatisch tot een verhoging van het sport- en beweeggedrag leidt (Bursa & Mailer, 2020; Taks, Green, Misener, & Chalip, 2018; Teare & Taks, 2021).

Inwoners die het WK 2021 live hebben bijgewoond én die hebben deelgenomen aan één of meerdere activiteiten van het evenement, rapporteren een grotere inspiratie tot recreatief fietsen (45%), sporten en bewegen (39%) en functioneel fietsen (34%), in vergelijking met inwoners die geen interactie hebben gehad met het evenement (zie figuur 9). Het verschil tussen de inspiratie tot recreatief fietsen en de inspiratie tot functioneel fietsen bevestigt dat de randactiviteiten rond het WK 2021 duidelijker gelinkt werden aan recreatief fietsen. Denk hierbij aan de organisatie van recreatieve fietstochten in de aanloop van het evenement (bijvoorbeeld Flanders 2021 Rides). De algemene inspiratie tot sporten en bewegen situeert zich in het midden tussen de inspiratie tot recreatief fietsen en de inspiratie tot functioneel fietsen. Dit duidt op opportuniteiten voor Sport Vlaanderen om in aanloop van grote sportevenementen de bekendheid van het evenement aan te grijpen om sporten en bewegen te promoten bij de algemene bevolking waarbij er een portfolio aan verschillende activiteiten uitgewerkt kan worden.

De belangrijkheid van de randactiviteiten in aanloop van het evenement worden in functie van sportdeelname in het algemeen en het fietsgedrag in het bijzonder aangetoond (zie figuur 9). De inspiratie tot sporten en bewegen en tot recreatief en functioneel fietsen is namelijk groter onder inwoners die hebben deelgenomen aan randactiviteiten dan onder inwoners die de wedstrijd

live hebben bijgewoond. Het verschil tussen beide groepen is het grootst voor de inspiratie tot sporten en bewegen in het algemeen. Gezien de centrale doelstelling van de organisatie van het WK 2021 in Vlaanderen om het fietsen te promoten onder de bevolking, tonen deze cijfers het belang van een laagdrempelig aanbod aan sportieve randactiviteiten in aanloop van het WK 2021.

Figuur 9. Inspiratie tot sport en bewegen in functie van type interactie, in procenten.

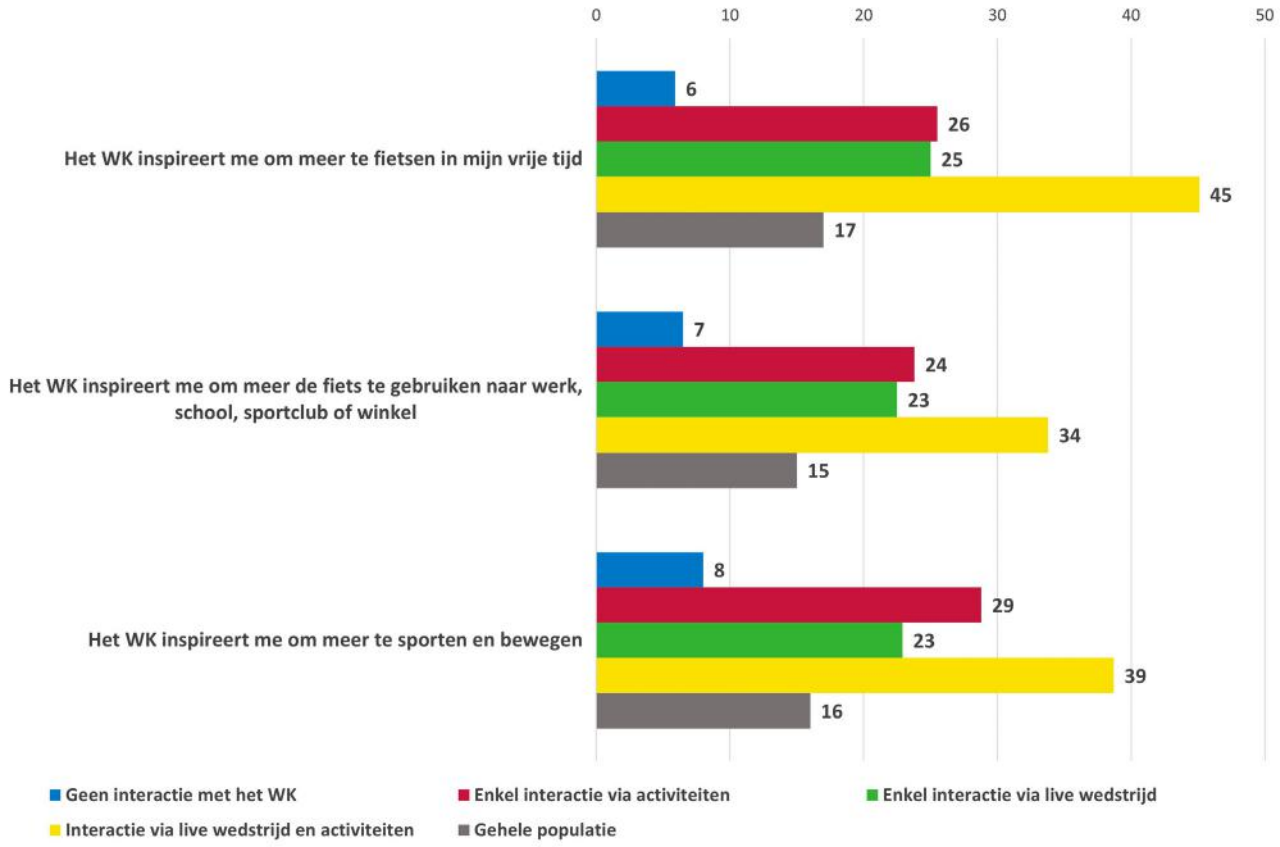

PROFIEL VAN DE BEVRAAGDE INWONERS

Hoewel de organisatie van 11 wielerwedstrijden Tot slot geven we een overzicht van het profiel van de bevraagde inwoners uit de gaststeden (zie figuur 10). De populatie is representatief op basis van geslacht (mannen en vrouwen) en leeftijd (18 tot 29-jarigen, 30 tot 64-jarigen en 65-plussers) volgens de cijfers van het Belgisch statistiekbureau voor de vier gaststeden. Er werd een wegingsfactor die geslacht en leeftijd combineert berekend en toegevoegd. Ongeveer de helft van de bevraagde inwoners kwam uit Antwerpen. Twee derden van de populatie heeft een hogere opleiding afgerond, procentueel meer niet-universitaire opleidingen dan universitaire opleiding. Ongeveer de helft van de inwoners heeft betaald werk. Personen zonder betaald werk hebben zich geïdentificeerd als: huisman/huisvrouw; op ziekte- of bevallingsverlof; met verlof zonder wedde/loopbaanonderbreking; als arbeidsongeschikt, langdurig ziek, invalide; als werkloos of werkzoekend. Gepensioneerden en studenten worden in aparte categorieën weergegeven.

Ongeveer 8 op de 10 bevraagde inwoners doet minstens één keer per maand aan sport. De meest frequent beoefende sporten zijn wandelsport, recreatief fietsen en joggen/recreatief lopen. Deze deelnamecijfers zijn vergelijkbaar met de Vlaamse monitor Sport en Bewegen uit oktober 2020 (Sport Vlaanderen, 2021). Het fietsgedrag van de inwoners werd in kaart gebracht. Ongeveer 5 op de 10 inwoners verplaatst zich met de (elektrische) fiets naar het werk, de school, de sportclub of de winkel buiten zijn/haar vrije tijd (N = 1011). Het is opmerkelijk dat 50% van de inwoners die functioneel fietsen dit gemiddeld minstens 4 dagen per week doen tijdens een normale werkweek. Inwoners uit Brugge rapporteerden meer functioneel fietsen dan inwoners uit andere gaststeden. Ongeveer 3

op de 10 inwoners neemt deel aan wielrennen, recreatief fietsen of mountainbiken tijdens zijn/haar vrije tijd (N = 625). De frequentie van het recreatief fietsgedrag verschilt van het functioneel fietsgedrag. Het is namelijk zo dat 40% van de inwoners die recreatief fietsen dit gemiddeld 1 dag per week doen tijdens een normale werkweek. Opnieuw is er een verschil waargenomen tussen de gaststeden. Inwoners uit Knokke-Heist rapporteerden meer recreatief fietsen dan inwoners uit andere gaststeden. Ook inwoners uit Brugge bleken gemiddeld meer recreatief te fietsen dan inwoners uit Antwerpen.

Figuur 10. Profiel van de bevraagde inwoners, in procenten.

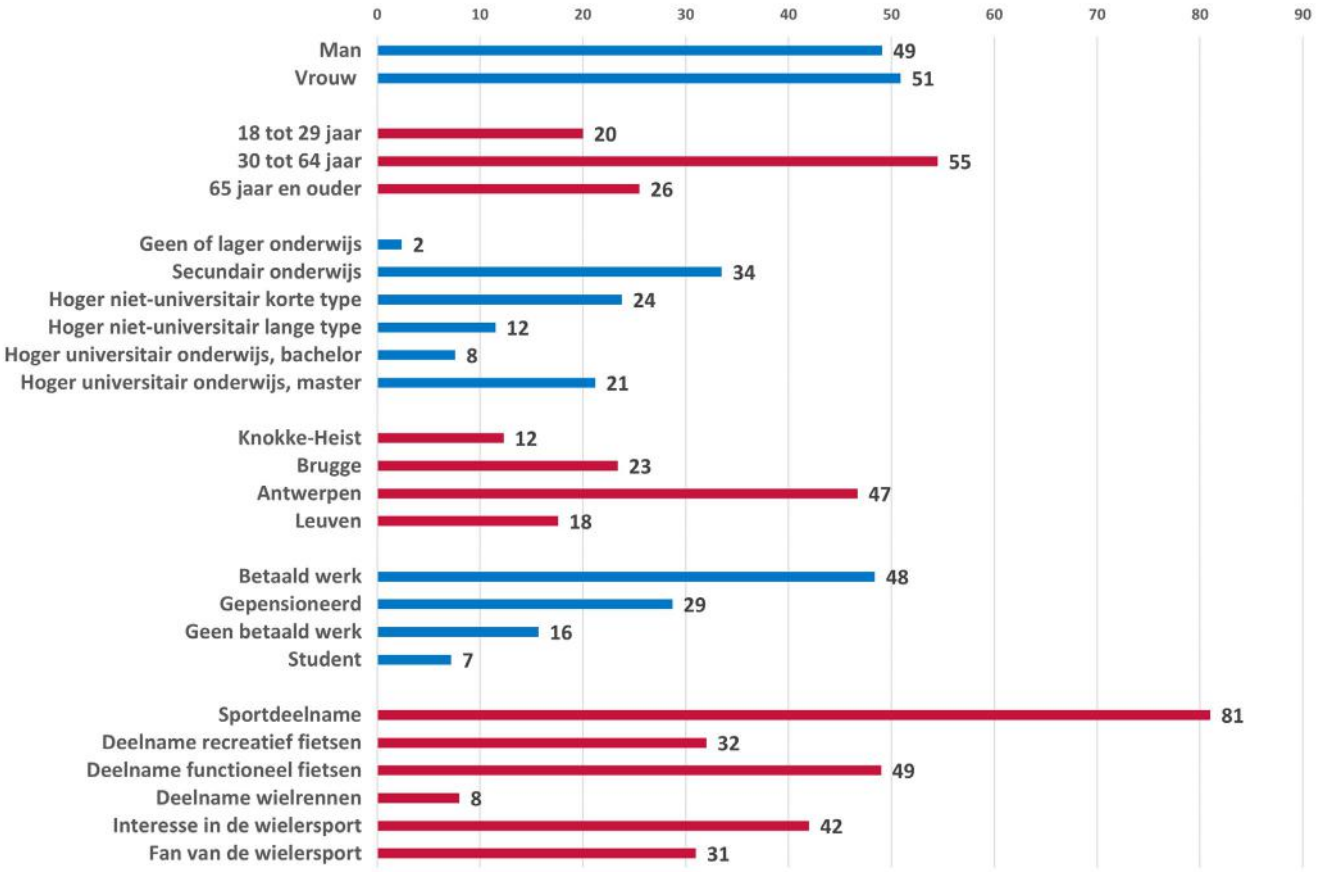

CONCLUSIES UIT DE BEVRAGING VAN INWONERS:

- Inwoners van de gaststeden hebben de organisatie van het WK 2021 positief beoordeeld met een gemiddeld waarderingscijfer van 7.3 op 10. Naarmate inwoners meer interacties hebben gehad met het evenement, stijgt het gemiddeld waarderingscijfer. In vergelijking met inwoners uit de andere gaststeden, was er een hogere waardering bij inwoners uit Leuven, waar de apotheose van het WK 2021 plaatsvond met de finish van de wegritten.
- Ongeveer één derde van de bevraagde inwoners heeft het WK 2021 live gezien, ofwel aan de start of finish, ofwel op één of meerdere locaties langs het parcours. Onder de live toeschouwers zijn er iets meer mannen, met een gemiddelde leeftijd van 47 jaar. Voor ongeveer de helft van de bevraagde inwoners was de organisatie van het WK 2021 in Vlaanderen een kans om een wielerwedstrijd voor de eerste keer live mee te maken.
- De resultaten tonen een relatief grote bekendheid met activiteiten die georganiseerd werden in verschillende steden en gemeenten in Vlaanderen in aanloop van of tijdens het WK 2021, zoals bijvoorbeeld Flanders 2021 Rides en Flanders 2021 Roadshow. De herkenning van Bike to work/Bike for life en Gelijk nen Echte van Kom op tegen Kanker tonen dat brede maatschappelijke campagnes geënt kunnen worden op sportevenementen met een groot bereik en draagvlak onder de bevolking.

- De maatschappelijke meerwaarde van het WK 2021 is het hoogst onder de inwoners die het evenement live hebben bijgewoond én die hebben deelgenomen aan één of meerdere activiteiten in aanloop van of tijdens het WK 2021. Om de maatschappelijke meerwaarde te vergroten is het belangrijk om de organisatie van evenementen lokaal te verankeren in gaststeden. De uitdaging is groot aangezien men inwoners niet alleen moet inspireren om naar het evenement te komen kijken, maar men ze ook moet motiveren om deel te nemen aan sportieve, culturele of sociale activiteiten die georganiseerd worden in aanloop van of tijdens het evenement. De organisatie van een laagdrempelig aanbod aan sportieve activiteiten is belangrijk aangezien deelname aan zulke activiteiten tot een grotere inspiratie tot sportdeelname in het algemeen en tot fietsgedrag in het bijzonder kan leiden, in vergelijking met het live bijwonen van het evenement. Deze vergelijking blijkt ook van toepassing voor het realiseren van een sociale impact met betrekking tot het leren kennen van nieuwe mensen en het leggen van contacten met personen uit andere culturen.
- Inwoners die langs het parcours wonen ervaren, zoals vanzelfsprekend, de grootste overlast. Deze groep inwoners geeft de organisatie van het WK 2021 een erg lage waardering van 5.6 op 10. Om de waardering en beleving bij deze inwoners te vergroten is het belangrijk om hen actief te betrekken bij de organisatie van het evenement om op die manier andere positieve effecten te kunnen realiseren.

HOOFDSTUK 6

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In de organisatie van het WK 2021 is er gestreefd naar het realiseren van een aantal doelstellingen.

DOELSTELLINGEN VAN DE VLAAMSE OVERHEID:

- Vlaanderen als merk en (fiets)bestemming internationaal op de kaart plaatsen en buitenlandse (fiets)toeristen naar de regio halen (met gunstige impact op de reputatie en economische impact voor Vlaanderen);
- Vlaanderen als (top)sportregio naar buiten brengen;
- Het wielrennen, en het fietsen in de brede zin, promoten om een hogere participatie en versterking van de populariteit van het fietsen en wielrennen en een duurzame sportparticipatie in Vlaanderen te realiseren;
- Als deel van het innovatiebeleid van de Vlaamse Regering, jonge bedrijven (start-ups) en/of kenniscentra uitdagingen voorleggen die een dergelijk evenement met zich meebrengt (waaronder maar niet beperkt tot duurzaamheid met onder meer afvalbeperking en mobiliteit, beleving, etc.); en jonge beloftevolle innovatieve start-ups kansen bieden.

In dit evaluatierapport werd de maatschappelijke waarde (zowel de korte termijn impact als de lange termijn legacy) van het WK 2021 onderzocht in functie van vier maatschappelijke doelstellingen (promotie van wielrennen en sportparticipatie, duurzaamheid, toegankelijkheid en innovatie). De evaluatie van de impact op de reputatie en economische impact voor Vlaanderen (met bevraging van buitenlandse toeristen) maakten geen deel uit van de onderzoeksopdracht. Op basis van de verzamelde kwalitatieve en kwantitatieve data, kunnen we (deels) besluiten dat de doelstellingen die de Vlaamse overheid heeft gesteld met het organiseren van het WK 2021 zijn behaald. Er zijn maatschappelijke veranderingen geïdentificeerd die we kunnen toewijzen aan het organiseren van het WK 2021. Het is uiteraard nog niet mogelijk om de impact van deze veranderingen op lange termijn in kaart te brengen (legacy). Daarom is het aanbevolen om deze resultaten op te volgen met longitudinaal onderzoek (tot vijf jaar na afloop van het evenement) om empirisch te evalueren of deze maatschappelijke veranderingen zich hebben doorgezet en in welke mate ze toegeschreven kunnen worden aan de organisatie van het WK 2021.

Hoewel het (lange termijn) effect op fietsgebruik of sportparticipatie bij de inwoners van de gaststeden nog niet onderzocht kon worden, werden wel de intenties tot fietsen en sporten/bewegen in kaart gebracht. Ongeveer 15% van de bevraagde inwoners voelde zich omwille van het WK 2021 geïnspireerd om (meer) te fietsen of te sporten/bewegen. Het organiseren van randactiviteiten en het betrekken van de bevolking heeft een invloed op dit 'inspiratie effect'. Inwoners die deelnamen aan activiteiten en/of de wedstrijd(en) live bijwoonden, gaven steeds een hogere graad van inspiratie aan. Op basis van voorgaande studies kunnen we veronderstellen dat het 'inspiratie effect' eerder kortdurend is en beïnvloed wordt door factoren zoals leeftijd, woonplaats en sportdeelname (Ramchandani, Kokolakakis, & Coleman, 2014). Het creëren van een laagdrempelig aanbod aan randactiviteiten in de context van het WK 2021, kan helpen om inwoners te inspireren om meer te fietsen en sporten/bewegen. Hierin is het belangrijk om acties lokaal voort te zetten in samenwerking met onder meer lokale (sport)verenigingen, scholen en bedrijven. Of deze inspiratie wordt omgezet in een gedragsverandering en of dit effect blijvend is, moet verder onderzocht worden.

Longitudinale opvolging is ook belangrijk in het kader van de geplande legacy van het WK 2021, het programma van De Grote Versnelling, dat gelanceerd werd in april 2021. Na het doorlopen van een introductiefase bevindt het programma zich momenteel in een groeifase waar men niet alleen het aantal fietsdeals maar ook het aantal betrokken partijen uit verschillende domeinen wenst te vergroten. Het zal nog een aantal jaren duren voordat we de ware impact van De Grote Versnelling kunnen evalueren en dus ook de geplande legacy van het WK 2021. Om het programma maximale kansen op slagen te bieden, is het aanbevolen om de financiering van De Grote Versnelling tijdens de groeifase niet te koppelen aan een resultaatgerichte maar wel aan een procesgerichte evaluatie.

We moeten ook een aantal bemerkingen maken bij de evaluatie van de doelstellingen van de Vlaamse overheid. Buitenlandse toeristen maakten geen deel uit van de bevraagde populatie. In opdracht van de UCI werd er een studie naar de economische impact van het WK 2021 uitgevoerd door Ernst & Young. De geïnterviewde stakeholders en bevraagde inwoners uit de gaststeden veronderstellen dat Vlaanderen zich als (fiets)bestemming en (top)sportregio heeft kunnen promoten. Hoewel er geen empirisch materiaal verzameld werd om deze

veronderstelling te onderzoeken, deelden de deelnemers de perceptie dat dit een gevolg was van de organisatie van het WK 2021. Hetzelfde geldt voor inwoners die verwachten dat de organisatie van het WK 2021 zal bijdragen aan de internationale promotie van Vlaanderen als toeristische bestemming. Het aantrekken van buitenlandse toeristen tijdens het WK 2021 werd mogelijks ook belemmerd door de COVID-19 maatregelen. Betrokken stakeholders bevestigden wel de aanwezigheid en interesse van buitenlandse toeristen voor de Innovation Hub.

BELANGRIJKSTE CONCLUSIES

HET WK 2021 ALS KATALYSATOR VOOR MAATSCHAPPELIJKE (BELEIDS-)DOELSTELLINGEN VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Na de oprichting van EventFlanders in 2016, was het WK 2021 het eerste topevenement dat werd aangetrokken door de Vlaamse overheid. De toewijzing van het WK 2021 aan Vlaanderen was in de eerste plaats een katalysator voor de Vlaamse overheid om evenementen van deze grootorde te omsluiten met een bredere strategie om maatschappelijke doelen te realiseren. Vanuit de Vlaamse overheid werd de lat voor de realisatie van een maatschappelijke impact en legacy voor het WK 2021 hoog gelegd. De potentiële impact werd niet enkel geïnspireerd vanuit het beleidsdomein sport, maar ook vanuit de beleidsdomeinen toerisme, innovatie, mobiliteit, milieu en economie. Het effectief betrekken van de verschillende beleidsdomeinen, bijvoorbeeld in de realisatie van een schaalsprong in het fietsbeleid als event legacy, vraagt meer tijd. Er zijn opportuniteiten geïdentificeerd om meer engagement en samenwerking vanuit de beleidsdomeinen te realiseren. Het is aangewezen om de samenwerking en dialoog die werd opgestart tussen de verschillende beleidsdomeinen/diensten van de Vlaamse overheid in kader van het WK 2021, te onderhouden en verder uit te bouwen.

De financiële middelen die vrijgemaakt worden voor de organisatie van een groot evenement moeten echter voldoende zijn om de vooropgestelde (maatschappelijke) doelen en legacy te kunnen realiseren. Naast het organisatiebudget voor het LOC Flanders 2021 om het primaire doel van het evenement te realiseren (in dit geval het organiseren van een kwaliteitsvol, state-of-the-art internationaal wielerevenement), is het aangeraden voor overheden om nog een bijkomend budget vrij te maken voor het realiseren van de vooropgestelde (maatschappelijke) doelen en legacy (met lange-termijn visie). Om een evenement te kunnen verankeren in de lokale context van de gaststeden is het belangrijk om ook bottom-up initiatieven te stimuleren. Aanvullend op de geplande event legacy in het fietsbeleid, is het waardevol om ook verder te investeren in lokale duurzaamheidsacties in de steden. Op deze manier kan men verder bouwen op de legacy nagelaten door het WK 2021, en kan een blijvende lokale impact of gedragsverandering gerealiseerd worden in deze steden.

Het is belangrijk om de geleverde inspanningen van de Vlaamse overheid en alle betrokken stakeholders in het managen van het WK 2021 te erkennen. Zoals gesteld door Chalip (2004), is het niet langer voldoende te verwachten dat de organisatie van een evenement automatisch tot maatschappelijke opbrengsten zal leiden. Het momentum van het evenement aangrijpen om beleidsdoelstellingen (versneld) te realiseren, is een belangrijke stap in het strategisch managen van topevenementen, zeker wanneer deze evenementen gefinancierd worden met overheidsmiddelen. Naar het voorbeeld van voorgaand onderzoek over de maatschappelijke impact van wielerevenementen (e.g., Dijk et al., 2016; van Bottenburg et al., 2015), bundelt de voorliggende rapportage heel wat kennis die men kan meenemen naar toekomstige evenementen.

DE KWALITEIT VAN FLANDERS CLASSICS EN GOLAZO IN HET LOC FLANDERS 2021

Flanders Classics en Golazo zijn twee commerciële organisaties met een ongeëvenaarde ervaring en expertise in grote wielerwedstrijden en massa-evenementen. De organisatiestructuur met twee co-organisatoren maximaliseert de kwaliteit van het WK 2021 voor Vlaanderen. De kwaliteit van het LOC Flanders 2021 werd in het algemeen door verschillende stakeholders als heel positief ervaren. Gezien hun portfolio aan evenementen in Vlaanderen, waren de twee organisaties reeds bekend bij de meerderheid van de betrokken stakeholders vóór de toewijzing het WK 2021. Ondanks de expertise van beide partijen, was het op het moment van de toewijzing van het WK 2021 nog niet volledig duidelijk wat de organisatie van het WK 2021 zou betekenen op vlak van impact en legacy. Met de actieve inbreng van verschillende stakeholders werd er getracht om met een andere blik naar de organisatie van een wielerwedstrijd te kijken en de gangbare praktijken te overstijgen. De uiteindelijke realisatie van een ruim en ambitieus voortraject en randprogramma toont aan dat de co-organisatoren het WK 2021 hebben aangegrepen om hun kennis en netwerk te vergroten, wat ook opportuniteiten biedt voor toekomstige samenwerkingen.

DE REALISATIE VAN EEN RUIM EN AMBITIEUS VOORTRAJECT

Ondanks de negatieve impact van COVID-19 op de planning en organisatie van activiteiten in aanloop van het WK 2021, is het LOC Flanders 2021 – in samenwerking met de gaststeden en andere stakeholders met expertise in wielrennen en sporten in de brede zin – erin geslaagd

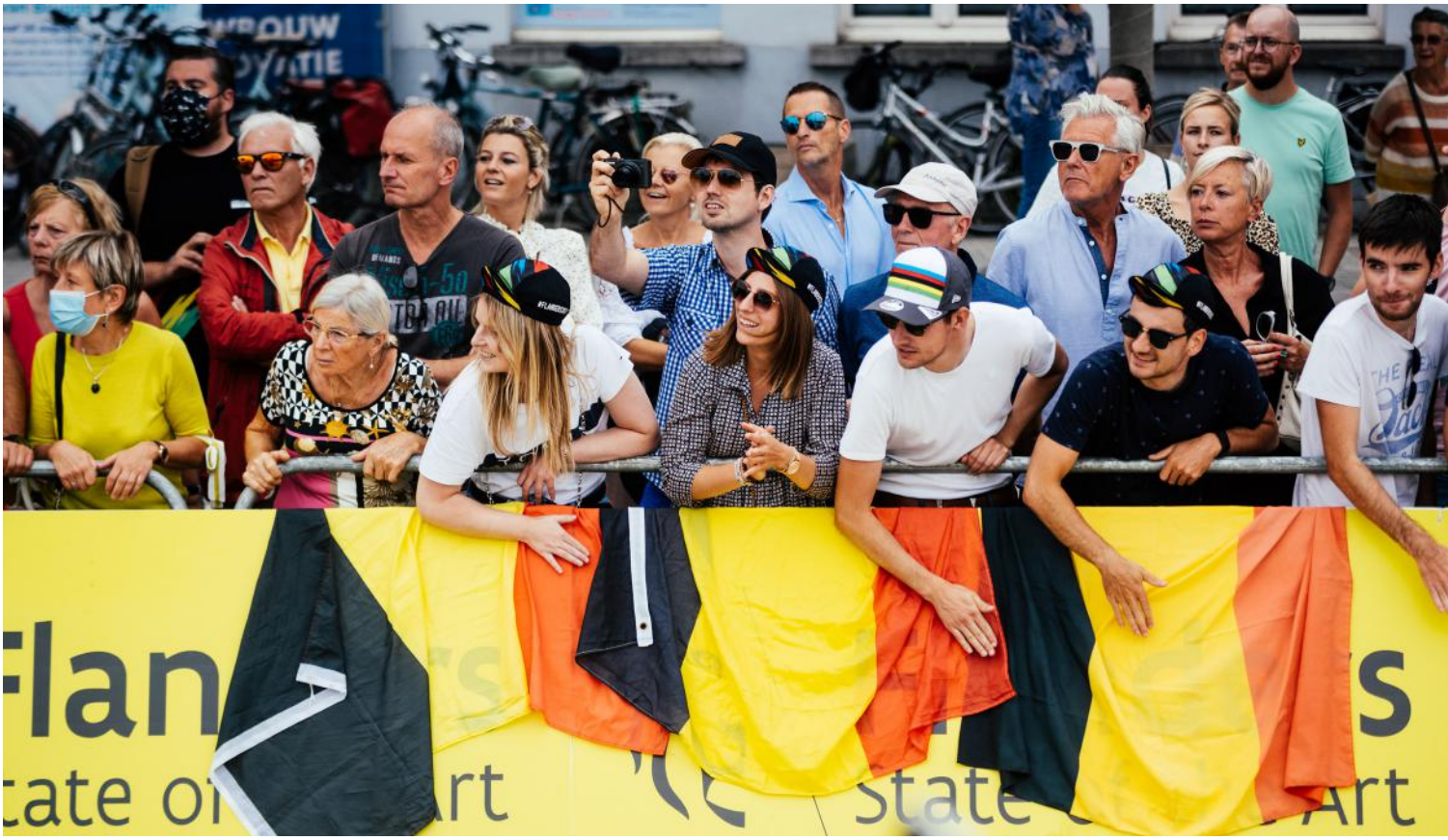

om een ruim en ambitieus voortraject te realiseren. De doelstelling van het voortraject was om het fietsen in Vlaanderen te promoten en inwoners uit te nodigen om deel te nemen, zowel actief als passief. Verschillende cases van het voortraject, alsook de leeruitkomsten ervan, worden in de voorliggende rapportage beschreven. Met betrekking tot de Flanders 2021 Roadshow werden er een aantal succesfactoren geïdentificeerd, onder meer het laagdrempelig en gratis belevingsaanbod voor een brede doelgroep, de visibiliteit en promotie in aanloop van het WK 2021, en de geografische spreiding in Vlaanderen. Hoewel de resultaten van de kwantitatieve deelstudie slechts een beperkte actieve deelname tonen aan de activiteiten van het randprogramma, waren inwoners uit de gaststeden wel bekend met de organisatie van de Flanders 2021 Roadshow (25%). De beperkte actieve deelname kan deels te wijten zijn aan de keuze voor enkele minder strategische locaties en de beperkte of afwezige promotie naar specifieke doelgroepen zoals scholen, sportclubs of jeugdverenigingen. Aanvullend moeten we ook rekening houden met het feit dat de Roadshow omwille van de COVID-19 maatregelen herleid werd tot een zeer korte periode. De zomervakantie was eveneens een drukke periode (met de organisatie van uitgestelde internationale en lokale sportevenementen). Dat verschillende activiteiten op een korte tijdspanne georganiseerd werden, zorgde voor veel verschillende communicatieboodschappen en was een beperkende factor voor het WK 2021 om 'top-of-mind' te zijn gedurende een lange periode. Naast de onderzochte activiteiten en campagnes in deze studie werden nog meer activiteiten georganiseerd in het voortraject. Zo organiseerde het LOC Flanders 2021 (in samenwerking met de gaststeden, Sport Vlaanderen en MOEV) een succesvolle activatie in het basisonderwijs en het secundair onderwijs met educatieve bundels en de verkiezing van de Wielergekste school van Vlaanderen. Er werd ook een campagne opgezet op 100 dagen voor de start van het WK 2021 (in samenwerking met Bpost) waar inwoners op zoek gingen naar WK-mascottes in verschillende steden en gemeenten langs het parcours.

HOGE LOKALE WAARDERING EN BELEVING VAN HET EVENEMENT

We kunnen stellen dat de inwoners uit de gaststeden positief terugkijken op het WK 2021. De inwoners waardeerden de organisatie van het evenement met een gemiddelde score van 7.3 op een schaal van 1 tot 10. Inwoners die het WK 2021 live hebben bijgewoond in een start- of aankomststad of op een andere plaats langs het parcours, gaven het een hoger cijfer (8.0 op 10). Met dit cijfer scoort het WK 2021 hoger dan de Tour de France Grand Départ die in 2019 in Brussel werd georganiseerd en waarvan de waardering met dezelfde methodiek is gemeten. Ongeveer de helft van de inwoners is trots dat het WK 2021 in Vlaanderen werd georganiseerd. Net zoals de waardering, stijgt het gevoel van trots naarmate inwoners meer interactie hadden met het evenement en/ of randactiviteiten.

Ongeveer één derde van de bevraagde inwoners heeft het WK 2021 live bijgewoond in een start- of aankomststad of op een andere plaats langs het parcours. Hoewel de verschillende gaststeden ervaring hebben met het organiseren van wielerwedstrijden, was het voor ongeveer de helft van de toeschouwers de eerste keer dat ze een wedstrijd live bijwoonden. De maatschappelijke meerwaarde van het WK 2021 is het hoogst onder de inwoners die het evenement live hebben bijgewoond én die hebben deelgenomen aan één of meerdere activiteiten van het randprogramma. De meerwaarde stijgt naarmate de interactie met het evenement toeneemt. Zo verwachten 8 op de 10 inwoners die het evenement én één of meerdere activiteiten hebben bijgewoond dat de organisatie van het WK 2021 zal bijdragen aan de internationale promotie van Vlaanderen als toeristische (fiets)bestemming. Ongeveer 7

op de 10 inwoners met hoge interactie met het evenement waren tijdens het WK gastvrij naar andere bezoekers. Georganiseerde activiteiten bieden tevens opportuniteiten aan inwoners om nieuwe mensen te leren kennen. Lokale verankering van het evenement via een laagdrempelig aanbod van sportieve, culturele of sociale activiteiten, die actief gepromoot worden, in aanloop van het evenement is daarom een niet te onderschatten uitdaging.

VERANTWOORDELIJKHEID VOOR EEN EVENT LEGACY

Wanneer men een maatschappelijke legacy wil realiseren, moet het voor alle betrokken stakeholders duidelijk zijn wie er verantwoordelijk is voor de planning, implementatie en evaluatie van dit proces, en wie de voordelen ervan zal ervaren. Betrokken stakeholders kijken voor het uitdragen van de legacy van het WK 2021 vooral naar de Vlaamse overheid. Met de oprichting van De Grote Versnelling heeft men ervoor gekozen om een event legacy te creëren voor Vlaanderen en haar inwoners op vlak van fietsbeleid. Hiernaast was duurzaamheid een belangrijk thema inzake legacy met een duurzaamheidsplan en duurzaamheidskader (duurzaamheidsrapport Deloitte) dat inspiratie kan bieden voor toekomstige evenementen. Aanvullend kan er ook op een ongeplande manier een event legacy gerealiseerd worden, met nieuwe samenwerkingsverbanden als resultaat. Op lokaal niveau heeft de organisatie van het WK 2021 voor een betere samenwerking gezorgd met en tussen de stadsdiensten, alsook tussen de stadsdiensten en externe lokale stakeholders zoals scholen, verenigingen en horeca. Op bovenlokaal niveau was er een betere samenwerking tussen de gaststeden onderling en ook tussen de gaststeden en de Vlaamse overheid, waarbij overleg gecoördineerd door EventFlanders een faciliterende factor was. Tot slot kan men ook de verantwoordelijkheid nemen om een event legacy op het niveau van een specifieke doelgroep te realiseren, met als voorbeeld het verlagen van de financiële drempels voor de aankoop van een fiets voor anderstalige deelnemers in de fietsschool in Antwerpen. Het stimuleren van bottom-up initiatieven kan met een beperkte toelage mogelijks op lokaal niveau een langdurige impact creëren.

BELANGRIJKSTE AANBEVELINGEN

De aanbevelingen hebben betrekking op de toekomstige organisatie van internationale sportevenementen in Vlaanderen en het maximaliseren van de legacy van zulke evenementen.

STRATEGIE EN VISIE VOOR NIEUWE EVENEMENTEN

Dankzij de organisatie van het WK 2021 heeft de Vlaamse overheid een aantal doelstellingen kunnen realiseren. Het succes, de beleving en de uitstraling van het WK 2021 voeden het debat of Vlaanderen vaker topevenementen moet organiseren. Meer dan de helft van de bevraagde inwoners vindt het belangrijk dat er in Vlaanderen grote (top)sportevenementen georganiseerd worden. Daarbij vragen inwoners dat organisatoren aandacht hebben voor duurzaamheid, het promoten van sport en bewegen, en dat er geen mobiliteitsproblemen veroorzaakt worden. Er is nood aan een overkoepelende visie vanuit de Vlaamse overheid voor het aantrekken van grote topevenementen. De ervaringen van het WK 2021 moeten aangegrepen worden om na te denken over welke evenementen men binnen 10 tot 15 jaar wenst te organiseren en welke evenementen congruent zijn met de beleidsdoelstellingen die men wil realiseren.

AANDACHT VOOR DE NEGATIEVE IMPACT VAN EVENEMENTEN

Het engagement van stakeholders die betrokken waren bij de organisatie van het WK 2021 heeft grote inspanningen geëist, zowel op vlak van financiële inzet als op vlak van personeel en werkdruk. In een relatief korte periode, hebben verschillende individuen ontzettend veel bijkomend werk verricht, bovenop hun reguliere taken en verantwoordelijkheden. Om de negatieve impact op het welbevinden van betrokken stakeholders te verminderen, is er nood aan extra ondersteuning om een evenement in de gaststeden te plannen en organiseren. De negatieve impact heeft ook betrekking op de inwoners die langs het parcours wonen en overlast ervaren. Het is aanbevolen om deze inwoners in de toekomst actiever te betrekken in aanloop van het evenement (door middel van doelgerichte activiteiten of campagnes). Op die manier kan men de waardering van het evenement bij deze doelgroep verhogen. Omwille van de COVID-19 maatregelen werd het voortraject beperkt in tijd, waardoor er ook minder tijd en ruimte was om inwoners actiever te betrekken.

SAMENWERKING TUSSEN VERSCHILLENDE PARTIJEN

Omdat er veel stakeholders betrokken waren bij de organisatie van het WK 2021, bracht het managen van deze relaties een bepaalde complexiteit met zich mee. Het afbakenen van de samenwerkingen vergde heel

wat tijd in de planningsfase. Het managen van het grote aantal stakeholders was een uitdaging, maar heeft wel bijgedragen aan de kwaliteit en het succes van het WK 2021. Het is de rol van de overheid om samen met het LOC Flanders 2021 relevante stakeholders te identificeren en te betrekken bij de organisatie van een evenement om op die manier de organisatorische en maatschappelijke opbrengsten te maximaliseren. Het WK 2021 bezorgde de betrokken stakeholders namelijk heel wat visibiliteit en promotie, waar indirect en op lange termijn nog nieuwe samenwerkingen uit kunnen voortvloeien. Of er omwille van de samenwerking tijdens het WK 2021 nieuwe initiatieven opgezet worden, moet verder onderzocht worden. De organisatiestructuur heeft ook een invloed op de maatschappelijke opbrengsten. Zo is het aanbevolen om het thema duurzaamheid horizontaal te integreren om de gedeelde verantwoordelijkheid over de departementen heen te bevestigen.

BORGEN VAN KENNIS OVER IMPACT EN LEGACY

Dankzij het WK 2021 hebben betrokken partijen ontzettend veel kennis opgedaan over het betrekken en engageren van stakeholders in de planning, uitvoering en evaluatie van een topevenement. EventFlanders wordt omwille van haar ondersteunende en begeleidende rol tijdens het WK 2021 door de geïnterviewde stakeholders aangeduid als organisatie om deze kennis te borgen. Op die manier kan EventFlanders de komende jaren een adviserende rol vervullen in het streven naar impact en legacy bij andere grote (sport)evenementen in Vlaanderen. Het streven naar impact en legacy is een proces en de leeruitkomsten van het proces van het WK 2021 kunnen waardevol zijn in de planning van andere (top)evenementen. Een belangrijk aandachtspunt is om bij de aanvang van het traject aandacht te schenken aan een heldere formulering van maatschappelijke doelstellingen, en deze bij voorkeur op te stellen met alle stakeholders waarbij duidelijke rollen bepaald worden. Het formuleren van gemeenschappelijke doelstellingen kan bijdragen tot een groter (financieel) engagement van de betrokken stakeholders en een gerichtere inzet van de middelen.

LITERATUURLIJST

Bennett, R., Mousley, W., Kitchin, P., & Ali-Choudhury, R. (2007). Motivations for participating in charity-affiliated sporting events. *Journal of Customer Behaviour, 6*(2), 155-178.

Braun, V., Clarke, V., & Weate, P. (2016). Using thematic analysis in sport and exercise research. In B. Smith & A. C. Sparkes (Eds.), *Routledge handbook of qualitative research in sport and exercise* (pp. 195-205). Routledge.

Bursa, B., & Mailer, M. (2021). Can large cycling events promote active mobility? Expectations versus reality on the example of the 2018 UCI Cycling World Championship. *Research in Transportation Business & Management, 40*(100564). https://doi.org/10.1016/j.rtbm.2020.100564

Chalip, L. (2004). Beyond impact: A general model for sport event leverage. In B. W. Ritchie & D. Adair (Eds.), *Sport tourism: Interrelationships, impacts and issues* (pp. 236–262). Channel View Publications.

Chalip, L., & Fairley, S. (2019). Thinking strategically about sport events. *Journal of Sport & Tourism, 23*(4), 155-158.

Chalip, L., & Heere, B. (2014). Leveraging sport events: Fundamentals and applications to bids. In I. Henry & L.-M. Ko (Eds.), *Routledge handbook of sport policy* (pp. 183–193). New York: Routledge.

Chelladurai, P. (2009). *Managing organisations for sport and physical activity: A systems perspective* (3rd. ed.). Scottsdale, AZ: Holcomb Hathaway

De Backer. (2021). De impact van het WK wielrennen 2021: Een analyse van Little Champions. [Masterproef, Vrije Universiteit Brussel].

Deloitte Consulting & Advisory BV/SRL. (2021). UCI Road World Championships 2021: Sustainability report. Retrieved from https://www.flanders2021.com/sustainability_report.pdf

Denstadli, J. M., & Solberg, H. A. (2021). I want to ride my bicycle! Or not? Health and transportation legacies of the 2017 World Road Cycling Championship. European Sport Management Quarterly, https://doi.org/10.1080/16184742.2020.1862272

Derom, I., & Deelen, I. (2019). De maatschappelijke impact, waardering en beleving van de Brussels Grand Départ 2019. Brussel: Vrije Universiteit Brussel/Onderzoeksgroep Sport & Society.

Derom, I., & Ramshaw, G. (2016). Leveraging sport heritage to promote tourism destinations: The case of the Tour of Flanders Cyclo event. *Journal of Sport & Tourism, 20*(3-4), 263-283.

Filo, K., Funk, D.C., & O'Brien, D. (2008). It's not really about the bike: Exploring attraction and attachment to the events of the Lance Armstrong Foundation. *Journal of Sport Management, 22*(5), 501-525.

Filo, K., Lock, D., Sherry, E., & Hung, Q.H. (2018). 'You belonged to something': Exploring how fundraising teams add to the social leverage of events. *European Sport Management Quarterly, 18*(2), 216-236.

Griffiths, M., & Armour, K. (2013). Physical education and youth sport in England: Conceptual and practical foundations for an Olympic legacy? *International Journal of Sport Policy and Politics, 5*(2), 213-227.

King, S. (2004). Pink Ribbons Inc: Breast cancer activism and the politics of philanthropy. *International Journal of Qualitative Studies in Education, 17*(4), 473-492.

Lovett, E., & Bloyce, D. (2017). What happened to the legacy from London 2012? A sociological analysis of the processes involved in preparing for a grassroots sporting legacy from London 2012 outside of the host city. *Sport in Society, 20*(11), 1625-1643.

Misener, L., McGillivray, D., McPherson, G., & Legg, D. (2015). Leveraging parasport events for sustainable community participation: The Glasgow 2014 Commonwealth Games. *Annals of Leisure Research, 18*(4), 450-469.

Mutter, F., & Pawlowski, T. (2014). Role models in sports - Can success in professional sports increase the demand for amateur sport participation? *Sport Management Review, 17*(3), 324–336.

O'Brien, D. (2006). Event business leveraging the Sydney 2000 Olympic games. *Annals of tourism research, 33*(1), 240-261.

Pentifallo, C., & VanWynsberghe, R. (2012). Blame it on Rio: Isomorphism, environmental protection and sustainability in the Olympic Movement. *International Journal of Sport Policy and Politics, 4*(3), 427-446.

Preuss, H. (2007). The conceptualisation and measurement of mega sport event legacies. *Journal of Sport & Tourism, 12*(3/4), 207-228.

Ramchandani, G., Kokolakakis, T., & Coleman, R. (2014). Factors influencing the inspirational effect of major sports events on audience sport participation behaviour. *World Leisure Journal, 56*(3), 220- 235.

Ramshaw, G., & Bottelberghe, T. (2014). Pedaling through the past: Sport heritage, tourism development, and the Tour of Flanders. *Tourism Review International, 18*(1/2), 23-36.

Scheerder, J., Willem, A., De Bosscher, V., Thibaut, E., & Ricour, M. (2020). Sport(en) in tijden van Covid-19: Het verander(en)de sport- en beweeggedrag van de Vlaming naar aanleiding van de coronamaatregelen. *Vlaams Tijdschrift voor Sportbeheer, VTS Extra*, 14-19.

Schulenkorf, N., Schlenker, K., Rammal, H., Peachey, J.W., & Morgan, A. (2022). *Managing and leveraging events: Business and social dimensions.* Routledge.

Schulenkorf, N. (2012). Sustainable community development through sport and events: A conceptual framework for sport-for-development projects. *Sport management review, 15*(1), 1-12.

Smith, A. (2012). *Events and urban regeneration: The strategic use of events to revitalise cities.* New York: Routledge.

Smith, A. (2014). Leveraging sport mega-events: New model or convenient justification? *Journal of Policy Research in Tourism, Leisure and Events, 6*(1), 15-30.

Sport Vlaanderen. (2021). Vlaamse monitor Sport en Bewegen. Brussel: Sport Vlaanderen/Kennis- en Informatiecentrum Sport.

Taks, M., Chalip, L., & Green, B. C. (2015). Impacts and strategic outcomes from non-mega sport events for local communities. *European sport management quarterly, 15*(1), 1-6.

Taks, M., Green, B. C., Misener, L., & Chalip, L. (2018). Sport participation from sport events: Why it doesn't happen? *Marketing Intelligence & Planning, 36*(2), 185-198.

Teare, G., & Taks, M. (2021). Sport Events for sport participation: A scoping review. *Frontiers in Sports and Active Living, 3*. https://doi.org/10.3389/fspor.2021.655579

Thomson, A., Cuskelly, G., Toohey, K., Kennelly, M., Burton, P., & Fredline, L. (2019). Sport event legacy: A systematic quantitative review of literature. *Sport Management Review, 22*(3), 295-321.

Tian, J., & Johnston, C. (2008). The 2008 Olympic Games: Leveraging a "best ever" games to benefit Beijing. *Asian Social Science, 4*(4), 22-47.

van Bottenburg, M., Dijk, B., Hover, P., Bakker, S., Smits, F., & Slender, H. (2015). Evaluatie Le Grand Départ Utrecht 2015. Utrecht, Nederland.

Van Schendel, A., Tike, B., & van Dijk, R. (2009). Economische effectmeting Ronde van Vlaanderen. Breda, Nederland.

Vescio, J., Wilde, K., & Crosswhite, J. (2005). Profiling sport role models to enhance initiatives for adolescent girls in physical education and sport. *European Physical Education Review, 11*(2), 153-170.

Weed, M., Coren, E., Fiore, J., Wellard, I., Chatziefstathiou, D., Mansfield, L., & Dowse, S. (2015). The Olympic Games and raising sport participation: A systematic review of evidence and an interrogation of policy for a demonstration effect. *European Sport Management Quarterly, 15*(2), 195-226.

Wicker, P., & Frick, B. (2016). Recruitment and retention of referees in nonprofit sport organizations: The trickle-down effect of role models. *International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 27*(3), 1304-1322.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: INRICHTING VAN HET ONDERZOEK

Opdrachtgever van het onderzoek was Toerisme Vlaanderen, meer bepaald EventFlanders, gevestigd aan de Grasmarkt 61 te Brussel. De opdrachtgever werd vertegenwoordigd door dhr. Geert Bruynseels. Hij was tevens contactpersoon voor de opdrachtnemer van het onderzoek.

Opdrachtnemer van het onderzoek was de Vrije Universiteit Brussel in samenwerking met de Universiteit Utrecht. Aan de Vrije Universiteit Brussel werd het onderzoek gecoördineerd door Inge Derom, professor in de Vakgroep Bewegings- en Sportwetenschappen en lid van de onderzoeksgroep Sport & Society. Inge Derom behaalde in 2015 een doctoraat aan de University of British Columbia (Vancouver, Canada) over de maatschappelijke meerwaarde van de Ronde van Vlaanderen. Ze doet onderzoek naar de maatschappelijke impact van sportevenementen. Vanuit de Vrije Universiteit Brussel werkte Laurens De Backer als onderzoeker mee aan de dataverzameling, -verwerking en rapportage.

Het onderzoek werd uitgevoerd in samenwerking met de Universiteit Utrecht. Vanuit Nederland waren dr. Ineke Deelen en dr. Frank van Eekeren betrokken bij de uitvoering van de opdracht. In 2019 werkten prof. dr. Inge Derom en dr. Ineke Deelen voor het eerst samen in het onderzoek naar de maatschappelijke impact, waardering en beleving van de Tour de France Grand Départ in Brussel, in opdracht van visit.brussels (Derom & Deelen, 2019). Ineke Deelen is consultant, projectmanager en onderzoeker bij het Departement voor Bestuurs- en Organisatiewetenschap aan de Universiteit Utrecht. Ze heeft een coördinerende rol binnen het interdisciplinaire focusgebied Sport & Society en was samen met haar collega's betrokken bij het onderzoek naar de organisatie en evaluatie van de Tour de France Grand Départ 2015 in Utrecht. Momenteel leidt ze het onderzoek naar de organisatorische legacy van de Vuelta 2022 in Utrecht.

De voortgang van het onderzoek werd op een aantal vooraf vastgestelde data besproken met een stuurgroep. Deze stuurgroep bestond uit:

- Geert Bruynseels, event expert sport, EventFlanders
- Louise Derre, onderzoeker, Toerisme Vlaanderen
- Brecht De Vos, directeur Kennis- en Informatiecentrum Sport (KICS), Sport Vlaanderen
- Jasper Truyens, gangmaker wetenschappelijk onderzoek, Sport Vlaanderen

BIJLAGE 2: ONDERZOEKSMETHODIEK

Deelstudie kwalitatief onderzoek

Voor het kwalitatief onderzoek werden er semigestructureerde interviews afgenomen met stakeholders die betrokken waren bij de organisatie van het WK 2021. Via deskresearch werd er een overzicht gemaakt van projecten en initiatieven die georganiseerd werden in aanloop van en tijdens het WK 2021 in de verschillende gaststeden. Er werd een mapping gemaakt van de stakeholders die betrokken waren bij de organisatie van deze projecten en initiatieven. Deze mapping werd door leden van de stuurgroep – waar nodig – aangevuld met extra contactpersonen. In overleg met de stuurgroep werden er zes cases geselecteerd voor diepte-analyse.

In totaal werden er 45 stakeholders geïnterviewd en deze stakeholders vertegenwoordigen onder meer de projectorganisatie, de gaststeden, EventFlanders en Sport Vlaanderen. In bijlage 3 kan je een overzicht raadplegen van de stakeholders die hebben deelgenomen aan deze studie. Op basis van internationaal en voorgaand onderzoek werd er een semigestructureerde vragenlijst gemaakt. Bij een semigestructureerd interview is het mogelijk om – indien nodig – extra vragen te stellen ter verduidelijking. De vragenlijst bestond uit verschillende onderdelen: (a) rol van de organisatie bij het WK 2021; (b) samenwerking met LOC Flanders 2021 en stakeholders; (c) unieke kenmerken van het WK 2021; (d) maatschappelijke impact van het WK 2021; (e) organisatorische impact van het WK 2021; en (f) verwachte legacy van het WK 2021.

Alle interviews werden afgenomen door de promotor van dit onderzoek. De dataverzameling werd gestart in oktober 2021 en beëindigd in januari 2022. Gezien de COVID-19 maatregelen werden er slechts vijf interviews face-to-face afgenomen. Alle andere interviews werden online afgenomen via Microsoft TEAMS. In totaal werden er 30 mannen en 15 vrouwen geïnterviewd. Twee interviews werden afgenomen in het Engels, alle andere interviews in het Nederlands. De interviews duurde gemiddeld 50 minuten (min = 31 minuten en max = 1 uur en 45 minuten). De totale duurtijd van de interviews bedraagt iets minder dan 37 uur.

Na schriftelijke toestemming van de deelnemers werden alle interviews opgenomen met een voicerecorder. Deelnemers werden geïnformeerd over de mogelijkheid om niet te antwoorden en de vrijheid om op elk moment uit de studie te stappen. De interviews werden getranscribeerd en

thematisch geanalyseerd met de NVivo software (versie 11) (Braun, Clarke, & Weate, 2016). Deze software laat toe om interview data te analyseren door gebruik te maken van codes. Deze codes worden toegekend aan quotes van de deelnemers. Er werden in totaal 92 codes aangemaakt, waarvan 14 hoofdcodes en 78 subcodes. Deze codes werden geordend volgens thema's die overkoepelende overeenkomsten binnen een verzameling codes tonen. De systematische codering resulteerde in een eerste structuur van 5 hoofdthema's: informatie over de geïnterviewde, samenwerkingen tijdens het WK 2021, kwaliteit van de organisatie, impact van het WK 2021 en de verschillende cases. Er zijn codes die in elk interview aan bod kwamen, maar er werden ook nieuwe codes aangemaakt op basis van nieuwe inzichten of verduidelijkingen. Ter ondersteuning van de gegevensanalyse werden tabellen in Excel met citaten van de deelnemers opgesteld en onderverdeeld in verschillende thema's. Deze thema's worden in dit evaluatierapport weergegeven als antwoord op de onderzoeksvragen.

Deelstudie kwantitatief onderzoek

Voor het kwantitatief onderzoek werd gebruik gemaakt van een gesloten vragenlijst. Data werden verzameld bij inwoners uit de vier gaststeden: Knokke-Heist, Brugge, Antwerpen en Leuven, met als doel de maatschappelijke beleving en impact van het WK 2021 bij inwoners in kaart te brengen. Enkel inwoners die minimum 18 jaar zijn, konden deelnemen aan het onderzoek. Bij het invullen van de vragenlijst werd anonimiteit gegarandeerd. Data werden als volgt verzameld:

- Tijdens het WK 2021: door studenten (steeds per twee), onder supervisie van de Vrije Universiteit Brussel van 18 tot en met 26 september 2021. Alle enquêteurs werden vooraf gebriefd over de opzet van het onderzoek. Op centrale locaties in de gaststeden spraken enquêteurs voorbijgangers aan en nodigden ze inwoners uit de gaststeden uit om deel te nemen aan het onderzoek. Indien inwoners wensten deel te nemen, kon men ter plaatse de vragenlijst invullen op een tablet of kon men zijn/haar e-mailadres achterlaten om via e-mail de vragenlijst te ontvangen. De contactgegevens werden na het versturen van de e-mail verwijderd.

- Na het WK 2021: door het marktbureau Bilendi via een online panel van 27 september tot en met 17 oktober 2021. Aanvullend werd de vragenlijst online verspreid via sociale media of andere kanalen van de gaststeden van 27 september tot en met 24 oktober 2021.

De vragenlijst werd opgesteld met het softwareprogramma Qualtrics. Voor het opstellen van de vragenlijst werd er voornamelijk beroep gedaan op internationaal en voorgaand onderzoek. De vragenlijst was beschikbaar in zowel het Nederlands als het Engels. De vragenlijst bestond uit verschillende delen: (a) socio-demografisch profiel; (b) sport- en beweeggedrag; (c) betrokkenheid bij het WK 2021; (d) waardering van het WK 2021; (e) beleving van het WK 2021; en (f) waarde van topsportevenementen. In totaal namen 2359 respondenten deel aan het onderzoek. Na datacleaning (het verwijderen van niet ingevulde of onvolledige vragenlijsten) bleven er 2076 respondenten over. Enkel vragenlijsten die voor de helft of meer waren ingevuld werden behouden. Om een juiste representativiteit op basis van leeftijd en geslacht te bekomen per stad werd een weging van de populatie uitgevoerd (N = 1887). Deze weging betrof een combinatie van de variabelen leeftijd en geslacht in de vier gaststeden.

Analyse van de data werd uitgevoerd met behulp van IBM SPSS Statistics (versie 26). De data werden eerst beschrijvende geanalyseerd (percentages, gemiddelden en standaardafwijking). Om groepsverschillen te onderzoeken werden independent samples t-tests, one-way ANOVA's, Kruskal Wallis tests, Mann Whitney U tests en MANOVA's gebruikt.

BIJLAGE 3: OVERZICHT VAN PERSONEN DIE MEEGEWERKT HEBBEN AAN DEZE STUDIE

1	LOC Flanders 2021	Christophe Impens
2	LOC Flanders 2021	Tomas Van Den Spiegel
3	LOC Flanders 2021	Katrien Geraedts
4	LOC Flanders 2021	Sebastian Toye
5	LOC Flanders 2021	Jan Baele
6	LOC Flanders 2021	Siebe Derdelinckx
7	LOC Flanders 2021	Maja Leye
8	LOC Flanders 2021	Annelore Cleuren
9	Belgian Cycling	Nathalie Clauwaert
10	Belgian Cycling	William Van Aerde
11	Cycling Vlaanderen	Frank Glorieux
12	Cycling Vlaanderen	Mathieu Bruyneel
13	Cycling Vlaanderen	Robin Vanden Abeele
14	Sport Vlaanderen	Brecht De Vos
15	Sport Vlaanderen	Kris De Coorde
16	Sport Vlaanderen	Frank Bulcaen
17	UCI	Morgane Gaultier
18	UCI	Isabella Burczak
19	EventFlanders	Geert Bruynseels
20	Gemeente Knokke-Heist	Astrid Vervaet
21	Gemeente Knokke-Heist	Dennis Monbaliu
22	Stad Brugge	Jelle Hanseeuw
23	Stad Brugge	Wouter Devynck
24	Stad Brugge	Karine De Batselier
25	Stad Antwerpen	Ran Van Der Vurst
26	Stad Antwerpen	Geert Hauquier
27	Stad Leuven	Cindy Winters
28	Stad Leuven	Wannes Stevens
29	Stad Leuven	Geert Vanhorebeek
30	Provincie Vlaams-Brabant	Els Salembier
31	Visit Flanders	Dries Verclyte
32	Gemeente Overijse	Inge Lenseclaes
33	Parantee-Psylos	Bas Van Dycke
34	KOERS Museum	Thomas Ameye
35	Inter	Thomas Desmet
36	Kom op tegen Kanker	Annemie Lamahieu
37	Vlaams Instituut Gezond Leven	Dries Vandenbempt
38	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij	Lore Claes
39	Departement Mobiliteit en Openbare Werken	Jan Pelckmans
40	Fietsberaad	Wout Baert
41	Fietsersbond	Wies Callens
42	De Grote Versnelling	Patrick D'haese
43	Scelta Mobility	Bart Busschaert
44	Tour de Force (NL)	Ronald de Haas
45	Bpost	Greet Casters

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

Universiteit
Utrecht